

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

VUOLENKOSKEN KYLÄRAITIN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Tekniikan ala
Ympäristötekniikan koulutusohjelma
Miljösuunnittelu
Opinnäytetyö
Kevät 2013
Jesse Hokkanen
Martti Väyrynen

Lahden ammattikorkeakoulu
Ympäristötekniikan koulutusohjelma

HOKKANEN, JESSE
VÄYRYNEN, MARTTI:

Vuolenkosken kyläraitin kehittämissuunnitelma

Miljöösunnittelun opinnäytetyö, 111 sivua, 21 liitesivua

Kevät 2013

TIIVISTELMÄ

Vuolenkosken kyläyhdistys ry:n toimeksiannosta laaditussa kyläkohtaisessa kehittämissuunnitelmassa on keskitytty Iitin kunnassa sijaitsevan Vuolenkosken kyläraitin (Vuolenkoskentie, maantie 363) varrella sijaitsevien kohteiden suunnitteluun, ottamalla kantaa myös yleisiin raittia koskeviin ongelmakohtiin. Opinnäytetyö koostuu kahdesta eri osiosta: pohjaselvityksestä sekä varsinaisesta suunnitteluosioista. Pohjaselvityksessä on kerätty tietoa Vuolenkosken historiasta, nykytilasta sekä tulevaisuuden näkymistä. Suunnitteluosiossa on yritetty löytää toimivia suunnitteluratkaisuja koko kyläraitin ulottuvuudelta. Lisäksi on laadittu erilliset luonnosvaihtoehdot yksityiskohtaisine kasvillisuutteen kahdeksalle eri kohdealueelle.

Opinnäytetyötä pohjustavana lähdeaineistona on käytetty mm. ”Uusi maaseutualueiden palvelukeskusmalli maaseutuyrittäjyyden ja palvelujen kehittäjänä – Case Vuolenkosken kyläkeskus” -pro gradu -tutkielmaa. Vuolenkosken Omakylä -hankkeen tiimoilta on kylälle syntynyt oma elinkeino- ja kehitysyhtiö OmaKylä Vuolenkoski Oy. Hankkeella on tähdätty kylän elinvoimaisuuden turvaamiseen ja sen keskusta-alueen kehittämiseen. Hanke on tuottanut tulosta, ja sen puitteissa on laadittu mm. Eriksson Architects LTD:n toimesta ”Omakylä Vuolenkosken uuden keskustan visio 2020”. Vuolenkosken tulevaisuuden kehitysnäkymät ja yleinen kasvupotentiaali ovat luoneet tarvetta kyläkohtaiselle suunnitelmalle – Vuolenkosken kyläraitin kehittämissuunnitelma on pyrkinyt omalta osaltaan vastaamaan näihin aluetta koskeviin kehitysnäkymiin.

Tarkoituksena on ollut ehdottaa mahdollisimman toteuttamiskelpoiset pohjaratkaisut sekä pidemmälle viedyt suunnitteluratkaisut esittämällä erilaisia luonnosvaihtoehtoja kustakin kohteesta. Suunnittelua on lähestytty ”ruohonjuuritasolta” keskustelemalla toimeksiantajan kanssa, inventoimalla aluetta sekä järjestämällä kylän asukkaille ja vierailijoille suunnatun mielipidekyselyn. Kyselyllä on pyritty ensisijaisesti kartoittamaan ja selvittämään potentiaalisia kehittämiskohteita. Esiitettyjä mielipiteitä ja näkemyksiä on pyritty mahdollisuuksien mukaan huomioimaan myös kohdekohtaisissa luonnosvaihtoehdoissa.

Asiasanat: kehittäminen, kyläsuunnittelu, liikenneturvallisuus, maaseutu, maise-mointi, raitti

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Environmental Technology

HOKKANEN, JESSE
VÄYRYNEN, MARTTI:

Development plan for a village street in
Vuolenkoski

Bachelor's Thesis in Environmental Planning, 111 pages, 21 pages of appendices

Spring 2013

ABSTRACT

This Bachelor's thesis was an assignment given by Vuolenkoski village association. The objective was to create a development plan for eight target areas scattered along the village street and to investigate general problems that affect the whole village street region. The thesis consists of two main sections: basic research and the actual planning section. In basic research, information was gathered about Vuolenkoski's history, current state and visions of the future. In the planning section the aim was to find functional solutions for the whole village street region. In addition to that, target-specific design sketches with detailed vegetation lists were created for eight specific areas.

Among the source material for the thesis was a master's thesis dealing with development of an operating model that allows new kind of organization of services in rural areas. On account of Vuolenkoski's OmaKylä -project, the village has established their own economic development company OmaKylä Vuolenkoski Oy. The project focuses on promoting the village's vitality and development of the new village centre. The Project has given good results, and it provided the setting for a vision of Vuolenkoski's new centre for 2020 produced by Eriksson Architects LTD. Vuolenkoski's future trends and general growth potential has created a need for a development plan, and this thesis, for its part, aims to present options to these future challenges.

The intention was to suggest as feasible solutions as possible, as well as more advanced design solutions, by giving alternative sketches for the eight target areas. The project was approached from the grass-roots level by having discussions with the client, researching, photographing and videotaping the target region and making an opinion poll with inhabitants. The Main purpose of the opinion poll was to detect the potential development targets of the village. The presented opinions and views have also been taken into account in target-specific design sketches.

Key words: development, village planning, road safety, rural, landscaping, village street

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	HISTORIA	3
2.1	Iitin historia	3
2.2	Vuolenkosken historia	4
2.2.1	Ensimmäiset asukkaat	4
2.2.2	Kylä syntyy	4
2.2.3	Elinkeinot kehittyvät	5
2.2.4	1900-luku	7
2.3	Vanhat kartat	8
2.3.1	Kuninkaan kartasto	8
2.3.2	Isojako	9
2.3.3	Venäläiset topografiakartat	11
2.3.4	Vanhojen karttojen hyödyntäminen	12
3	NYKYTILA JA SIJAINTI	13
3.1	Yleiskuvaus	13
3.2	Kaavatilanne	14
3.2.1	Maakuntakaava	14
3.2.2	Energiamaa- ja ympäristökaava	14
3.2.3	Yleiskaava	15
3.2.4	Asemakaavat	16
3.3	Asutus ja rakennuskanta	17
3.4	Palvelut ja tapahtumat	19
3.5	Luonto ja maisema	21
3.6	Liikenne	22
4	TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT	23
4.1	Kimolan kanava ja vesiliikenteen näkymät	23
4.2	Mahdolliset kuntaliitokset	25
4.3	OmaKylä-hanke ja uusi kyläkeskus	26
4.4	OmaVerkko-hanke	29
4.5	Väestörakenne	29

5	SUUNNITTELUOSIO	30
5.1	Toimeksianto	30
5.2	Yhteistyö ja kanssakäyminen	31
5.2.1	Mielipidekysely	31
5.2.2	Tapaamiset ja esittelytilaisuus	35
5.3	Suunnittelukohteet ja tarkastelualue	36
5.3.1	Kohde 1 / Palotalli	37
5.3.2	Kohde 2 / Seurantalo	45
5.3.3	Kohde 3 / Kauppa	51
5.3.4	Kohde 4 / Muinaismuistoalue	60
5.3.5	Kohde 5 / Kioskin ympäristö	64
5.3.6	Kohde 6 / Torin ympäristö	76
5.3.7	Kohde 7 / Kosken ympäristö	86
5.3.8	Kohde 8 / Koulun edusta	88
5.3.9	Kyläraitin kehittäminen	91
6	YHTEENVETO	101
	LÄHTEET	105
	LIITTEET	111

1 JOHDANTO

Vuolenkoski sijaitsee Iitin kunnassa pohjoisessa Kymenlaaksossa noin kymmenen kilometrin päässä Heinolan Vierumäeltä, Vuolenkoskentien varrella. Kylässä asuu tällä hetkellä noin 500 vakituista asukasta ja 900 tilapäistä vapaa-ajan asukasta. Kauniin kylämiljöön ja aktiivisen kesätoritoiminnan seurauksena Vuolenkosken suosio kesäisenä retkeilykohteena kasvaa jatkuvasti.

Maaseudun perinteinen kylärakenne on joutunut kokemaan isoja muutoksia viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana. Suurin näkyvä tekijä on ollut poismuuton aiheuttama supistuminen ja väestörakenteen muuttuminen, joka näkyy usein palvelutason sekä työpaikkatarjonnan heikentymisenä. Taantuva kehityssuunta ei kuitenkaan koske kaikkia maaseudun alueita, ja Suomesta löytyy monia kasvavia ja hyvinvoivia kyläympäristöjä. (Helminen & Ristimäki 2008, 84.)

Näihin haasteisiin vastaaminen ja kylän elinvoimaisuuden ylläpitäminen vaativat aktiivisen kyläyhteisön, joka haluaa varmistaa kylän tulevaisuuden kehityssuunnan. Kyläsuunnittelun toimenpiteet voivat olla laajoja tai suppeita, riippuen kylälle asetetuista tavoitteista ja käytettävissä olevista resursseista. Suunnittelu voi rajoittua miljöön pienimuotoiseen suunnitteluun tai laajentua isojen hankkeiden käynnistymiseen ja jopa maankäytön suunnitteluun asti. (Kuisma & Peltonen 2002, 20.)

Yhteisöllisyyden rakennusaineena on perinteisesti ollut, se että ihmiset elävät ja toimivat yhdessä tai ajattelevat asioista pääasiassa samalla tavoin. Paikallisessa kehittämisessä erityispaino on ollut kiinnittymisellä alueeseen (Perheentupa 2008, 19). Vuolenkoskella onkin ollut havaittavissa poikkeuksellista yhteisöllisyyttä. Siinä missä kaupunkimaistumisen mukanaan tuomat haasteet ovat johtaneet monien maalaiskyläiden näivettymiseen, ovat vuolenkoskelaiset onnistuneet ottamaan oman kylänsä tulevaisuuden tehokkaasti omiin käsiinsä. Havainnollisina esimerkeinä tästä aktiivisesta oma-aloitteisesta lähestymistavasta ovat mm. kyläläisten vuonna 2001 talkoovoimin rakennettu kevyen liikenteen väylä sekä osanotto sellaisissa kyläympäristön kehittämiseen tähtäävissä hankkeissa, kuten esimerkiksi OmaKylä ja OmaVerkko. Kylän elinvoimaisuuden turvaaminen jatkossakin on edellyttänyt myös kokonaisvaltaisempaa tarkastelua, vahvuuksien tunnistamista

sekä Vuolenkosken kylän kehittämisen pitkän tähtäimen suuntaviivojen määrittämisestä. Näitä tavoitteita on palvellut mm. ”Uusi maaseutualueiden palvelukeskusmalli maaseutuyrittäjyyden ja palvelujen kehittäjänä -Case Vuolenkosken kyläkeskus” -pro gradu -tutkielma. Tätä taustaa vasten Vuolenkoskella on ollut kysyntää myös kyläsuunnitelmalle, jossa ulkopuolisen silmin tuotaisiin esille kylän vahvuuksia ja heikkouksia sekä ehdotettaisiin toteuttamiskelpoisia kehittämiskäytäntöjä. Perheentuvan (2008, 71) mukaan kyläsuunnitelmat ovat kyläläisten yhteisen tahdon pisimmälle viety kirjallinen muoto oman asuinalueen kehittämiskäytännöistä.

Tartuimme toimeksiantoa koskevaan pyyntöön joulukuussa 2011. Toimeksiantajana toimi Vuolenkosken kyläyhdistys ry. Varsinainen opinnäytetyöprosessi ajoittui vuosien 2012 ja 2013 välille. Keväällä 2012 suoritettua alueen inventoinnin sekä toimeksiantajan toivomusten ja mm. kyselyn kautta saatujen mielipiteiden pohjalta valittiin Vuolenkosken kyläraitin ympäristöstä suunniteltaviksi kahdeksan eri kohdetta. Kohteista laadittujen luonnosehdotusten lisäksi otettiin tarkempaan tarkasteluun itse kyläraitti. Toimeksiannon puitteissa yhteistyötä jatkettiin koko opinnäytetyön ajan käytyjen palaverien sekä asianosaisten tapaamisten yhteydessä käytyjen keskustelujen merkeissä. Useiden täsmentävien inventointikäyntien lisäksi pyrimme hankkimaan tietoa ruohonjuuritasolla tutustumalla eri vuodenaikoina Vuolenkosken kylän tapahtumiin. Pohjatiedon hankinnan osalta suunnitteluprosessia tuki myös kylän asukkaille ja muille asianosaisille suunnattu mielipidekysely. Toimeksiannon yhteydessä esitettyjä suunnitteluratkaisuja käsiteltävä esittelytilaisuus pidettiin Vuolenkosken kyläyhdistyksen toimitiloissa 19.11.2012.

Opinnäytetyön päätavoitteena oli saada käytännön kokemusta kyläympäristön suunnittelusta sekä tarjota kehittämiskelpoisia ideoita Vuolenkosken kylän kehittämiseen. Kyläraitin suunnittelu tarjosi hyvät mahdollisuudet monipuolisille kehittämisideoille mielipidekyselyn sekä omien näkemysten pohjalta. Laajojen aihealueiden yhteensovittaminen toi mukanaan myös haasteita ja opetti eri asiakokonaisuuksien toimivaa jäsentelyä ja rajaamista. Pitkän opinnäytetyöprosessin aikana myös ajankäytön suunnittelu sekä parityön mukanaan tuomat haasteet tarjosivat paljon opittavaa.

2 HISTORIA

2.1 Iitin historia

Vesistöä voidaan pitää yhtenä tärkeimmistä Iittiä määrittävistä tekijöistä. Tämä voidaan päätellä vesistöalueilla tehdyistä lukuisista esihistoriallisista löydöistä, kuten Konniveden Haukkavuoren laukkaavaa hirveä esittävästä kalliomaalauksesta sekä Keitaassa sijaitsevasta tekstiilikeraamisesta asuinpaikasta. Myös nimen Iitti etymologia viittaa vahvasti veden läheisyyteen, sillä Ii on tarkoittanut vedenhaltijaa. Iitin alkuperäinen nimi on todennäköisesti ollut Ithimaa. (Iitin kunta 2012a.)

Hämeen ja Karjalan rajalla sijaitseva Iitti siirrettiin vuonna 1949 Uudenmaan läänistä Kymen lääniin. Kymen lääni oli koostettu Suomen puolelle jääneistä Viipurin läänin osista. Näistä muutoksista huolimatta iittiläiset ovat pitäneet arvossa myös hämäläisiä juuriaan. Tämä kuuluu esimerkiksi hämäläisperäisestä Iitin murteesta, jossa on kuitenkin vahvoja itäsuomalaisia piirteitä. (Iitin kunta 2012a.)

Vuonna 1539 Kustaa Vaasa rakennutti Iitin seurakunnan silloisten Hollolan, Lappeen ja Vehkalahden kirkkopitäjien raja-alueelle. Iitti toimi Hämeen kaakkoisena rajapitäjänä. Nykyisen muotonsa se on saanut vasta myöhemmin, kun useat tytäripitäjät ovat erottuneet siitä: Valkeala, Jaala ja viimeisimpänä vuonna 1920 Kuusankosken teollisuusseutu. Viimeksi mainitun mukana Iitistä lähti myös suuri osa sen teollisuudesta, jäljelle jäi keskikokoisia sahalaitoksia, myllyjä, puusepäntaiteita ja Kaukaan rullatehdas. Vuosina 1876 - 79 rakennetun Helsinki-Pietari radan seurauksena Iitin kirkonkylä jäi syrjään ja Kausalasta muodostui uusi keskustamaja. (Iitin kunta 2012a.)

Suunnittelu Kymijoen koskien valjastamisesta sähköntuotantoon alkoi jo 1920-luvulla. Varsinaiset rakennustyöt pääsivät kuitenkin käyntiin vasta 1940-luvun lopulla Mankalankoskella ja 1950-luvun puolivälissä Vuolenkoskella. (Iitin kunta 2012a.)

2.2 Vuolenkosken historia

2.2.1 Ensimmäiset asukkaat

Vuolenkosken geologinen sijainti on mahdollistanut alueen asuttamisen jo hyvin varhain. Vesistö on antanut hyvät edellytykset kalastukselle ja kiinteälle asumiselle. Useat alueelta löydetyt kivikautiset löydöt sekä kalliomaalaukset todistavat, että ihminen on elänyt Vuolenkosken seudulla jo seitsemän tuhatta vuotta sitten (KUVIO 1). Pysyvän asumisen merkkejä löytyy kivikautiselta kampakeraamiselta ajalta lähtien (4200 - 2000 eKr). (Tarvonen & Varis 2011, 30.)

KUVIO 1. Konniveden eteläosan länsirannalta löydetty laukkaavaa hirveä kuvaava kalliomaalaus (Tarvonen & Varis 2011, 30)

2.2.2 Kylä syntyy

1500-luvulle tultaessa oli Vuolenkoski Iitin seudun suurin kylä. Vuonna 1539 siellä oli jo kaksikymmentä taloa, jotka tosin olivat verrattain pienempiä kuin naapurikylissä (Halila 1988, 102). Vuolenkosken niskaan (nykyinen Koskenniska), pienen Salpausselän kuivalle harjanteelle syntyi myös pieni asutuskeskittymä. Ensimmäiset asukkaat olivat erämiehiä, joiden pääelinkeinona oli kalastus sekä

metsästys ja myöhemmin kaskenpoltto. Tukinuitto alkoi Vuolenkoskella 1600-luvun lopulla. (Halila 1988, 64 - 65.)

Suurvalta-ajan ja kuormittavien sotien jälkeen Ruotsi-Suomessa havahduttiin siihen tosiasiaan, että maan väestö oli liian harvalukuinen ja varaton. ”Parempi on, että kansalla on maan puute kuin maalla kansan” olikin uuden ajan henki, jonka mukaan väestön kasvu olisi välttämätön edellytys toimivalle yhteisölle. 1700-luvun kiihtyvän asutustoiminnan seurauksena Vuolenkoski käsitti jo 16 kokotilaa ja Koskenniska 5 taloa. (Halila 1988, 344, 369.)

2.2.3 Elinkeinot kehittyvät

Kauppasahan synty vaikutti suuresti Koskenniskan ja myös Vuolenkosken elämään antaen niille osittaisen sahayhteiskunnan leiman. Sahan toiminnasta vastasi johtajana toimiva sahan kirjuri perheineen, renkeineen ja piikoineen. (Halila 1988, 519.) Sahan uudenlainen koneisto mahdollisti lankkujen ja lautojen syrjien sahaamisen, joka oli aikansa huipputeknologiaa. Koskenniska sai myös oman jauhomyllyn vuonna 1774. (Halila 1988, 530.)

1800-luvulle asti asutus keskittyi pääosin Vuolenkosken-Jaalan tien läheisyyteen, kylän pohjoisosan ollessa metsästäjien suosimaa, asumatonta korpimaata (Halila 1966, 87). Ahtaasti rakennettu Vuolenkosken vanha kylä paloi 2.7.1889, mutta se rakennettiin pian uudelleen (Halila 1966, 124 - 125).

Lankarullien kysynnän kasvaessa nopeasti 1800-luvun jälkipuoliskolla, myös Vuolenkoskelle perustettiin oma lankarullatehdas (v. 1909). Tehdas perustettiin Huutotöyryn rantaan, sillä sijainti oli raaka-aineiden hankinnan kannalta edullinen. Tuotanto kuitenkin siirrettiin Vuolenkoskelta Heinolaan jo vuonna 1914. (Halila 1966, 305.)

KUVIO 2. Oy Vuolenkoski Ab:n höyrystys (Pekkola 2003, 9)

Rullatehtaan tyhjäksi jääneelle tontille perustettiin höyrystys vuonna 1915 (KUVIO 2). Perustajana toimi Konkolan yritteliääseen sukuun kuuluva insinööri Ralf Hertzberg (Halila 1966, 305). Vuonna 1918 saha vaihtoi omistajaa, kun sen osti Keravan Mylly- ja Puunjalostus Oy. Ostamisen taustalla oli usko siihen, että vireillä ollut Kymijoen kanavan rakentaminen olisi tehnyt sahasta puun hankinnan kannalta edullisen. Vuonna 1919 uuden konttori- ja asuinrakennuksen myötä sahan laajentaminen laitettiin alulle, minkä seurauksena myös uusia työväenasuntoja valmistui. Sahatavaran hinnan alentuminen ja kanavahankkeen kariutuminen ajoivat yhtiön myymään sahan vuonna 1921 sitä varten perustetulle Oy Vuolenkoski Ab:lle. Kosken läheisestä sijainnista huolimatta sahan käyttövoimana toimi höyrystyskone. Vuolenkosken saha oli aikansa suurimpia Uudellamaalla, ja jopa 12 % läänin tukeista sahattiin Iitissä. Lopulta lama pysäytti sahan toiminnan vuonna 1931, jonka jälkeen se myytiin 1937 pääkaupunkilaiselle Tulitikku Oy:lle. (Anttila 2000, 71 - 72.)

2.2.4 1900-luku

1900-luvun alussa Vuolenkoski oli yksi Iitin suurimmista, vanhimmista ja vauraimmista kylistä. Pääkylien asutus oli Kymen itäpuoliselle Kalaksuella ja etelässä Savijoella saakka. Myös Nastolassa sijaitseva Supin enklaavi oli osa Vuolenkoskea. Vuolenkosken-Koskenniskan alueen asutuskanta kattoi 1940-luvulle tultaessa noin 1000 asukasta. Määrä puolittui 1990-luvun alkuun mennessä. (Anttila 2000, 27.)

Vuolenkosken uusi koulurakennus päätettiin rakentaa, kun edellisen koulun ulkorakennukset tuhoutuivat tulipalossa keväällä vuonna 1920. Koulu rakennettiin uudelle paikalle, Nikkilän kartanosta ostetulle tontille, ja se valmistui vuonna 1923. Koulu toimii edelleen samassa rakennuksessa ja vanhaa koulurakennusta puolestaan käytetään seurojen talona. (Anttila 2000, 156.) Vuolenkoski sai oman pankkikonttorinsa vuonna 1939, kun Iitin säästöpankki avasi sivukonttorinsa Nikkilään. Tämä sivutoimipiste pysyi Iitin ainoana pankin sivukonttorina neljänneksivuosisadan ajan. Vuonna 1942 pankki rakensi konttoria varten oman liiketalon. (Anttila 2000, 88.)

Koskenniskan 96-metrinen kaarisilta valmistui vuonna 1935. Sen rakentamiseen päädyttiin Pohjois-Iitin työttömien syksyllä 1931 tekemästä aloitteesta. Rakennusurakka aloitettiin lokakuussa 1933. Sillan paikalla aiemmin toiminut vanha lautta siirrettiin Kettujärvelle. Sillan myötä parantunut julkinen liikenne kohensi yhteyksiä Vuolenkoskelle. (Anttila 2000, 82.)

1950-luvulla Vuolenkoski oli Etelä-Suomen suurin yhä vapaana virrannut koski. Se toi Vuolenkoskelle paljon näkyvyyttä ja matkailijoita. Paikkakunnan mainetta vahvisti siellä järjestetty valtakunnallinen tukkilaiskisa kesällä 1956. Viihtyvyyttä lisäsi myös Sahaniemeen rakennettu suuri tanssilava. 1950-luvun lopulla koski kuitenkin kahlittiin uuden voimalaitoksen käyttöön ja sen myötä tukkilaiskiset jouduttiin lopettamaan. Uusi voimalaitos loi uskoa teollisuuden kehittymisestä parempaan suuntaan. (Anttila 2000, 324.)

Vuonna 1980 perustettiin Pohjois-Iitin kylätoimikunta, jotta kylän ääni saataisiin paremmin kuuluviin. Toimikunnan panoksen seurauksena Vuolenkoskelle ollaan saatu monia perinteiksi muodostuneita vuotuisia tapahtumia, kuten kesätori ja

laskiaistapahtuma. Se on myös edesauttanut isojen hankkeiden, kuten vuonna 2001 avatun kevyen liikenteen väylän synnyssä. (Forstadius, Hyytiäinen, Kyrkkö, Pekkola & Pethman 2010, 3, 7, 13.)

2.3 Vanhat kartat

Vimeisen 300 - 400 vuoden aikana kartta on ollut tärkein tiedonlähde maiseman ja sen historian tutkimisessa. Varsinkin Suomessa on poikkeuksellisen laaja ja korkeatasoinen kartta-aineisto aina 1600-luvulle asti. Kartta kertoo ensisijaisesti maisemassa tapahtuneista muutoksista, mutta myös ihmisen vaikutuksesta ja suhteesta niihin. Näiden muutosten pohjalta voidaan tehdä monenlaisia päätelmiä ja niiden tarjoamaa tietoa voidaan hyödyntää yhteiskunnan monilla osa-alueilla. (Lehtinen 2005, 7.)

2.3.1 Kuninkaan kartasto

1700-luvun lopulle tultaessa armeija ei ollut tyytyväinen sen aikaisiin kartastoihin; ne eivät vastanneet sotilaallista tarvetta. Tätä tarvetta täyttämään perustettiin vuonna 1772 niin sanottu suomalainen rekognisointiprikaati. Karttojen pohjana käytettiin vuoden 1748 mittauskomission laatimia karttoja, joihin tärkeät maastotiedot ja kaaviomaiset korkeussuhteet voitiin täydentää. Kartat toteutettiin käsiakvarelliteknikalla mittakaavassa 1:40 000. (Lehtinen 2005, 42.)

Rekognisointiprikaatin kartat julkaistiin vuonna 1989, Kustaa III:n mukaan nimettynä kirjana ”Kuninkaan kartasto”. Kuninkaan kartasto on Suomen vanhin lehtijakoon perustuva karttakokoelma. Varsinaiset maastotyöt karttojen osalta tehtiin vuosina 1776 - 1787. Yhtenäisenä alueena kartat kattavat lähes koko eteläisen Suomen, mutta laatu ja yksityiskohtaisuus eivät yllä geometrinen karttojen tasolle. (Lehtinen 2005, 42.) Kartasto sopii hyvin luonnonolosuhteiden, tiestön, vesistön sekä asutuksen yleisen sijainnin tutkimiseen.

KUVIO 3. Ote kuninkaan kartastosta (Tapahtui Pohjois-Iitissä v. 1980 - 87)

Kartasta (KUVIO 3) on helposti havaittavissa sen aikaiset maastonmuodot. Hallitsevana elementtinä toimii kyläraittia sivuava Salpausselän harjumuodostelma, jonka Kymijoki on puhkaissut suunnittelualueen itäisessä osassa. Joen länsipuoleinen alue on ollut alavaa ja antanut hyvät edellytykset viljelylle. Tiestö muodostuu kylää halkovasta päätiestä, joka noudattelee nykyisen Vuolenkoskentien linjaa. Huomionarvoista on pistää merkitte kylän kohdalta alkava sivutie, joka muodostaa päätien kanssa pienen lenkin.

2.3.2 Isojako

Vuonna 1746 julkaistussa ”Svenska landbrukens hinder och hjälp” -kirjassaan, Ruotsin maanmittauskonttorin tarkastaja Jacob Faggot otti kantaa maatalouden huonoon tilaan. Syynä tähän hän piti sarkajakoa ja vainiopakkoa, jotka hidastivat uudisraivausta sekä maanviljelyksen edistystä ylipäättänsä. Faggotin mukaan uudenlainen maanjako, jossa jokainen viljelijä saisi tiluksensa harvana ja mahdollisesti yhtenä helposti viljeltävänä lohkona, olisi toimiva ratkaisu.

Ensimmäinen asetus Faggotin uudesta ”isojaosta” annettiin jo 1749 ja lopullinen isojakoasetus hyväksyttiin valtiopäivillä 1757. Tämän seurauksena sarkajakoa ei saanut enää toimittaa. Suomen ensimmäistä isojakoa työstettiin 1760-luvulla Laihialla. (Lehtinen 2005, 47.)

Isojaon merkittävin anti kylämaiseman kehitykselle oli runsas uudistilojen synty. Vanhoille tiloille annettiin vain manttaalien mukainen määrä maata, josta ylimääräinen nimitettiin kruununmaaksi ja sille perustettiin uudistiloja. Tämä tietenkin lisäsi veronmaksajien määrää. Isojaot ovat aina herättäneet paljon kiivaita tunteita. Tämä on melko selvää, koska siihen liittyi yleensä mm. talojen siirtämistä pois kylätontilta ja näin ollen totuttujen tapojen muuttamista. Suurinta vastustusta Uusjaot aiheuttivat Pohjanmaalla sekä Keski-Hämeen vanhoilla viljelysseuduilla. Vastarintaa saatiin kuitenkin tyynnytettyä vuonna 1766 asetetulla maanjako-oikeuksilla, joiden toimipiirinä oli pitäjä ja joiden lautakunta koostui kyläläisistä. Vuosien 1757 - 1918 välisenä aikana Suomen isojaoissa jaettiin runsaat 18,5 miljoonaa hehtaaria. Autonomian ajan päättyessä isojako oli suoritettu lähes koko maassa. Viimeisin isojako suoritettiin Enontekiössä 19.2.1964. (Lehtinen 2005, 47.)

KUVIO 4. Ote Vuolenkosken vuoden 1875 isojaosta (Muokattu lähteestä Lehtinen 2012)

Kartasta (KUVIO 4) voidaan havaita Vuolenkosken kyläkesittymän sijainneen sisämaassa peltojen ympäröimällä alavalla vyöhykkeellä. Sinisellä merkatut, peltojen lomassa olevat suo- ja -vesiperäiset maa-alueet olivat paikoin hyvin laajoja.

Alue on myöhemmin otettu viljelyskäyttöön. Tiestö muodostaa kyläympäristöön nykyistä huomattavasti laajemman verkoston.

2.3.3 Venäläiset topografiakartat

Suomen yhdistyttyä Venäjään vuonna 1809 alkoivat venäläiset kartoittamaan Suomea. Tärkeimmät kartoitukset tehtiin vuosina 1870 - 1917. Sitä koskevat topografiset mittaukset aloitettiin Helsingin alueelta vuonna 1870 ja ne toteutettiin 1:21 000 mittakaavassa. Kartasto tunnetaan myös nimellä Senaatin kartat. (Lehtinen 2005, 61, 65.)

KUVIO 5. Ote Senaatin kartastosta Vuolenkoskelta (Muokattu lähteestä Lehtinen 2012)

Kartasta (KUVIO 5) voidaan havaita, että suurin asutuskeskittymä on sijainnut nykyisen Peurankello nimisen kyläpuodin tuntumassa, kylän länsilaidalla. Pellot ja niityt ovat olleet maisemaa hallitsevia elementtejä. Poikkeuksena nykytilaan voidaan huomata metsien suhteellinen vähyys; maisema koostuu pääasiassa laajoista metsättömistä alueista, viljellystä peltoalasta sekä punaisella merkityistä kalliopaljastumista. Vuolenkoskea halkova tie on pysynyt pääpiirteittäin samalla reitillä nykypäivään asti, mutta kosken rantaan tultaessa voidaan huomata, että tie on kulkenut nykyisen torirannan suuntaan ja jatkunut toisella puolella korkeammalla tehden pienen mutkan. Nykyisten siltojen paikalla on sijainnut kolme myllyrakennusta.

2.3.4 Vanhojen karttojen hyödyntäminen

1600-luvulta lähtien kartat ovat kertoneet meille maiseman muutoksista sekä ihmisten vaikutuksista siihen. Maanjaot ja maanviljelystekniikat ovat jättäneet oman jälkensä karttojen kertomaan maisemahistoriaan. Varsinkin kaavoitus- ja rakennushankkeissa on tärkeää vertailla vanhaa ja uutta kartta-aineistoa. Näin saadaan kattava kuva alueen historiallisista vaiheista ja alueen mahdollisista lailla suojeluista muinaisjäännöksistä. (Lehtinen 2005, 73.)

Maaseudun asumisen perusyksikkö on aina ollut kylä. Nimestään huolimatta kylä ei aina tarkoita monien ihmisten rakennuskeskittymää, sillä Suomesta löytyy kattava verkko 1-2 talon kyliä. Kylät luokitellaan tyypillisesti niiden sijainnin ja talojen sijoituksen perusteella. Sijainnin puolesta selvä ero löytyy esimerkiksi Itä- ja Länsi-Suomen välillä: Länsi-Suomessa kylät perustettiin yleensä moreeni- ja hiekkasärkille, joiden läheisistä savikoista saatiin raivattua peltoja, Itä-Suomessa huuhtoutumattomien moreenimäkien huiput sekä rannat raivattiin kaskipelloiksi. Tyypillisiä kylätyyppejä ovat raittikylä, ryhmäkylä, mäki- ja vaarakylä, rantakylä sekä jokivarsikylä. Teollistumisen myötä Suomeen saatiin perinteisen maalaiskylän lisäksi uudentyyppisiä, teollisuutta tukevia kyliä. Näiden kylien sijaintia, kokoa ja rakennetta määräsivät liikenneyhteydet sekä tuotantolaitoksen sijainti. (Lehtinen 2005, 79.)

Karttoja tutkiessa on hyvä pitää mielessä, että Suomen väkiluvun kasvu esimerkiksi vuosien 1815 -1875 välillä on noin 800 000 henkeä, josta 700 000 asui maaseudulla. Talojen lukumäärä kasvoi 15 000 ja torppien 30 000. Tilattoman väestön osuus kasvoi suhteellisesti eniten. Suomalaisen maaseutumaiseman hallitsevina ilmiöinä voidaankin pitää tilattoman väestön suurta kasvua 1600-luvulta 1900-luvulle tultaessa sekä maanomistuksen pirstoutumista 1900-luvulla. (Lehtinen 2005, 79.)

Yheenvetona voidaan todeta, että karttaa voidaan pitää dokumenttina siitä aikatasosta, jolloin se on tehty. Usein kartasta selviää muutoksen tapahtuminen ja sen suurpiirteinen ajankohta, mutta muutoksen syitä on syytä etsiä muista lähteistä. (Lehtinen 2005, 79.)

3 NYKYTILA JA SIJAINTI

3.1 Yleiskuvaus

KUVIO 6. Vuolenkoskelta 50 km:n säteellä sijaitsevia paikkakuntia (Muokattu lähteestä Tarvonen & Varis 2011, 36)

Vuolenkosken kylä sijaitsee Iitin kunnassa pohjoisessa Kymenlaaksossa (KUVIO 6). Vuoden 2006 lopussa Iitin kunnan asukasluku oli 7246, joista suurin osa asuu kuntakeskus Kausalan alueella. 1990-luvun alusta lähtien asukkaita on vähentynyt noin 500:lla, eniten tämä on näkynyt haja-asutusalueilla (Eriksson Arkkitehdit Oy 2009b, 12). Vuolenkoskella asuu tällä hetkellä noin 500 vakituista asukasta ja 900 tilapäistä vapaa-ajan asukasta. Kylästä on sujuvat kulkuyhteydet Heinolaan (25 km), Lahteen (35 km), Kouvolaan (50 km) sekä Helsinkiin (139 km). Pohjois-Etelä suunnassa kylää halkoo Kymijoki, jolla on ollut tärkeä rooli kylän historian eri vaiheissa. Jokea on käytetty muun muassa tukinuittoon ja myllyn toimintaan. Ennen siltojen rakentamista joen ylittäjän piti huhuilla rannalla lossia. Tästä on juontanut nimi Huutotöyry, joksi Kymijoen (Koskenrannan) länsitörmää nimitetään. Itäinen puoli on nimeltään Koskenniska.

3.2 Kaavatilanne

3.2.1 Maakuntakaava

Maakuntakaava on muita kaavoitus- ja maankäyttö hankkeita ohjaileva yleispiirteinen suunnitelma. Siinä käsitellään maakunnallista aluiden käyttöä ja yhdyskuntarakenteen periaatteita. Sen tehtävänä on antaa vastauksia valtakunnallisiin, maakunnallisiin ja seudullisiin aluiden käyttö kysymyksiin ohjaamalla kaavoitusta ja muuta aluiden käytön suunnittelua. Maakuntakaavan laatimisesta vastaa maakunnan liitto. (Valtion ympäristöhallinnon verkkopalvelu 2012.)

Alueella on voimassa oleva Kymenlaakson maaseutu- ja luontoalueita koskeva maakuntakaava, joka vahvistettiin vuonna 2012.

Maaseutu ja luonto maakuntakaavan keskeisiä asiakokonaisuuksia ovat alue- ja yhdyskuntarakenne erityisesti taajamien ulkopuolisen asumis-, tuotanto- työssäkäynti- ja palvelutoimintojen kannalta, yhteysverkon kehittämistarpeet, kulttuuri- ja luonnonperintöarvojen edellyttämät kaavaratkaisut, luonnonvarojen käytön ohjaus, virkistys-, loma-asutus- ja matkailurakenne sekä puolustusvoimien aluetarpeiden vaatimat kaavaratkaisut

(Kymenlaakson liitto 2013.)

3.2.2 Energiamaakuntakaava

Iitin kunta sekä näin ollen myös Vuolenkoski kuuluu Kymenlaakson maakuntavaltuuston 11.6.2012 hyväksymän energiamaakuntakaavan piiriin (KUVIO 7). Iitin lisäksi kaava-alueen piiriin lukeutuu kuusi muuta kuntaa Kymenlaakson maakunnasta. Kaava on nk. vaihemaakuntakaava, ja se koskee muita siihen liittyviä vaihemaakuntakaavoja: Kymenlaakson maakuntakaava, taajamat ja niiden ympäristöt ja Kymenlaakson maakuntakaava, maaseutu ja luonto sekä osaa Itä-Uudenmaan maakuntakaavasta. Energiamaakuntakaavassa on ensisijaisesti esitetty maakunnallisesti merkittäviä tuulivoima-alueita sekä osoitettu ylimaakunnalliset jätteenpolttolaitokset ja merkitykseltään vähintään seudulliset jätevedenkäsitelylaitokset, joiden alueelle on sijoitettavissa uusiutuvan energian tuotantoa. (Kymenlaakson liitto 2013.)

KUVIO 7. Ote kymenlaakson energiamaakuntakaavasta Vuolenkosken kohdalta (Kymenlaakson liitto 2011)

Vuolenkosken arvokkaaksi luokiteltua harjualueutta (ge) sekä tärkeää vedenhankintaan soveltuvaa pohjavesialuetta (pv) halkoo luoteesta kaakkoon suuntautuva pääsähkölinja (z).

3.2.3 Yleiskaava

Yleiskaavan tarkoituksena on yleispiirteisesti ohjailla ja sovittaa kunnan tai sen osan eri toimintoja sekä yhdyskuntarakennetta. Se voidaan laatia tarpeen mukaan joko koko kunnan alueelle tai pienemmissä vaiheissa. Maakuntakaavan tapaan se toimii ohjeellisena, yleispiirteisenä kaavana, asemakaavoja laadittaessa sekä muita alueen maankäyttöä koskevia muutoksia suunniteltaessa. (Valtion ympäristöhallinnon verkkopalvelu 2012.)

Kymijoen-Konniveden vesistöalueen rantayleiskaava (KUVIO 8) hyväksyttiin Iitin kunnanvaltuustossa 25.5.2004 ja se sai lainvoiman 13.3.2007. Kaavassa on Vuolenkoskelle osoitettu palveluiden, vapaa-ajan- ja vakituisen asumisen, virkistys- sekä satamatoimintojen alue. Huomionarvoista on myös se, että alueella sijaitsee muinaismuistoalueita sekä pohjavesialue. (Eriksson Arkkitehdit Oy 2009b, 14)

KUVIO 9. Koskenrannan alueella on asemakaava, vuodelta 2009 (Omakylä Vuolenskoski Oy, Eriksson Arkkitehdit Oy 2009)

Koskenrannan alueen asemakaavaan 2009 liittyy myös rakennustapaohje, joka koskee uudisrakennuksia. Ohjeen tarkoituksena on edesauttaa yhteneväisen arkkitehtonisen ilmeen sekä laatutason syntymistä ohjaamalla suunnittelua viiteen eri osaan jaetulla ohjeistuksella. (Eriksson Arkkitehdit Oy 2009a, 2)

3.3 Asutus ja rakennuskanta

Jo aikojen saatossa pysyvä asutus on pyrkinyt levittäytymään elämisen edellytysten kannalta suotuisille paikoille. Vuolenskosken ensimmäiset pysyvät asukkaat (4200 - 2000 eKr) olivat asettuneet Koskenrannan alueelle, joka sijaitsi ihanteellisesti vesireittien risteyksessä, harjun ja vesistön suojaisessa solmu-kohdassa. Myöhemmin, keskiajalle tultaessa yhä enemmän jalansijaa saivat sellaiset uudet elinkeinot kuten karja- ja maatalous. Tämä kehitys johti siihen, että asutus pyrki keskittymään nyt entistä enemmän harjujen ja vesistöjen rantojen sijaan alaville ja hedelmällisen maaperän peltoaukeille. Metsien merkitys ravinnonlähteenä oli myös vähentynyt ja uusien viljelyskelpoisten maa-alojen käyttöä varten aloitettiin nyt mm. kaskeamis- ja soiden ojitusmenetelmät. Vuolenskosken osalta painopiste

siirtyi voimakkaasti Likolahden ja Koskenrannan sijaan sisämaahan, uusi kyläkeskus asutuskesittymineen ja pihapiireineen sijoittui noin kolmen kilometrin päähän Likolahdelta. 1900 - luvulle tultaessa, ei vähiten sahateollisuuden ja myllytuotannon takia, asutus oli kuitenkin alkanut jälleen levittäytyä kohti vesistöä. Uusi kyläkeskus oli alkanut kehittyä aivan Likolahden kupeeseen, Vuolenkoskentien ja Ojassuontien liittymäkohta.

KUVIO 10. Ilmakuva Vuolenkoskelta (Muokattu lähteestä Google Maps 2013)

Nykyinen Vuolenkoski on niin sanotusti raittikylä, eli muodoltaan pitkä ja kapea (KUVIO 10). Asutus onkin levittäytynyt pääosin kylää itä-länsisuuntaisesti halkovan raitin, tässä tapauksessa Vuolenkoskentien varteen sekä siitä erkanevien, Saviontien, Haapaniementien, Pitkänojantien, Herrojentien, Vehkojantien, Ojassuontien, Piilahdentien sekä Siltasaarentien varteen. Toisaalta asumuksen sijoittumisen pohjalta Vuolenkoskea voidaan pitää myös tietynlaisena hajakylänä, jonka asumussarjan asumukset tai pienet asumusryhmät ovat maantiestä haarautuvien teiden varsilla. Noin 500 vakituiseen asukkaan lisäksi kylää (Koskenniska mukaan lukien) kansoittaa noin 900 vapaa-ajan asukasta, joiden mökkitontit ovat sijoittuneet pääosin rannan tuntumaan. Epävirallisten tietojen (Iitin kunnan ylläpitämän rekisterin pohjalta) mukaan vuonna 2009 Vuolenkosken-Koskenniskan alueella sijaitsi 760 kesämökkiä, joista valtaosa (613 kpl) oli sijoittunut Vuolenkosken alueelle. (Fieldhouse 2009, 96.) Kylän itäpuolella aivan suunnitellun uuden kyläkeskuksen kupeessa sijaitsevalle Koskenrannan alueelle on viime vuosina kaavoitettu runsaasti uusia tontteja, joille rakennetaan parhailtaan sekä omakotitalo- että rivitaloasutusta.

3.4 Palvelut ja tapahtumat

Vuolenkosken palvelutarjontaan kuuluvat mm. kyläkauppa Sale, käsityö- ja kahvitupa Peurankello (KUVIO 15), kioski, ravintola Koskitupa (KUVIO 11), kahvio, vehnämylly (KUVIO 12) sekä satamassa sijaitseva Lossirannan kartano (KUVIO 16). Kylässä vallitsee myös varsin aktiivinen yrittäjäyshenki, kaikkiaan vuonna 2011 kylälle rekisteröityjen yrittäjien määrä ylsi 50:een (Tarvonen & Varis 2011, 28 - 29). Kunnallisiin palveluihin lukeutuu ala-aste, päiväkoti ja neuvola (KUVIO 14) sekä vapaapalokunta (KUVIO 13). Kylässä toimii myös syksyllä 2008 perustettu elinkeino- ja kehitysyhtiö OmaKylä Vuolenkoski Oy, joka on kyläläisten omassa omistuksessa. Yhtiöllä on omat toimitilat kyläkeskuksessa sijaitsevassa entisessä pankkirakennuksessa. Vuolenkoski voidaan siis luonnehtia kylätoiminnalliseksi talouskyläksi, joka muodostaa oman toiminnallisen kokonaisuuden yhdessä aktiivisesti toimivan kyläyhdistyksen kanssa.

KUVIO 11. Kylätoimipisteen naapurissa sijaitseva ravintola Koskitupa

KUVIO 12. Vuolenkosken vehnämylly täytti hiljattain (vuonna 2011) 60-vuotta

KUVIO 13. Vuolenkosken VPK:n uudet tilat valmistuivat keväällä 2008

KUVIO 14. Vuolenkosken koulun luona (oikealla) sijaitsee päiväkoti/neuvola

KUVIO 15. Käsityö- ja kahvitupa Peurankello ulkoterasseineen

KUVIO 16. Lossirannan kartano sijaitsee Kymijoen suulla, torialueen lähellä

Kylän yhteisöllisyyden hengessä satamassa järjestetään kesäisin joka lauantai kesätoritapahtuma, joka kerää viikko toisensa jälkeen runsaasti kyläläisiä ja mökkläisiä Vuolenkoskelle, jopa Iitin kunnan rajojen ulkopuolelta (KUVIO 18). Torin pääasiallinen tarjonta on lähiruokaa tai ruoka-aineita omilta tiloilta. Toriemänyydestä vastaavat vuoroillaan kylän järjestöt ja yhdistykset, kuten Maatalousnaiset, Martat, Maa- ja kotitalousseura ja VPK. Kesätorin lisäksi Järvi-Suomen suvitunnelmasta voi nauttia myös juhannuskokkoillalla, siltatansseilla sekä mm. vanhan ajan maatalousnäyttelyssä. Tapahtumakirjo ei kuitenkaan rajoitu yksistään kesäkauteen, vaan talvisin kylän yhteisöhenkeä ovat pitämässä yllä mm. joulutori, pilkkikisat, urheiluseuran järjestämät hiihtokilpailut ja yhdistysten toteuttamat koko perheen laskiaisriehat (KUVIO 17) (Tarvonen & Varis 2011, 6 - 7).

KUVIO 17. Laskiasiriehaa vanhan palotallin takana olevalla ”U-mäellä” (Tapahtui Pohjois-Iitissä 1992)

KUVIO 18. Järvi-Suomen suvea parhaimmillaan . Vuolenkosken kesätori on suosittu tapahtuma, joka vetää väkeä kauempaakin

3.5 Luonto ja maisema

Luonnonoloiltaan Vuolenkoski on hyvin idyllinen maalaisympäristö, jossa laajat peltomaisemat yhdistyvät havuvaltaisiin metsiin. Suunnittelualueen läntisen puoliskon hallitsevana elementtinä toimivat laajat viljelymaisemat ja loivat maastonmuodot (KUVIO 19). Itäinen puoli yhdistyy vahvasti Konniveden järvimaisemaan (KUVIO 20) ja sen kruunaa aluetta Pohjois-Etelä suunnassa halkova Kymijoki. Suunnittelualue kuuluu kokonaisuudessaan I -luokan pohjavesialueeseen. (Eriksson Arkkitehdit Oy 2009b, 9)

Suunnittelualueen piiriin kuuluu myös useita museoviraston inventoimia suojeltavia muinaismuistokohteita: Seurantalons etelä- ja länsipuolella sijaitsevalla peltoalueella on nähtävissä punasavikeramiikkaa, tiiltä sekä savikuonaa. Alueelta löydetty palaneet kivet voivat myös viitata esimerkiksi lieden käyttöön. Toinen alueen muinaismuistokohteista sijaitsee Koskenrannan soraharjulla, hiekanottoaleen reunassa kylän itäosassa. Alue on todettu kampakeraamisen ajan asuinpaikaksi, ja sieltä on löydetty keramiikkaa, kvartssia sekä luuta. Myös läheiseltä Siltasaarelta on tehty kvartsiperäisiä löytöjä, jotka viittaavat mahdolliseen kivikautiseen asuinpaikkaan. Koskenniskan alueelta on löydetty vanhoja rakennusten kivijalkoja sekä tiilimurskaa. (Kulttuuriympäristön rekisteriportaali 2012.)

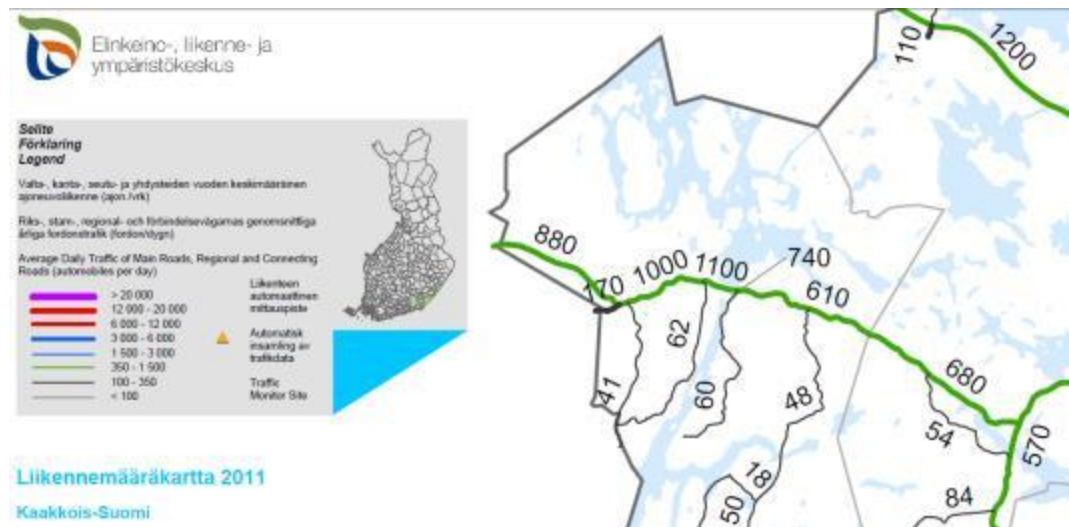

KUVIO 19. Idyllinen maalaismaisema peltoaukeineen leimaa vahvasti alueen identiteettiä. Panoramakuva kylän länsipuolelta

KUVIO 20. Vuolenkosken rantoja huuhtoo Kymijoen alajuoksunakin tunnettu Konnivesi. Järvimaisemaa Likolahden suunnalta

3.6 Liikenne

KUVIO 21. Liikennemääräkartta (Liikennevirasto 2011).

Kylää halkoo itä-länsisuunnassa aina Vierumäeltä Jaalaan vievä Vuolenkoskentie (maantie 363), joka on liikennemäärällisesti alueen ylivoimaisesti vilkkain tie. Vuorokauden aikana kulkevien ajoneuvojen kokonaismäärä yltää Vuolenkosken kyläkeskuksen tienoilla paikoin jopa 1100 ajoneuvoon (KUVIO 21). Raskaan liikenteen (rekka-autot) osuus Vuolenkoskentien liikenteestä on myös huomattavan suuri, mikä on nähty yhtenä merkittävänä liikenneturvallisuus-riskinä. Mm. pyöräilijöiden ja jalankulkijoiden turvallisen liikkumisen edellytyksiä lisättiin merkittävästi rakentamalla vuonna 2000 kyläläisten omin voimin, talkoohengessä kevyen liikenteen väylä koko Vuolenkoskentien kyläraitin osuudelta. Muita merkittäviä teitä ovat mm. Vuolenkoskentiestä etelään erkanevat Saviontie ja Ojassuontie. Vuolenkoskentien ja Ojassuontien risteyskohtaa voidaan pitää myös kylän keskipisteenä, sillä kylän kaupallinen keskus ja valtaosa palveluista sijaitsee sen tuntumassa. Vesiteitse Vuolenkoskelle on suora yhteys Konnivedeltä ja näin ollen esim. Heinolan ja edelleen Päijänteen suunnalta.

4 TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

4.1 Kimolan kanava ja vesiliikenteen näkymät

Kimolan kanavan kunnostushankkeen toteutuessa se avaa suoran vesiliikennetäymlän KouvolaSta Heinolan kautta Päijänteelle ja antaa hyvät puitteet vesiliikenteen ja -matkailun kehittymiselle koko Konniveden alueella ja näin ollen myös Vuolenkoskella (KUVIO 22). Pöyry Finland Oy on vuoden 2011 loppupuolella laatinut Kouvolan kaupungin toimeksiannosta hankkeeseen liittyvän esiselvityksen. Sen mukaan kanavaa pitäisi kehittää matkailun, vapaa-ajan ja raaka-aineiden kuljetuksien tarpeita silmällä pitäen. Aikanaan tukkien nippu-uittoa varten (vuosina 1966 -2002) käytössä olleen kanavan 12 -metrisen nippunosturin tilalle kallioleikkaukseen on esitetty sulun rakentamista. Teknisesti kyse onkin nk. sulkukanavasta. (Pöyry Finland Oy 2012, Tiivistelmä.) Kanavan kunnostustoimenpiteitä edeltävä kanavan suunnittelu on käynnistynyt loppuvuodesta 2012 ja rakennustöihin on jo Kouvolan, Iitin ja Heinolan toimesta varattu tarvittavat määrärahat. (Yleisradio Oy 2012b.)

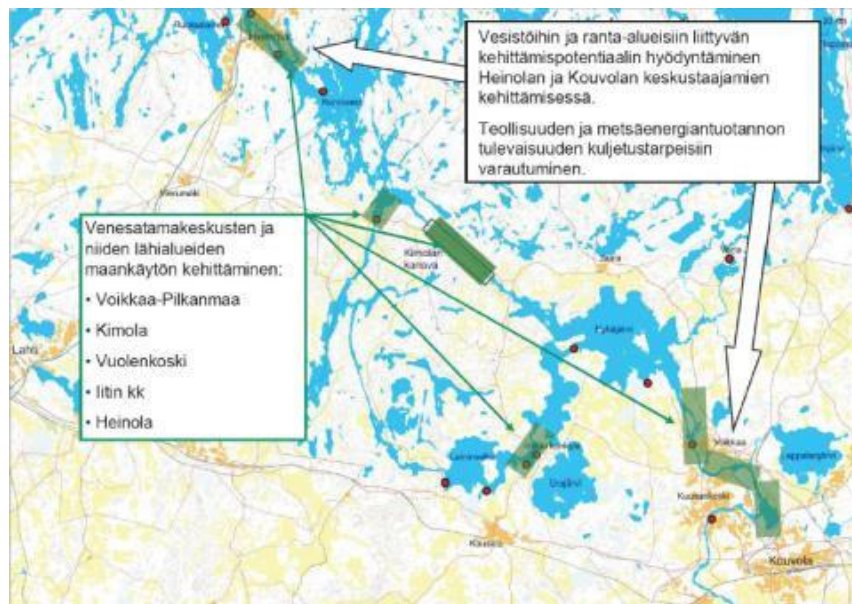

KUVIO 22. Vuolenkosken edullinen sijoittuminen suhteessa Kimolan kanavaan ja sitä kautta avautuvaan uuteen vesiliikennereittiin. Karttapohjana käytetty ”Venesatamaverkko Kimolan kanavan lähialueella” (Muokattu lähteestä Pöyry Finland Oy 2012, 25)

Vuolenkoski nähdään jo tässä vaiheessa yhtenä kanavahankkeen kannalta potentiaalisena osana laajempaa vesiyhteysverkostoa. Avainasemassa on mm. venesatamakeskuksen ja sen lähialueiden maankäytön kehittäminen yhtenä merkittävänä vesistöön pääsyyppäpaikkana. Näin ollen myös Vuolenkoskelle tulevat tuki- ja palvelupisteet toimisivat hyötyliikenteen ja järjestetyn matkailun sekä vapaa-ajan liikenteen solmukohtana. (Pöyry Finland Oy 2012, 26- 27, 33.) Varsinkin paikallisen matkailuliikenteen näkymien kannalta olisi erittäin tärkeä asia, että kanava muutettaisiin sulkukanavaksi, jota Vuolenkosken lisäksi ovat ehdottaneet myös Jaalan alueen kotiseutu- ja kylätoimikunnat (Pöyry Finland Oy 2012, 6).

Kanavan merkittävän läpäisykyvyn ansiosta sitä ympäröivien venesatamien käyttövolyymien arvioidaan nousevan nykyisestään huomattavasti (KUVIO 23). Kanavaa pitkin onkin arvioitu kulkevan vuodessa jopa 6400 venettä (Yleisradio Oy 2012a). Vuolenkoskella on kanavaa lähimpänä venesatamakeskuksena (etäisyyttä vesiteitse noin 10 km) hyvät mahdollisuudet hyötyä tästä ympäröivien vesistöjen kautta tapahtuvasta vesiliikenteen kasvusta.

KUVIO 23. Kanavan käyttöönoton mukanaan tuoma potentiaali edesauttaa myös Vuolenkosken venesatamakeskuksen ja sen lähialueiden maankäytön kehittämistä. Kartta-aineistona ”Kimolan kanavahankkeen liittymäkohtia aluekehitykseen” (Pöyry Finland Oy 2012, 19)

Vuolenkoskella olisi kyseisen vesireitin avutumisesta hyötyä. Esimerkkinä Vuolenkosken satama-alueen suosittu kesätori, jonka kävijämäärät lisääntyisivät entisestään hyvien kulkuyhteyksen vuoksi. Tähän vesiliikenteen merkittäväänkin kasvuun on Vuolenkoskella jatkossa hyvät puitteet vastata. Parhailaan suunnitteluvaiheessa oleva nk. kyläkeskus-hanke edesauttaa myös satama-alueen ja torin ympäristön kokonaisvaltaista kehittämistä, joka mahdollistaa jo nyt lisälaiturien rakentamisen ja niiden kehittämisen eri kohderyhmien tarpeet huomioiden esim. nk. asiointilaituri- tai vierasvenekäyttöön.

On myös syytä olettaa, että satama-alueen yhteyteen rakentuva kyläkeskus tulee huomioimaan veneilijöidenkin tarpeita tuki- ja palvelupisteiden muodossa siinä määrin, että yhdessä jo olevien palvelujen kanssa se tulee merkittävässä määrin lisäämään alueen houkuttelevuutta. Järvi-Suomen sydänmailla sijaitsevalle Vuolenkoskelle, jonka pinta-alasta on noin viidennes vesistöjen peitossa, on tärkeää jatkossakin houkutellessa myös urheilukalastuksen harrastajia (alueella toimii mm. kalastusklubi) sekä veneilijöitä ja meloimia kesäisin – tähän Vuolenkosken luonto, olosuhteet ja sijainti antaa jatkossakin mitä parhaimmat mahdollisuudet. (OmaKylä Vuolenkoski Oy 2009.) Vuolenkoskella on tulevaisuudessa, Kimolan kanavan käyttöönoton myötä myös syytä varautua mahdollisesti toteutettavan Kouvolan ja Heinolan välisen kiinteän laivayhteyden tuomiin mahdollisuuksiin. Tällöin Vuolenkosken satama-alueella olisi tilausta toimivalle ja ajanmukaiselle laivalaiturikokonaisuudelle oheispalveluineen. Vuolenkoski voisi sopia puitteiltaan hyvin kaupunkien välisen laivareitin välipysähdyspaikaksi.

4.2 Mahdolliset kuntaliitokset

Vuolenkosken ja Iitin kunnan tiet saattavat tulevaisuudessa erkaantua mahdollisten kuntaliitosten tullessa ajankohtaisiksi. Jo tällä hetkellä (v. 2012) kartoitettavana on useita erilaisia mahdollisia liitosvaihtoehtoja. Esimerkiksi kuntauudistusta miettineen työryhmän mielestä Iitti pitäisi liittää Kouvolaan ja Vuolenkosken puolestaan Heinolaan. Raportin mukaan asukkaiden asiointi ja työssäkäynti kohdistuvat enemmänkin Iitistä Kouvolaan kuin Lahteen. Vuolenkosken asukkaat suuntaavat puolestaan Lahteen ja Heinolaan päin. (Kuntaraportti: Iitti Kouvolaan, Vuolenkoski Heinolaan 2012.)

Vastavaasti niin Iitin kunta kuin Vuolenkosken kyläkin on ilmaissut haluavansa tulevaisuudessa olla pikemmin osa Lahtea kuin Kouvola tai Heinolaa (Kouvolalle ei myötätuntoa herunut Vuolenkoskelta 2012.). Vuoden 2012 lopulla Iitissä tehtiin myös valtuustoaloite kuntaliitosneuvotteluiden käynnistämistä Nastolan kanssa. Iitti on näin omalta osaltaan torjunut Kouvola-liitoksen ja esittänyt vaihtoehdoksi Päijät-Hämettä. Aloitetta tukee osaltaan se, että Nastolalla ja Iitillä on mm. yhteinen perusturvalautakunta. Kummankin terveystalvasta huolehtii Päijät-Hämeen sosiaali- ja terveysyhtymään kuuluva perustalvakeskus Aava. (Iitissä valtuustoaloite kuntaliitoksesta Nastolaan 2012.)

4.3 OmaKylä-hanke ja uusi kyläkeskus

Iitin, Jaalan ja Valkealan vuonna 2007 käynnistämä OmaKylä -hanke on tuottanut tulosta Vuolenkoskella. Iitin kuntaan lukeutuvana kylänä Vuolenkoski on ollut alusta asti vahvasti mukana kyseisessä hankkeessa. Vuolenkoskella OmaKylä-pilottihanke on pantu täytäntöön Elinkeino- ja kehitysytio Omakylä Vuolenkoski Oy:n toimesta ja sitä on viety tavoiteltua pidemmälle Jaalan ja Valkealan kuntien liittyttyä Kouvolaan. Hankkeesta saatavat opit halutaan jatkossa sekä Iitin että Kouvolan alueen kylien hyödynnettäviksi. (Iitin kunta 2011.)

Hankkeella tähdätään lähitulevaisuudessa erityisesti keskusta-alueen (uuden kyläkeskuksen rakentaminen) merkittävään kehittämiseen panostamalla Vuolenkosken houkuttelevuuden lisäämiseen huomioimalla kokonaisvaltaisesti asuin-, matkailu-, palvelu-, ja työtarpeiden merkitys kylän elinvoimaisuuden turvaamisen ja veto-voimaisuuden lisäämisen kannalta. Samalla pyritään kasvattamaan kylän osto-voimaa tukemalla paikallisia yrityksiä ja parantamalla niiden toimintaedellytyksiä. Tavoitteiden saavuttamisen eteen on laadittu vuoteen 2020 tähtäävä Vuolenkosken keskustan kehittämisvisio (KUVIO 24). Vision teemana on: "Korkeatasoista asumista aktiivisessa kylässä olemassa olevien palvelujen läheisyydessä". (Iitin kunta 2011.)

KUVIO 24. Omakylä Vuolenkosken uuden keskustan visio 2020, laadittu Eriksson Architects LTD:n toimesta. (Muokattu lähteestä Iitin kunta 2012)

Hankkeen yhteydessä on toteutettu myös pro gradu -tutkielma aiheesta: ”Uusi maaseutualueiden palvelukeskusmalli maaseutuyrittäjyyden ja -palvelujen kehittäjänä – Case Vuolenkosken kyläkeskus”. Lisäksi on panostettu mm. OmaKylä -brändin kehittämiseen ja markkinointiin sekä pyritty kehittämään kyliä palvelevia logistisia järjestelmiä.

Vuolenkosken visio 2020:ssa on kylälle asetettu monia tavoitteita ja niihin ohjavia kehittämistoimenpiteitä. Vuolenkosken odotetaan kehittyvän merkittäväksi vakinaisten ja vapaa-ajan asukkaiden Päijänteen satamakyläksi. Tavoitteena on että kylälle muuttaa 250 uutta asukasta. Kylän keskusta alueen toimintoja pyritään laajentamaan niin, että se mahdollistaa uusien asuntojen ja yrittäjien toimitilojen syntymisen. Yritystoiminnan odotetaan kaksinkertaistuvan. Modernit ympärivuotiset palvelut, erinomaiset harrastusmahdollisuudet ja esimerkillinen kyläyhteisö auttavat OmaKylä Vuolenkoski Oy:tä kehittymään valtakunnallisesti tunnustetuksi Suomen johtavaksi yrittäjälähtöiseksi elinkeinoyhtiöksi. Palveluiden pääkohde-ryhmään kuuluu kylän ja sen lähialueella työssäkäyvät vakinaiset ja vapaa-ajan asukkaat pääkaupunkiseutua myöten, sekä aktiiviset seniorit, joille Vuolenkosken maaseutu luo puitteet rauhalliselle asumiselle tarjoamalla samalla monipuoliset

palvelut. Vuolenkosken sataman odotetaan laajentuvan virikkeelliseksi vesiharrastuskeskukseksi venetarvikemyymälöineen, saunoineen, satama-palveluineen ja rantakojuineen. Myös uimaranta perusparannetaan. Maantien varteen harjurinteen järvinäköalapaikalle nouseva uusi, 3-4 kerroksinen, kyläkeskus (KUVIO 25) tarjoaa toimitiloja kauppapalveluille, ravintolalle, leipomolle, asiointi- ja hyvinvointipalveluille sekä yrittäjille. Ylemmille kerroksille on tarkoitus sijoittaa mm. järvi- ja harjunäköalaa tarjoavia parvekkeellisia asuntoja. (Iitin kunta 2011.)

- Muita kyläkeskuksen kehittämissiisvision yhteydessä esiin nostettuja asioita:
  - Urheiluopistojen läheisyys (Vierumäki ja Pajulahti)
  - Puitteet kalastukselle ja vesiturheilulle
  - Paikallisten kylä- ja kerhotoimintojen aktiivisuus
  - Kesätapahtumien vetovoimaisuus
  - Oman biopolttoaineaseman merkitys
  - Kyläkoulun sekä päiväkodin hyvät toimintaedellytykset

(Iitin kunta 2011.)

KUVIO 25. Havainnekuva Vuolenkosken kyläkeskuksen visiosta, toteutettu Eriksson Architects LTD:n toimesta (OmaKylä Vuolenkoski Oy 2009)

4.4 OmaVerkko-hanke

Toukokuussa 2012 käynnistyneen OmaVerkko-hankkeen tarkoituksena on kehittää alueen palveluita ja harrastusmahdollisuuksia sekä pyrkiä luomaan edellytyksiä kylän voimavarojen esille tuomiseksi. Pyrkimyksenä on myös vankistaa Vuolenkoskea viihtyisänä kyläalueena, jossa asukkaiden on hyvä elää ja asua. Kylän vanhat internetsivut tullaan korvaamaan uudella nettiportaalilla, joka kokoaa tehokkaammin ja selkeämmin yhteen kylää käsittävät tärkeät tiedot. Hanke on edelleen käynnissä, ja sille on asetettu selkeät lähitulevaisuuden tavoitteet. (OmaKylä Vuolenkoski Oy 2013.)

4.5 Väestörakenne

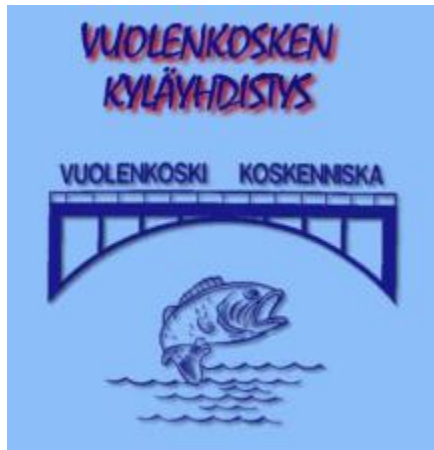
Väestö- ja elinkeinorakenteen muutokset ovat merkittävästi vaikuttaneet maaseutujen elinvoimaisuuteen. Kaupunkien kattavammat palvelut ja työpaikat vetävät maaseudun asukkaita isompiin asutuskeskittyymiin. Tämä johtaa palvelujen ja työpaikkojen vähentyessä sekä yrittäjien toimintaedellytysten heiketessä kylien kuitumiseen. Myös kuntasektorin palvelukyky heikentyy ikääntyvien ihmisten palvelutarpeen kasvaessa. (Fieldhouse 2009, 9.)

Näiden yleisten, maaseutua koskevien muutosten valossa voidaan tarkastella Vuolenkosken mahdollista kehityssuuntaa. Väestön ikärakenteen muutos vaikuttaa hyvin pitkällä aikajänteellä. Tämän takia palveluita ja kyläympäristön kehittämistä tulee tarkastella tulevaisuuden kannalta. Minkälainen tilanne on 10 vuoden kuluttua? Vuolenkosken ehdottomana vahvuutena voidaan pitää sen vetovoimaisuutta ja aktiivista sekä avointa kylähenkeä, jotka yhdessä muodostavat suuren voimavaran.

5 SUUNNITTELUOSIO

5.1 Toimeksianto

Tämän opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Vuolenkosken kyläyhdistys ry (KUVIO 26). Se sai alkunsa vuonna 1980, jolloin perustettiin Pohjois-Iitin kylätoimikunta. Historiansa aikana kylätoimikunta on vaikuttanut merkittävästi moniin Vuolenkoskea käsitteleviin hankkeisiin ja tapahtumiin sekä luonut kesätorin kaltaisia pysyviä perinteitä. Vuonna 2000 Pohjois-Iitin kyläyhdistys vaihtoi nimekseen Vuolenkosken kyläyhdistys ry. (Vuolenkosken kyläyhdistys ry 2008.)

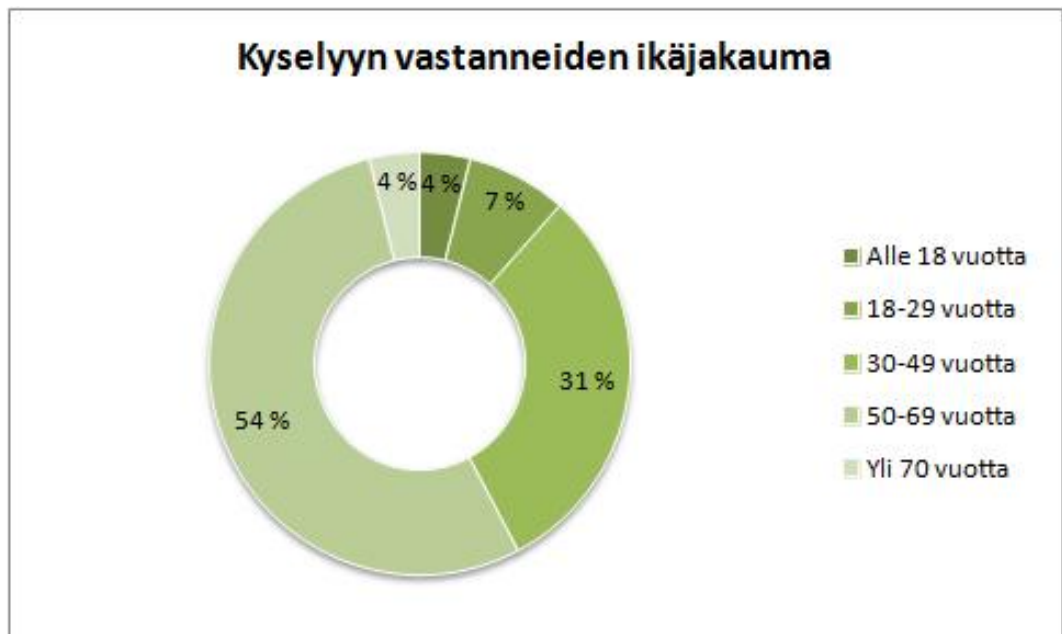
KUVIO 26. Kyläyhdistyksen logo KUVIO 27. Vuolenkosken kyläyhdistys ry (Vuolenkosken kyläyhdistys ry 2008)

Otimme toimeksiannon vastaan vuoden 2011 joulukuussa ja saimme tarkemman työnkuvauksen vuoden 2012 alussa, tammikuun 17. kyläyhdistyksen toimipisteellä pidetyssä palaverissa (KUVIO 27). Toimeksiannon tarkoituksena oli antaa Vuolenkosken kyläympäristön kehittämiseen uudenlaista näkemystä sekä tarjota toteuttamiskelpoisia ideoita visuaalisten suunnitelmien muodossa. Suunnittelussa tuli ottaa huomioon osallisten tarpeet, kylän pitkä historia sekä tulevaisuuden tuomat haasteet ja mahdollisuudet.

5.2 Yhteistyö ja kanssakäyminen

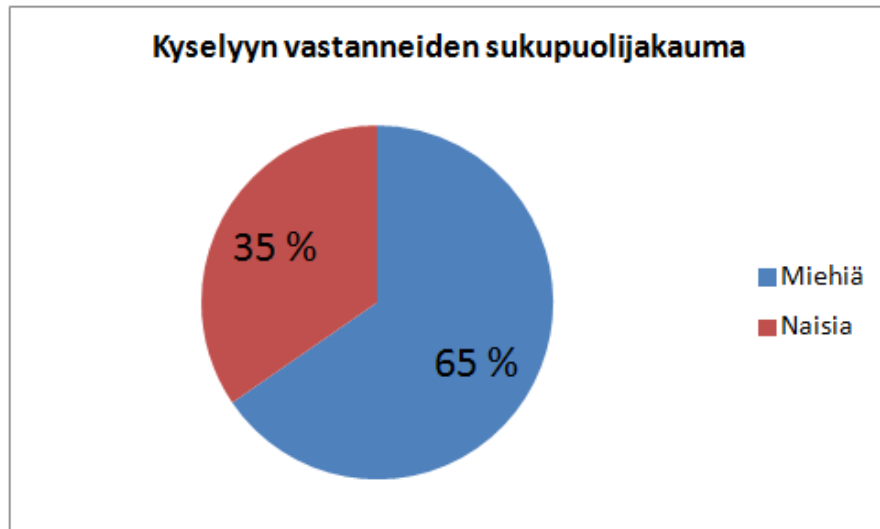
5.2.1 Mieli­pide­kysely

Suunnitteluprosessin alkuvaiheessa, maaliskuussa 2012 päätimme järjestää Vuolenkoskelaisille sekä muille asiasta kiinnostuneille suunnatun mieli­pide­kyselyn (LIITE 2). Kyselyn järjestämisen yhteydessä valotimme miljöösuunnittelun keskeisiä tehtäviä ja tavoitteita laatimalla toimikuvaamme tutustuttavan esitteen (LIITE 1). Kyselytuloksia vastaanotimme vielä suunnittelun ollessa jo käynnissä. Tavoitteenamme ei ollut niinkään jokaisen erillisen mieli­piteen huomioiminen konkreettisesti suunnittelukohteessa, vaan kokonaisuusien hahmottaminen. Toivoimme vastausten perusteella saavamme selvitettyä ja kartoitettua ihmisten päällimmäisiä huolia, näkemyksiä ja kehittämisideoita saadaksemme mahdollisimman monipuolisen kuvan Vuolenkoskella vallitsevasta kokonaistilanteesta. Kysely ei siis suoraan liittänyt meidän ja toimeksiantajamme välillä jo sovittuihin kehittämis­kohteisiin, vaan tuki suunnitteluprosessia tuomalla esiin pidemmällä tähtäimellä toteutettavissa olevia syvällisempää suunnittelua vaativia kohteita.

KUVIO 28. Kyselyyn vastanneiden ikäjakauma

Jakaumasta (KUVIO 28) käy ilmi, että kyselyyn vastaavista henkilöistä valtaosa oli keski-ikäisiä.

KUVIO 29. Kyselyyn vastanneiden sukupuolijakauma

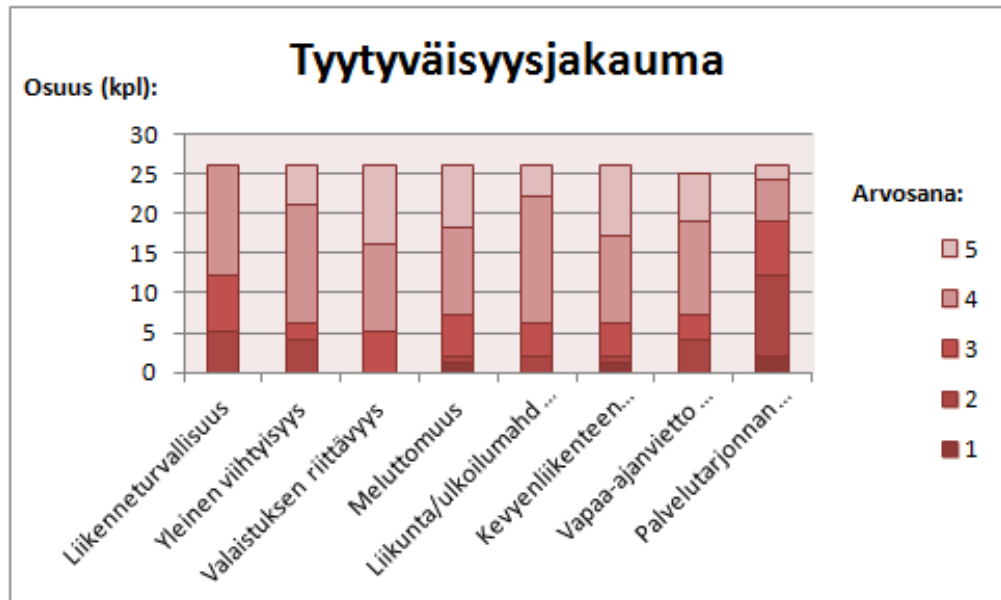
Jakauma (KUVIO 29) osoittaa miesten olleen aktiivisempia kuin naiset ottamaan osaa kyselyyn.

KUVIO 30. Kyselyyn vastanneiden asema

Jakauman (KUVIO 30) perusteella ilmenee, että yli puolet kyselyyn vastanneista olivat kylän vakituisia asukkaita, reilu kolmannes oli mökkiläisiä (tilapäiset asukkaat), 8 % vastanneista ilmoitti olevansa joko vapaa-ajan viettäjiä tai muita vierailijoita.

Kyselyyn vastanneita koskevien taustatietojen selvittämisen ohella pyysimme kyselyn osanottajia arvioimaan asteikolla 1 - 5 kylän nykytilaa koskevia kokonaisuuksia. Tämän lisäksi vastaajien pyydettiin esittämään näkemyksiään kyläympäristön vahvuuksista ja heikkouksista. Kyselyn loppuun oli varattu noin puoli sivua tyhjää tilaa omien näkemystensä esittämiseen.

KUVIO 31. Tyytyväisyysjakauma

Kyselyä koskevasta tyytyväisyysjakaumasta käy ilmi esim. että suhteellisesti eniten vastaajat ovat huolissaan palvelutarjonnan riittävydestä sekä liikenneturvallisuudesta. Vähiten huolta herättää valaistuksen riittävyys (KUVIO 31).

Kyselyssä esiin nousseita kyläympäristön vahvuuksia:

- hyvä sijainti ja liikenneyhteydet
- vesistöjen läheisyys ja luonto
- kauniit kumpuilevat maisemat (harju, pellot)
- olemassa olevat palvelut
- kevyen liikenteen väylä
- kesätoritapahtuma
- aktiivinen kylä, talkoohenki
- maatalouselinkeinot
- erilaiset tapahtumat.

Kyselyssä esiin nousseita kyläympäristän heikkouksia ja kehitettäviä asioita:

- yleinen viihtyisyys ja siisteys
- kyläraitille 30 km:n ja 40 km:n nopeusrajoitukset
- kyläkauppa ja sen ympäristö
- kaupan palvelujen monipuolistaminen
- joukkoliikennenyhteydet
- sisäliikuntatilat (monitoimihalli)
- pankkiautomaatti
- polttoainejakelu veneille sekä ajoneuvoille
- ranta-alue ja vesistön hyödyntäminen
- parkkipaikkojen tarve (kesätori)
- tanssilava ja kesäteatteri
- nuorisotapahtumat.

Asukkaiden omissa näkemyksissä nousi esiin monenlaisia ideoita. Talojen ja pihojen kunnossapitoon toivottiin kampanjointia ja opastusta. Liikuntarajoitteisten ja vanhusten avustamiseen haluttiin kiinnitettävän vastaisuudessa enemmän huomiota. Tärkeäksi koettiin myös ihmisten neuvominen varsinkin romujen ja ongelmajätteen kierrättämisen, sekä oikean sijoittamisen suhteen. Romujen ja roskien kerääminen ehdotettiin tehtäväksi esim. kyläläisten yhteisillä talkoilla. Vanhojen navettojen ja muidenkin maatalousrakennusten uusiokäyttömahdollisuuksien hyödyntäminen nousi esille. Maatalouden kannalta myös vihanneviljely koettiin tärkeäksi. Vanhemman väestön tarpeita huomioivalla palvelutalolla olisi myös kysyntää seudulla. Mielipidekyselystä ilmeni myös ihmisten huoli Vuolenkosken eteläisten alueiden kehittämisestä (Voimalaitoksen seutu). Vastauksissa toivottiin voimalan lähetyville mm. omaa laituria, josta pääsisi liikkumaan veneellä vaivattomasti suoraan kyläkeskuksen kupeeseen.

Koko sataman ja torin välinen ranta-alue nousi kehittämistoivomuksissa myös vahvasti esille. Mm. pientareiden levittäminen nähtiin tärkeänä. Kylän perinteisiin liittyvän vesistöaiheen oettiin tarpeelliseksi sijoittaa esim. kioskin tai rannan alueelle. Tämän ohella ympäröivien vesistöjen merkitystä korostettiin mm. rantojen

kalastusmahdollisuuksien lisäämisellä, ottaen huomioon rantakasvillisuuden merkitys ja rauhoitusajat. Vesistön hyödyntämistä matkailun kannalta haluttiin lisätä ja sillä nähtiin olevan todellista potentiaalia ja kysyntää niin Vuolenkosken kuin koko ympäröivän seudunkin kannalta.

Vuolenkoskentien ajoradan peruskunnostukselle koettiin myös olevan tarvetta. Tien keskiviivan kuluneisuus sekä routaheitot ja kaivojen paikat nousivat esille. Varsinkin raskaan läpiajoliikenteen nähtiin aiheuttavan turvattomuutta ja vaaratilanteita kyläraitin osuudelta. Nopeusrajoitusten laskemisella nähtiin olevan tarvetta ainakin paikoin. Muiden paikallisteiden perusparannukseen toivottiin myös kiinnitettävän huomiota mahdollisuuksien mukaan. Suojatie nähtiin tarpeelliseksi sijoittaa ainakin kyläkaupan lähelle. Kevyen liikenteen väylän osalta oltiin puolestaan huolissaan vaarallisentuntuisista railoista. Opas- ja ilmoitustaulujen rakentamiseen ja sijoittumiseen toivottiin kiinnitettävän jatkossa entistä enemmän huomiota. Yhtenevät taiteelliset opasteet tai kyltit voisivat ohjata kylän eri kohteisiin. Laiturien yhteyteen toivottiin myös kylän palvelutarjontaa esittäviä mainostauluja.

5.2.2 Tapaamiset ja esittelytilaisuus

Inventointikäyntien yhteydessä pidimme useita palavereja Vuolenkosken kyläyhdistys ry:n kanssa. Tapaamisissa päivitimme tilanteen omalta osaltamme ja saimme vastauksia kysymyksiin sekä uusia yhteyshenkilöitä. Suunnitteluosion lopussa, marraskuussa 2012, esittelimme valmiit suunnittelukohteet. Esittelytilaisuus pidettiin Vuolenkosken kyläyhdistys ry:n toimistolla ja paikalle oli tullut kymmenkunta kuulijaa.

Vierailimme myös kevään ja kesän aikana järjestetyissä tapahtumissa, kuten pönttöpäivillä ja kesätorilla. Pönttöpäivillä koululaiset rakensivat linnuille uusia koteja ja samalla Vuolenkosken uudet tontit saivat näkyvyyttä. Kesätori on viikonloppuisin järjestettävä suosittu tapahtuma, joka kerää ihmiset yhteen pitkienkin matkojen päästä.

5.3 Suunnittelukohteet ja tarkastelualue

Suunnittelualueen inventointi tehtiin keväällä ja kesällä 2012 jalkautumalla Vuolenkosken raittiympäristöön. Toteutimme inventoinnin valokuvaamalla ja videoidulla kyläympäristön merkittäviä kohteita sekä taulukoimalla niistä kerättyjä tietoja paperille (LIITE 4). Kerätyn aineiston sekä kyselytulosten pohjalta valitsimme suunnittelualueelta kahdeksan kohdetta, jotka inventoimme tarkemmin tulevia idealuonnoksia varten.

Alueen inventointien, mielipidekyselyn sekä osallisten toiveiden pohjalta valitsimme Vuolenkosken raittiympäristön piiristä kahdeksan kohdetta, joista teimme yksityiskohtaiset suunnitelmat (KUVIO 32). Aluksi kirjasimme ylös kohdekohtaiset lähtökohdat sekä suunnittelutarpeet. Näiden tarpeiden pohjalta suunnittelimme tarkat idealuonnokset, joissa visioimme miltä kohteet mahdollisesti näyttäisivät ja minkälaisia kasveja niissä voitaisiin käyttää (LIITE 3). Idealuonnosten tarkoituksena on ollut tukea inventoinnissa esiintulleita tarpeita ja herättää ideoita. Lopuksi tarkastelimme raittiympäristöä kokonaisuutena, jossa kiinnitimme erityistä huomiota liikenneturvallisuuden parantamiseen sekä maisemallisiin näkökulmiin.

KUVIO 32. Kohteiden sijoittumista kuvaava kartta (Muokattu lähteestä: Fonecta Oy 2013)

5.3.1 Kohde 1 / Palotalli

1) Inventointitiedot

KUVIO 33. Palotalli

Osoite: Vuolenkoskentie

Omistaja: Vuolenkosken VPK

Alkuperäinen käyttö: Palvellut Vuolenkosken alueen pelastustoimea (VPK) 1950-luvulta aina vuoteen 1988 asti.

Nykyinen käyttö: Varasto

Rakennusaika: 1950 -luku

Suunnittelija: Valtion toimesta, rakennettu saman mallin pohjalta kuin muissakin maalaiskylissä

Kerrosluvu: 2/3 (mukaan lukien torni)

Perusta: Betoni

Runko: Puurakenne

Kattomuoto: Harjakatto

Kate: Punainen pelti

Vuoraus: Punamullan värinen vaakalaudoitus

Kunto: Tornin ikkuna rikki, ränsistynyt vuoraus

Erityispiirteet: Rakennuksen muodon perusteella annettu kutsumanimeksi ”Kirahvitalli”. Rakennus koetaan paikkakuntaisesti tärkeänä idyllisyytensä ja historiallisen taustansa vuoksi.

*Kohteeseen liittyvät kenttäkäynnillä kerätyt, taulukkomuodossa olevat inventointitiedot löytyvät opinnäytetyön kirjallisen osuuden liitteistä

2) Suunnittelun tarve ja lähtökohdat

Vanhan palotallin (KUVIO 33) varsin keskeinen ja näkyvä sijainti kyläraitin varrella asetti ensisijaiseksi tavoitteeksi sen luontevan sulauttamisen ympäröivään kylämiljööseen, huomioiden myös sen tuleva potentiaalinen käyttöarvo (KUVIO 39). Varsin ränsistyneen oloinen rakennus ja hoitamaton tontti on helpoin, eikä erityisiä resursseja vaativin keinoin muutettavissa houkuttelevan näköiseksi maamerkiksi.

Tontin siistimisellä turhalta heinikolta, risukolta sekä mahdollisilta rakennusjätteiltä ja roskilta edesauttaa saavuttamaan sille siistin ja hoidetun perusilmeen (KUVIO 34, KUVIO 35). Palotalli itsessään kaipaa elävöittämistä. Kyläläiset ovat antaneet tallille lempinimen kirahvitalli, sen ulkomuodon perusteella. Ulkokuorituksen uusimisen yhteydessä rakennuksen olemusta voitaisiin merkittävästikin piristää maalaamalla se perinteisen punamultasävyn sijasta vaikkapa kirahvia muistuttaviin väreihin (KUVIO 36).

KUVIO 34, KUVIO 35. Lumien sulaessa alkaa paljastua tontin hoitamattomuus

KUVIO 36. Kirahvitalli

KUVIO 37. Palotallin siistitty edusta

KUVIO 38. Lahdesta löytyvä esimerkki palotallin uusiokäytöstä. Kuvassa Niemenkadulla sijaitseva Pub “Vanha Paloasema” (Google Maps 2013)

Visiossamme palotallin luontevin käyttötarkoitus tontteineen voisi olla levähdys- ja oleskelupaikka, joka palvelisi niin kyläläisiä kuin ohiajavia matkailijoitakin (KUVIO 37). Kohde voisi olla esim. tietynlainen Vuolenkosken -puoleinen pääte- piste tulevaisuudessa kaavavilulle suoralle ulkoilureitille (talvisin hiihto-, ja moottorikelkkareitti) Vierumäeltä. Vuolenkoskentie on jo tätä nykyä suosittu ajoreitti varsinkin kesämatkailijoilla, joiden tarpeita palotalli edullisen sijaintinsa vuoksi niin ikään voisi palvella. Vastaavanlaista uusiokäyttöä on nähty mm. Lahdessa (KUVIO 38).

KUVIO 39. Palotalli on yksi Vuolenkoskentien maisemallisista dominanteista

- 3) Ehdotetut suunnitelmat erillisine ratkaisuihin
- Idealuonnos ”A”:

Ensimmäisen idealuonnoksen (LIITE 5) kantavana ideana oli tehdä palotallin pihan-alueesta helppohoitoinen ja viihtyisä levähdyspaikka sekä ottaa rakennus uudelleen käyttöön kunnioittaen silti sen alkuperäistä käyttötarkoitusta (KUVIO 40).

Alueen runkona toimii palotallin länsisivulle raivattu sorapintainen kenttä, joka kattaa käytettävän oleskelualueen sekä parkkitilan autoille. Sisäänajoväylä sijaitsee olemassa olevalla paikalla alueen lounaislaidalla. Alueen koillislaidalle jätetty nurmipintainen alue toimii erottavana välialueena karkean sorapinnan ja vapaana kasvavan metsämiljöön välillä. Se antaa alueelle lisää avaruutta ja tarjoaa kesäisin mahdollisuuden toimia esimerkiksi piknik-alueena.

Pihan kalusteina käytetyt hirsipöydät yhdessä uudistetun palotallin kanssa muodostavat pihan toiminnallisen osan. Ulosajoväylän läheisyyteen asetettu roskakatos edesauttaa alueen siisteyttä ja yhdenmukaisen ilmeen ansiosta antaa myös sen vierestä lähtevän aidan kanssa alueelle pirteää jatkuvuutta.

Palotallin rakenteellisissa muutoksissa on pyritty huomioimaan sen alkuperäinen käyttö, eikä mitään vanhoja elementtejä ole karsittu pois. Muutokset kohdistuvat lähinnä rakennuksen mahdollista uudiskäyttöä varten tehtyihin länsiseinän muutoksiin, joihin kuuluvat uusi ovi, myyntipisteen luukku, osittain jatkettu kattorakenne sekä köynnösristikko.

Alueen kasvillisuuden pääpainona on helppohoitoisuus, selkeys sekä käytännöllisyys. Periaatetta toteutetaan kasvien sijoittelussa, jossa ryhmäksi istutettu keijuruusu antaa yhdessä aluetta rajaavan punavalkoisen aidan kanssa alueelle yksityisyyttä. Sama teema jatkuu palotallin länsiseinään asennetun köynnösristikon mukaan, johon kasvatettu kiinanlaikkuköynnös antaa pihalle pirteän ilmeen.

KUVIO 40. Havainnekuva idealuonnos ”A”:sta

- Idealuonnos ”B”:

Kyseissä suunnitelmassa (LIITE 6) palotallin piha-alueesta on ollut tarkoitus luoda esteettisesti miellyttävä kokonaisuus. Pihan yksityisyys ja viihtyisyys silmällä pitäen on pyritty löytämään ”levähdys- ja oleskelualue”-konseptiin sopivia suunnitteluratkaisuja (KUVIO 41).

KUVIO 41. Havainnekuva idealuonnos ”B”:stä

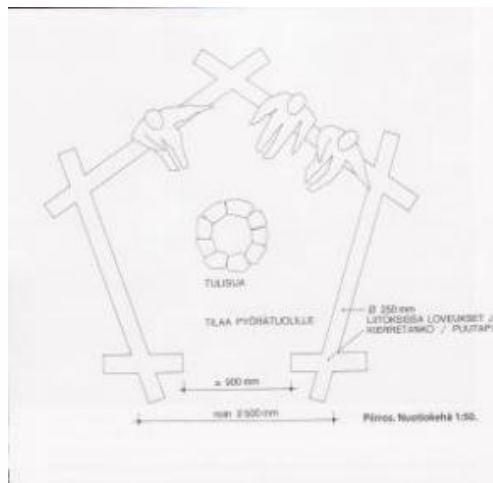
Suunnitellun oleskelualueen piha ulottuu ilmansuunnallisesti katsottuna palotallin pohjois- ja länsipuolelle, jossa se linkittyy olemassa olevaan tiehaaraan. Kyseisestä tiehaarasta tapahtuu myös alueen sisäänajo. Ajoneuvojen paikoitukseen on varattu pihan luoteispuolelta runsaasti tilaa. Paikoitusalue on sorapintainen. Pihan ja maantien erottavana tekijänä on Kartiotuija-aidanne, joka sitoo hyvin tienpuoleista pölyä ja päästöjä sekä suojaa pihaa liikenteen melulta. Sivutieltä pihan erottaa puolestaan huomattavasti matalampi Taikinamarja-aidanne.

KUVIO 42. Tekolampi

Pihaa elävöittäväksi tekijänä on pieni tekolampi istutusryhmineen (KUVIO 42). Vesiteema on ominaisuuksiltaan piristävä ja esteettisesti mieluisa elementti julkisilla paikoilla. Lammelle on luotu mahdollisimman luonnonmukainen ilme soveltaen sen yhteyteen mm. luonnon- ja mukulakiviä sekä tietysti vesikasvillisuutta. Lammen vieressä sijaitsee pyöristetyn kolmion muotoinen hiekkapintainen nuotiopaikka (KUVIO 43, KUVIO 44). Nuotiopaikan tulisijana on betoninen kaivonrenkas (mm. palotallin tontilta löytyy siihen sopiva vaihtoehto) ja sen ympärillä kolme kaarevaa penkkiä.

KUVIO 43, KUVIO 44. Esimerkki betonisen kaivonrenkaan käytöstä nuotiopaikan tulisijana, sekä ohjeellinen pohjapiirros esteettömästä nuotiokahvan mitoituksista (Verhe & Ruti 2007, 58, 60)

Lammen, nuotiopaikan ja autojen paikoitusalueen välissä sijaitsee perennoja sisältävä istutusryhmä. Muita pihalle istutettavia kasveja on pensasmainen Hansaruu-su, joka sijoittuu palotallia vastapäätä. Lampi-teeman ja istutusryhmän eräänlaisena jatkeena ovat luonnonkivet, joiden röykkiömäinen sijoittelu jäljittelee niiden luontaista esim. jääkauden seurauksena tapahtunutta valumaa.

Piha-alueella liikkumista huonollakin säällä helpottavat huomattavasti betonikivipäällysteiset polut, joita pitkin pääsee vaivattomasti kulkemaan niin nuotiopaikalta sekä autojen paikoitusalueelta palotallille kuin piknik-pöydillekin. Palotallin ja piknik-pöytien välillä on myös suora polkuyhteys. Pihakalusteisiin lukeutuvat kolmen katetun piknik-pöydän lisäksi kaksi roskakoria (nuotiopaikan ja piknik-pöytien äärellä) sekä kolme polkujen varsille tasaisin välein sijoitettua pihavälisintä.

KUVIO 45. Palotallin wc- ja pesutilat

Piha-alueen lisäksi on suunnitelmassa huomioitu luonnollisesti myös itse palotallin käyttötarkoitus. Levähdys- ja oleskelualueen luonteeseen sopien sen nykyisen tallitilan on katsottu soveltuvan parhaiten wc- ja pesutila -käyttöön (KUVIO 45). Sen maantien puoleisen päädyn kaksiosainen ovi sekä itäpuoleisen sivun ikkunat on poistettu laittamalla seinät umpeen. Talli on jaettu tilallisesti kahteen osaan: miesten ja naisten omiin, erillisiin wc- ja pesutiloihin. Tiloihin vievät ovet sekä kapeat sisälle valoa johtavat ikkunat on sijoitettu rakennuksen länsipuoliselle julkisivulle. Tornille on varattu sille funktionaalisestikin täysin luonteva käyttötarkoitus – näköalatornina toimiminen. Sitä varten on tornin yläosaan muodostettu

pieni, neliskantillinen ja neljään suuntaan avautuva näköalatasanne (tornin sivuja mukailevasti). Tornin sisälle on asennettu metallirakenteiset kierreportaat, joita pitkin pääsee kätevästi nousemaan aina näköalatasanteelle asti. Tornille kulku tapahtuu niin ikään polkua pitkin, pihan länsipuoleisessa torninseinässä olevan ulko-oven kautta.

5.3.2 Kohde 2 / Seurantalo

1) Inventointiedot

KUVIO 46. Seurantalon julkisivu

KUVIO 47. Seurantalon pääty

Osoite: Vuolenkoskentie 1231 A

Omistaja: Vuolenkosken maa- ja kotitalousseura

Alkuperäinen käyttö: Koulurakennus vuoteen 1920 asti, myöhemmin mm. Maa-
miesseurantalona

Nykyinen käyttö: Vuolenkosken seurantalo

Rakennusaika: Vuonna 1886 rakennettu kouluksi

Kerrosluvu: 3 (vintti- ja kellarikerros mukaanlukien)

Perusta: Kalliolle pystytetty kivijalka

Runko: Alunperin seinissä käytetty mm. savea ja kanervaa

Kattomuoto: Harjakatto

Kate: Pelti (vaaleanvihreä)

Vuoraus: Ruskeanharmaasävyinen rappaus, laajennusosa ja kuisti vaakasuorasti
laudoitettuja

Kunto: Rappaus paikoin päässyt rapistumaan, kivijalassa on näkyvissä myös joi-
tain halkeamia

Eriyispiirteet: Rakennus henkii maalaisidylliä tunnelmaa. Se on myös Suomen
vanhimpia seurantaloja ja arvioitu Kymenlaakson maakuntamuseon toimesta kult-
tuurihistoriallisesti arvokkaaksi. Rakennusta voidaan pitää "ekotalona" hyvän
lämpötehokkuutensa vuoksi.

*Kohteeseen liittyvät kenttäkäynnillä kerätyt, taulukkomuodossa olevat inventoin-
titiedot löytyvät opinnäytetyön kirjallisen osuuden liitteistä

2) Suunnittelun tarve ja lähtökohdat

Seurantalon (KUVIO 46, KUVIO 47) suunnittelun lähtökohtana oli piha-alueen uusi jäsentely ja käyttäjien yksityisyyden lisääminen. Tämän lähtökohdan pohjalta päädyimme kahteen erilaiseen ratkaisuun, joissa kummassakin korostuu käyttöarvon nostaminen sekä tien erottaminen piha-alueesta. Huomion arvoista on se, että seurantalons aktiivinen käyttö vaatii runsaasti ajoneuvojen paikoitustilaa, parhaimmillaan jopa sadan ajoneuvon verran. Tämän takia parkkialueen muoto sekä laajuus tulee miettiä tarkoin, rajoittamatta turhaan jo olemassa olevaa tilanvaraus- ta. Varsinaisten kokonaisvaltaisten luonnosehdotusten lisäksi seurantalolle on ehdotettu myös muutamia pienin resurssein ja toimenpitein toteutettavissa olevia perusratkaisuja (KUVIO 48, KUVIO 49, KUVIO 50).

KUVIO 48. Pihan etupuolta tiestä erottamaan sopisi mm. Tuoksuvatukka-aidanne

KUVIO 49. Villiviini seinustalla   KUVIO 50. Kivetetty nurmikon reunus

Alun perin vuonna 1886 kouluksi rakennettu seurantalo sijaitsee kalliolla, Vuolenkoskentie varrella. Kymenlaakson maakuntamuseo on arvioinut sen kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi kohteeksi, ja se kuuluukin Suomen vanhimpiin seuran-

taloihin. Talon perusrakennusaineena on käytetty savea ja kanervaa, ja se on rakennettu talkoovoimin. Taloon on tehty sen historian aikana myös monia korjauksia ja rakenteellisia muutoksia. Ulkoasua on muutettu muun muassa ulko-oven paikkaa vaihtamalla sekä rappausta siistimällä. 1930-luvulla talon päätyyn lisättiin vahtimestarin asuintilat. 1980-luvun alussa talo sai uuden peltikaton. Myöhemmin samalla vuosikymmenellä sitä remontoitiin talkoovoimin, opetusministeriön rahoituksella. Sisätiloja on myös remontoitu ja muun muassa opettajanhuoneen tilalle on rakennettu näyttämö. Vesijohto- ja viemärintitöiden yhteydessä taloon rakennettiin myös keittiötilat ja sisä vessat. Viimeksi taloa korjattiin vuosina 2002 - 2005 EU-rahoituksella. (Tarvonen & Varis 2011, 32.)

Vuonna 1925 rakennuksen omistus siirtyi, kun maamiesseura ja raittiusseura ostivat talon Iitin kunnalta. Alun perin kouluna käytetty rakennus toimi tuolloin harjastilaisuuksien, hautajaisten sekä tanssien järjestyspaikkana. Sota-aikaan tiloja käytettiin armeijan viestijoukkojen toimintaan, ohikulkijoiden muonitukseen, evakoiden sijoittamiseen sekä sankarihautajaisten muistotilaisuuksiin. Ajankuvan muuttuessa 1950 - 60-luvuilla seurantalonsä tilojen käyttö väheni, joskin siellä järjestettiin muun muassa hirvipeijaisia sekä maidontuottajien piimäjuhlia. Nykyisin talon omistaa Vuolenkosken maa- ja kotitalousseura ja se toimii kokouksien, kurssien ja perhejuhlien pitopaikkana. (Tarvonen & Varis 2011, 32.)

3) Ehdotetut suunnitelmat erillisine ratkaisuineen

- Idealuonnos "A":

Seurantalonsä suunnittelun lähtökohtana oli jäsenillä talonsä pihapiiriä paremmin ja antaa yksityisyyttä sen käyttäjille. Tämän lähtökohdan pohjalta tehdyt muutokset liittyvät pääosin pihansä pohjois-päätyyn tehtyyn ajoväylän ja talonsä päädyn uuteen toteutukseen. Kavennettu sisäänajoväylä tekee pihasta huomattavasti ryhdikkäämmän ja parantaa liikenneturvallisuutta. Rakennuksen länsisivulla olevan varsinaisen parkkialueen laajuuteen on tehty muutoksia, mutta se on rajattu aiempaa selkeämmin, tehden pihansä viheralueista helpommin hoidettavat.

Kokonaan uusina elementteinä piha-alueelle on tuotu näyttävä seurantalokyltti, pihakatos sekä taka- ja etupihasä yhdistävä kivetetty kulkuväylä. Pihansä päätyyn, Vuolenkoskentien laitaan lisätty puinen kyltti tuo talonsä käyttötarkoituksensä pa-

remmin esille ja nostaa sen arvokkuutta. Kyltin yhteyteen kivilohkareilla reunustettu istutusalue sitoo yhteen kyltin sekä sen takana olevan pihakaivon tehden niistä toimivan kokonaisuuden. Pihan perälle, parkkipaikan laitaa sijoitettu uusi pihakatos laajentaa alueen käytettävyyttä ja piristää pihan ulkonäköä. Seurantalontaka- ja etupihan yhdistävä kivetetty pihatie toimii pihan eri osat yhdistävänä selkärankana. Se mahdollistaa etupihan monimuotoiset istutusalueet tekemällä siirtymisestä helppoa ja toimimatta näyttävyyden kustannuksella.

Idealuonnoksen (LIITE 7) yhtenä kantavana teemana on runsas mutta tarkoituksenmukainen kasvillisuus. Tarkoituksenmukaisen niistä tekee esimerkiksi tietyn alueen korostaminen tai liikenneturvallisuuden parantaminen. Talon etuseinän puolelle lisätyt istutusalueet antavat pihalle niin sanotun keskipisteen, jossa lipputanko sijaitsee. Lipputangon viereiset korkeammat kasvit yhdistävät istutusalueen piha-katokseen. Kavennetun sisäänajon yhteyteen istutetut pinakoivut sekä metsäkuusi antavat pihalle yksityisyyttä sekä omaleimaisen ja katseen vangitsevan ilmeen. Rakennuksen taakse istutetut pihlajat rajaavat osaltaan pihan nurmialuetta sekä tuovat elävyyttä tasaiseen takapihaan (KUVIO 51).

KUVIO 51. Havainnekuva idealuonnos ”A”:sta

- Idealuonnos ”B”:

Vuolenkosken seurantalo on kyläläisten perinteinen kokoontumispaikka, joka sijaitsee kutakuinkin keskellä kylää, Vuolenkoskentien kyläraitin varrella. Rakennuksella on jo sinällään historiallista tunnearvoa ja tiettyä arvokkuutta. Sen nykyinen käyttötarkoitus kyläläisten kokoontumispaikkana ja tapahtumien pitopaikkana asettaa sille myös erityiset kriteerit. Pihan suunnittelussa (LIITE 8) on tämän johdosta kiinnitetty erityistä huomiota sen turvallisuuteen, toimivuuteen ja viihtyisyyteen.

KUVIO 52. Ilmoitustaulu ja pihakaivo

Ajoneuvojen pihalleajo on rajoitettu siten, että Vuolenkoskentien puolelta tapahtuva yhteys on katkaistu puuaidanteella (Pylväshaapa). Pihaliittymä on siirretty viereisen sivutien puolelle. Tämän muutoksen takana on pihan rauhoittaminen ja erottaminen maantiestä, mikä lisää pihan käyttäjien, varsinkin lasten turvallisuutta ja parantaa seurantaloon pihapiirin yksityisyyttä. Heti piha-alueelle tultaessa, liittymän oikealle puolelle on suunniteltu koristeaiheinen kokonaisuus, joka koostuu vierailijoita tervehtivästä seurantaloon ilmoitustaulusta (sisältää istutuksia ja mm. kuorikatteen) sekä jo olemassa olevasta pihakaivosta (KUVIO 52). Pihakaivolle on pyritty lisäämään näyttävyyttä eheyttämällä se koristekäivoksi. Seurantaloon takapihan itäpuolella sijaitsevalle talousrakennukselle vievän liittymän varrella on

lisätty puupollareita. Näiden pollareiden tarkoituksena on estää asiattomia takapihan nurmelle ajoa tai esim. oikaisua käännyttäessä talousrakennukselle vievästä liittymästä.

KUVIO 53. Havainnekuva idealuonnos ”B”:stä

Pihan yleistä käyttöarvoa ja viihtyisyyttä on pyritty nostamaan runsaskasvisin (enimmäkseen perennaistutuksia sisältävin) istutusryhmin ja mm. rajaamalla pihan lounaispuolelle huvimaja (KUVIO 53). Lisäksi pihalle on suunniteltu kartanotyylinen betonikivin päällystetty kävelyreitistö. Päällysmateriaalina on käytetty myös liuskekiveä (koristekaivo, lipputangon ja huvimajan edusta). Kävelyreitistö on muodostettu kulkemaan kuistilta lipputangon ympäri aina huvimajalle sekä rakennuksen eteläpäädyssä sijaitsevalle laajennusosalle asti. Pihakalusteiksi on valittu kartanotyylliset maahan asennettavat lyhtyvalaisimet, roskakorit sekä lipputankoa ympäröivän kävelyreititin varrelle idylli puistonpenkki.

5.3.3 Kohde 3 / Kauppa

1) Inventointitiedot

KUVIO 54. Kyläkauppa Sale

Osoite: Vuolenkoskentie 1427

Omistaja: Osuuskauppa Ympäristö

Nykyinen käyttö: S-Ryhmä, Osuuskauppa Ympäristö Sale

Rakennusaika: 1950 -luku

Kerros-luku: 3/4 (mukaan lukien ullakko)

Perusta: Betoni

Runko: Puinen

Kattomuoto: Aumakatto

Kate: Vaaleansininen pelti

Vuoraus: Vaaleanharmaa pystysuora-urainen peltipäällyste

Kunto: Ikkunoiden kehikot ovat hieman ränsistyneet, yleisesti ottaen hyvä

Eriyispiirteet: Johtuen tontin epätasaisesta maastonmuodosta on rakennus julkisivun puolelta sekä takaapäin katsottuna kaksikerroksinen (+ullakkokerros), päätyjen puolella sokkelikerros ulottuu kuitenkin alemmas muodostaen näin lisäkerroksen.

*Kohteeseen liittyvät kenttäkäynnillä kerätyt, taulukkomuodossa olevat inventointitiedot löytyvät opinnäytetyön kirjallisen osuuden liitteistä

2) Suunnittelun tarve ja lähtökohdat

Kyläkaupan (KUVIO 54) ympäristön keskeisimmäksi ongelmakohtaksi osoittautui sen sijainti. Toisaalta kauppa sijaitsee keskeisellä paikalla kyläkeskuksen yhteydessä ja on kaikista suunnista helposti tavoitettavissa. Toisaalta taas kaupan ongelmallinen sijoittuminen varsin rajoitetulle tontille verottaa pihan pysäköintikapasiteettia huomattavasti esim. otettaessa huomioon kauppatoimintojen mahdollinen laajentuminen. Suunnitelmissa pyrimmekin ensisijaisesti tehostamaan piha-alueen tilankäyttöä turvaamalla asiakkaiden sujuva, turvallinen ja viihtyisä asiointi kaupassa. Kaupan edustan kehittämiseen on myös pyritty löytämään sopivia ratkaisuja.

KUVIO 55. Kaupan etupihan paikoitusalue

Vuolenkoskentien ja Ojassuontien liittymäkohdassa sijaitsevan kaupan pihan avautuminen eri suuntiin on jo itsessään merkittävä turvallisuusriskitekijä. Hie- man epämääräisesti on nykyisin järjestetty autojen paikoitusalueelle ajo (KUVIO 55), siinä missä jalankulkijoiltakin on evätty turvallinen pääsy kaupan pihalle (puuttuu mm. suojatiet). Osoittamattomalla tavalla on järjestetty myös autojen parkkeeraaminen kaltevalla pihalla (talvella hankaloittaa mm. liukkaus), ottaen lisäksi huomioon paikoitusalueen yhteydessä sijaitseva lastauslaituri. Ratkaisuna turvallisuuden parantamiseksi on mietitty kokonaan uusi pihan jäsentely, jossa ajoneuvojen ja jalankulkijoiden pihalle pääsy on erotettu toisistaan. Lisäksi ajo-

neuvoille on jätetty vain tietyltä suunnalta, joko Vuolenkoskentien tai Ojassuontien -puolelta tapahtuva kaupan etupihalle pääsy. Tämän ohella on osoitettu myös paikka mm. kylätoimipisteen ja kaupan puoleisen maakellarin kohdalta Vuolenkoskentien ylittävälle suojatielle (KUVIO 56). Kaupanpuoleiselta Vuolenkoskentien piennarosuudelta on suojatieltä aina kaupan edustalle asti jatkettu pollareilla tiestä erotettua jalankulkuväylää, minkä päässä on ennen bussipysäkkiä mietitty varausta Ojassuontien suojatielle. Suojateiden olemassaolo jo itsessään rauhoittaa kyläkeskuksen pääristeyskohtaa. Pollareita on hyödynnetty toimivasti keskusta-alueen nykyisillä jalankulkuväylillä (KUVIO 57).

KUVIO 56. Vuolenkoskentien tieosuus kaupan kohdalla talviaikaan. Ehdotettu suojatien paikka on kuvassa näkyvän punaisen auton kohdalla

KUVIO 57. Jalankulkuväylän tiestä erottavat pollarit

Pihan vehreyttämisellä on pyritty parantamaan kaupan pihan ilmettä. Kasvi-
valintoja tehdessä on ensisijaisesti kiinnitetty huomioita kasvien näyttävyyteen,
tieolosuhteiden kestävyys sekä helppohoitoisuuteen. Istutusryhmiin valitut
helmiorapihlaja ja kääpiövuorimänty ovat lisäksi kokonsakin vuoksi hyvin kaupan
edustan kapeahkoille laidoille soveltuvia kasveja. Ne ohjaavat myös jalankulkijoi-
ta käyttämään kaupan etupihalle nousevia betonisia portaita (KUVIO 59). Maan-
peitekasvina on käytetty pirteänväristä Suikerovihmaa. Lisäksi on mm. perussiis-
timisen ohella suunniteltu näyttävä istutusryhmä kaupan rakennuksen pohjoispää-
dyssä (maakellarin vieressä) sijaitsevan nk. hevosparkin yhteyteen (KUVIO 60,
KUVIO 61). Etupihan pysäköintikapasiteetin jäädessä pieneksi on vaivattomim-
pana ratkaisuna nähty kaupan etupihan vastapäätä, Ojassuontien toisella puolella
sijaitsevan jätekeräyspisteen vieressä olevan tilan käyttöönotto (KUVIO 58). Tä-
mä toimenpide edellyttää kyseisen maa-alan raivaamista ja tasoittamista.

KUVIO 58. Pysäköintiongelman ratkaisuna Ojassuontien toisella puolella olevan tilan käyttöönotto

KUVIO 59. Kaupan edustan betonipor-
taiden nykyinen käyttäminen on
hankalaa.

KUVIO 60, KUVIO 61. Kaupan sivusta kaippaa perussiistimisen ohella myös jo-
tain silmäniloa

3) Ehdotetut suunnitelmat erillisine ratkaisuineen

- Idealuonnon ”A”:

Kaupan pihan kehittämisen lähtökohtana on liikenneturvallisuuden lisääminen sekä yleisilmeen parantaminen. Nykyinen hyvin avoin ja ohjeistamaton parkkipaikka on vaaraksi niin jalankulkijoille kuin autoilijoille. Alueen selkeämpi jäsentely luo puitteet viihtyisälle ja turvalliselle kaupan pihalle (LIITE 9).

Kaupan pihan sisäänajon kaventaminen Vuolenkoskentien puolelle luo pohjan turvalliselle parkkipaikalle (KUVIO 62). Uuteen pidennettyyn rinteeseen istutettu suikeroalpi antaa kaivattua pirteyttä kaupan julkisivulle ja sen päädyssä oleva kaivon päälle rakennettu istutuskehikko ohjaa liikennettä luontevasti. Kaupan edusta on eristetty muusta parkkialueesta pollareilla jalankulkijoita varten.

KUVIO 62. Havainnekuva kaupan etupihan uudesta jäsentelystä

Lastauslavan yhteydessä olevan rapistuneen betoniportaikon kunnostaminen lisää niiden käytettävyyttä, turvallisuutta sekä antaa pihalle siistimmän ilmeen. Portaikon sivustalle rakennettu istutusalue ohjaa jalankulkijat käyttämään edellä mainittua kulkuväylää. Istutusalueen matalakasvuinen suikeroalpi, vuorimännyt sekä keskellä oleva sirotuomipihlaja antavat muuten kovin tasaiselle piha-alueelle vehreyttä ja näyttävyyttä (KUVIO 63).

KUVIO 63. Istutusalue

Kaupan vasemmalla sivustalla eli Vuolenkoskentien puolelle johtava portaikko yhtyy uuteen jalankulkuväylään. Väylän tarkoitus ja jatkuvuus on osoitettu maalaamalla se samalla punaisella värillä keskusalueen muiden jalkakäytävien kanssa. Väylän pätyyn on lisätty Vuolenkoskentien ylittävä tarpeellinen suojatie. Kaupan seinustan vanhan hevosparkin esiin nostaminen luonnonkivillä sekä lamoavalla hopeatäpläpeipillä muistuttaa ohikulkijoita Vuolenkosken perinteistä sekä historiasta (KUVIO 64).

KUVIO 64. Jalankulkuväylä ja vanha hevosparkki

- Idealuonnos ”B”:

Suunnitelmaan haetuilla ratkaisulla on ensisijaisesti pyritty edistämään pihan toimivuutta huomioiden siihen linkittyvä ympäristö. Tontin rajoitteisuus yhdessä epätasaisen maanpinnan kanssa asetti omat haasteensa optimaalisten ratkaisujen soveltamisen suhteen. Kyseessäolevassa suunnitelmassa on panostettu ensisijaisesti kaupan etupihan kehittämiseen ja parantamiseen (LIITE 10).

KUVIO 65. Havainnekuva etupihan uudesta jäsentelystä

Kaupan ajoneuvojen paikoitusalueen muuttaminen toiminnallisempaan suuntaan perustuu ajoliittymän rajaamiseen ainoastaan Ojassuontien puolelle. Tämä valinta on niin sujuvuuden kuin liikenneturvallisuudenkin suhteen optimaalinen (KUVIO 65). Rauhallisemmalta sivutieltä (Ojassuontie) tapahtuva pihalleajo rauhoittaa ja selkeyttää kahden tien välissä sijaitsevaa kaupan pihaa. Tämä ratkaisu edistää samalla alueen kokonaisfunktionaalisuutta rajaamalla Vuolenkoskentien vastaiselle puolelle selkeästi jäsenellyn etupihan. Ojassuontien puoleinen (oikea puoli suoraan kaupalle päin katsottaessa) etupihan puolikas on varattu mm. kaasu-pisteelle sekä kaupan ulkona myytävillä tavaroilla. Lisäksi Ojassuontien puolelta on kävelijöiden suoraa kaupan edustalle pääsyä helpotettu puuportain, jotka nousevat rakennuksen päädyssä sijaitsevan lämpösiiven kohdalta.

Vuolenkoskentie vastaiselle etupihan puoliskolle on mitoitettu parkkiruudut henkilöautojen paikoitusta varten. Mahdollisimman tehokkaan pysäköintikapasiteetin saavuttamiseksi ja paikoitusalueen yleisen toiminnallisuuden kannalta on lastauslaiturin nykyinen sijainti osoittautunut ongelmalliseksi.

KUVIO 66. Uusi lastauslaituri

Lastauslaituri on katsottu parhaaksi siirtää kaupparakennuksen Ojassuontien puoleisessa päädyssä sijaitsevan lisäsiiven yhteyteen (KUVIO 66). Paikka soveltuu niin sijainniltaan kuin tilanvaraukseltaankin erinomaisesti kuorma-auton lastinpurkuun. Vastaavasti nykyisen lastauslaiturin tilalle on suunniteltu tilavaraus pankkiautomaatille. Pankkiautomaatti on ”upotettu” varaston oven paikalle. Varsinainen lastauslaituri on muutettu kaitein reunustetuksi ulokkeeksi johon pääsee nousemaan kaupan julkisivun suuntaisia betoniportaita pitkin. Nykyiset Vuolenkoskentie puoleiset betoniportaat ovat päässeet pahoin rapistumaan. Niiden tuleva käyttöönotto edellyttääkin erityisiä kunnostustoimia. Vaivattoman ja sujuvan käytön turvaamiseksi niitä on katsottu parhaaksi jatkaa alaspäin lisäämällä askelmia ja asentamalla niiden yhteyteen luiska, joka palvelisi mm. pyörätuolilla liikkuvien ja lastenvaunuja työntävien tarpeita. Luiskan ja portaiden väliin on asennettu turvakaide, josta on helppo saada otetta (KUVIO 67).

KUVIO 67. Uudet portaat ja helmiorapihlaja-aidanne

Kasvivalinnoilla on pyritty tuomaan pihalle sen kaipaamaa vehreyttä. Kasvien sijoittelulla on jäsennely kaupan etupihaa, soveltaen niitä myös tiestä erottavana elementtinä. Vuolenkoskentien puolelle on istutettu helmiorapihlaja-aidanne, joka samalla myös suojaa vilkasliikenteiseltä tieltä (KUVIO 67). Etupihan kummankin puolen pientareiden istutustyhmiin on valittu kääpiövuorimäntyjä sekä suikero-vihmaa. Vuolenkoskentien -puoleisessa kaupan päädyssä sijaitsevan nk. hevos-parkin yhteyteen on suunniteltu hopeatäpläpeipillä katettu hevosenkengän muo-toinen istutusryhmä. Hevosenkengän sisälle jäävä alue on päällystetty mukulaki-vin.

5.3.4 Kohde 4 / Muinaismuistoalue

1) Inventointitiedot

KUVIO 68, KUVIO 69. Koskenrannan muinaismuistoalueelta avautuu näkymät Konnivedelle

Bitti Koskenranta	
141030013	
Kirkonkannan ei määrätty varhaismuistolähtökseen ei määrätty arvioipalkat ei määrätty -muinaismuistola 2 -kirkonkannat 1	
Kumpakannan ajan arvioipalkat on tehtyillä kirkonkannan runnolla. Lyydyt (Koskenranta, Kuvio, luoti) onsen arvioipalkat ja maantien väliä. Koskenrannan jälkeen tutkittu on kirkonkannan vialla 40 x 50 m:n suunnitella alueella. Koskenranta jatkossa myös on tarkat kirkonkannat.	
Sijainti.	
Ehkäisytyyppi:	Etan kirkosta 20 km luoteeseen
Peruskartta:	711230 Vuolinko
Koordinaatti:	6772361 / 433389 x: 83,00
Koordinaattioikeus:	GPS-koordinaattioikeus ja jatkuvasti ajantasa (koordinaattioikeus)
Tietoa lausta:	maantieteen tutkimus 7.11.1998 13.29
Välittömän muuttu:	nta, Aranta 28.7.2012 14:13
Alaohjeet muinaisjäännöskartoille	
Tutkimukset	
1989 inventointi:	Olva Koskenranta
1991 kartoitus:	Päivi Kankkunen
	Tutkimus (Koskenranta) jatkettiin. Tutkimus 2007 inventointi on jatkunut. Tutkimus on jatkunut.
2003 inventointi:	Johanna Seppä
	Muinaismuistola on suunnitella kirkonkannan jatkossa ja maantien ei jatkunut.
Muut kokemukset	
Käsitelmä:	

14142000130066	
Päivitys -viikko: 17.6.2014 - AR:2013/2014/2014	
Rekisterilähtök	
Muinaisjäännöksen hakemisto:	881: Dni, luovutettiin 2003
Muinaisjäännöksen hakemisto:	1999 Vuolinko Koskenranta, Koskenranta 1991
Muinaisjäännöksen hakemisto:	801: KM 14059 Koskenranta arvioipalkat
Muinaisjäännöksen hakemisto:	14059 KM 14059 Arvioipalkat
Päivitys -viikko:	

KUVIO 70. Koskenrannan alueen muinaisjäännöksiä koskevat tiedot löytyvät muunmoassa museoviraston rekisteriportaalin muinaisjäännösrekisteristä. (Kulttuuriympäristön rekisteriportaali 2013)

*Kohteen luonteen vuoksi ei suunnittelun alustavassa vaiheessa ollut tarvetta toteuttaa yksityiskohtaisempaa kenttä-inventointia muiden kohteiden tapaan

2) Suunnittelun tarve ja lähtökohdat

Koskenrannan muinaisjäännökset ovat sijoittuneet soraharjun hiekanottoalueen reunalle, josta avautuvat komeat näkymät Konnivedelle päin (KUVIO 68, KUVIO 69). Alue on todettu kampakeraamisen ajan asuinpaikaksi, ja sieltä on löydetty keramiikkaa, kvartsia sekä luuta (KUVIO 70). Suunnittelun lähtökohdana oli alueen muinaishistorian esiintuominen infotaulun muodossa, jonka yhteyteen sijoituisi myös uusi levähdyspaikka tukemaan nykyisiä ja tulevia ulkoilureittejä. Suunnittelun suurin haaste oli kohteelle sopivan sijoittumispaikan löytäminen, sillä alueelle ei muinaismuistolain nojalla saa tehdä mitään pysyviä rakenteita. Muinaismuistolain ensimmäisen pykälässä todetaan että: “Kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmasta asutuksesta ja historiasta. Ilman tämän lain nojalla annettua lupaa on kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty”. Koskenrannan alueen muinaisjäännös kuuluu 2:een rauhoitusluokkaan, millä tarkoitetaan muinaisjäännöstä, jonka arvoa ei voi selvittää ilman tarkempia tutkimuksia.

KUVIO 71. Koskenrannan muinaismuistoalueen levähdys- ja opastuspaikan viisi vaihtoehtoista sijoittamispaikkaa. (Muokattu lähteestä: Omakylä Vuolenkoski Oy, Eriksson Arkkitehdit Oy 2009)

Ratkaisuksi päädyttiin viiden eri vaihtoehdoisen sijoittamispaikan esittämiseen Koskenrannan alueen asemakaavan urheilu- ja virkistyspalveluille osoitetulle alueelle (KUVIO 71). Sijoituspaikat on valittu avautuvan näkyvyyden ja korkeuspisteen perusteella, jotta levähdyspaikan näköalatorni istuisi mahdollisimman luontevasti kyseiseen osoitettuun paikkaan. Oman haasteensa asetti myös tuleva kyläkeskus ja sen yhteyteen niin ikään Koskenrannan alueen asemakaavaan merkityt uudet kävelyreitit, jotka tulisi ottaa huomioon opastus- ja levähdyspaikkaa sijoittaessa. Tavoitteena onkin levähdyspaikan linkittäminen juuri tähän tulevaan kävelyverkostoon sopivalla tavalla, parantaen samalla reitistön käyttömahdollisuuksia ja viihtyisyysarvoa.

3) Ehdotetut suunnitteluratkaisut

- Idealuonnos ”Levähdys- ja opastuspaikka”:

Muinaismuistoalueen levähdys- ja opastuspaikan lähtökohtana on tarjota rauhallinen, mutta samalla omaleimainen lepoetäki ja luontoelämys Koskenrannan muinaismuistoalueeseen tutustuville (LIITE 11). Alueen ensisijaisena tarkoituksena on toimia levähdyspaikkana. Sisältä avoimen tornin hirsipuinen rakenne tarjoaa muinaista linnaketta muistuttavan näköalatasanteensa lisäksi huonolta säältä suojaa tarjoavan tilan. Jykevän tornin maatasossa sijaitsee piknikpöytä penkkeineen, jonne on mukava istahtaa vaikkapa välipalalle. Tornin näköalatasanteelle pääsee kulkemaan vaivattomasti ulkopuolelta puisia kierreportaita pitkin (KUVIO 72). Tornin portaiden vastakkaisessa sivussa on kohteen geometrian mukaisella tavalla symmetrisesti toteutettu ja ympäröivän paikan luonnonmukaisuutta tukevista kasveista koostuva istutusalue (KUVIO 73).

KUVIO 72. Levähdys- ja opastuspaikka

Levähdyspaikan infopisteen orgaaninen pyöreä muoto sekä puiset materiaalit nostavat esiin alueelle luonnonläheisen ja sitä kunnioittavan tunnelman. Alueen keskellä on monitasoinen, kolmesta erikokoisesta puunrungosta valmistettu istumataso, jossa kävijä voi lepuutella jalkojaan ja tutustua samalla vaikkapa Koskenran-
nan muinaisjäännöksiä esittelevän info-kytlin sisältöön. Erikorkuisilla pystytysuoraan upotetuilla puupöleillä johdateltu infokyltti tarjoaa kävijälle tietoa alueen historiasta ja suojeltavan kohteen nykytilasta. Infokyltti on myös katettu, jolloin sen alla pystyy esim. suojautumaan sateelta.

KUVIO 73. Istutusalue

5.3.5 Kohde 5 / Kioskin ympäristö

1) Inventointitiedot

KUVIO 74. Kioskirakennus

KUVIO 75. Istutusvene ja ulko-WC

Osoite: Vuolenkoskentie 1476

Omistaja: Merja Kokkonen, Kuuomena Oy

Käyttötarkoitus: Kioski

Kerrosluvu: 1

Perusta: Harkkorakenne

Runko: Hirsipuinen

Kattomuoto: Harjakatto

Kate: Peltikatto (punamullan värinen)

Vuoraus: Pintakäsitelty vaaleankeltainen hirsipuu

Kunto: Päällisin puolin hyvässä kunnossa

Erytyspiirteet: Kioskin etupuolen sisääntulopäädystä on pieni terassi. Asiakkaiden tarpeita palvelevat myös kaksi ulkona sijaitsevaa hirsipöytää penkkeineen. Kioskin ulkokäyttö on myös hyvin kesäpainotteista, minkä takia siitä käytetään usein myös nimitystä "kesäkioski".

*Kohteeseen liittyvät kenttäkäynnillä kerätyt, taulukkomuodossa olevat inventointitiedot löytyvät opinnäytetyön kirjallisen osuuden liitteistä

2) Suunnittelun tarve ja lähtökohdat

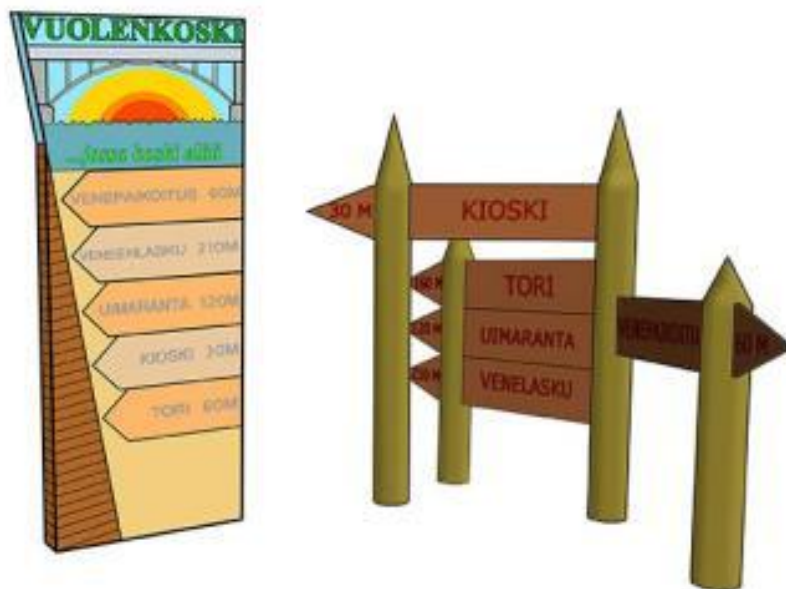
Kioskin (KUVIO 74) ympäristön suunnittelun lähtökohtana oli vastata kasvavan palvelutarpeen mukanaan tuomiin haasteisiin; varsinkin kesäiset toripäivät ovat todella suosittuja ja vetävät tulevaisuudessa yhä enemmän ihmisiä Vuolenkoskelle. Suunnittelun pääpainona oli olemassa olevan vierailulaiturin kehittäminen, kioskin terassin laajennus sekä uuden oleskelutilan sijoittaminen lähelle rantaa. Tämän lisäksi ehdotettiin myös muutamia perusratkaisuja kioskin takana olevan rinteeseen ilmeen parantamiseksi. Vierailulaiturille laskeutuvien hirsiportaiden ympä-

rille sopii hyvin esim. mattomaisesti leviävä rentoakankaali. Rannassa olevan ponttoonilaiturin alkupää on veden varassa. Lisäksi tällä hetkellä lähinnä mattojenpesupaikkana ja venevalkamana toimiva alue kaipaa yleissiistimistä kokonaisuudessaan (KUVIO 76).

KUVIO 76. Muokattu panoraamakuva kioskin takarinteestä

Kohde sijaitsee Vuolenkoskentien varrella, Konniveden järven tuntumassa sorakentän (paikoitusalue) laidalla. Sorakentän ja rannan välille jäävä rinteinen metsävyöhyke avaa siivilöityvän näkymän järvelle. Paikoitusalueena toimivalta sorakentältä on suora tieyhteys Vuolenkosken tori- sekä satama-alueelle. Parkkialueen laidalta löytyvä selkeä opastaulu tarjoaa tietoa Vuolenkosken palveluista ja tapahtumista sekä alueen kartan. Tienpuolelta opastaulu on kuitenkin hieman sivussa ja esim. tienkäyttäjille suunnatut opaskyltit tai -viitat puuttuvat kokonaan. Olemme esittäneet muutamia, kioskia vastapäätä tienvarteen pystytettäviä vaihtoehtoisia tienvarsioasteita (KUVIO 77).

KUVIO 77. Vaihtoehtoisia tienvarsioasteita

Hirsirakenteinen, keltainen kioskirakennus sijaitsee sorakentän itälaidalla, rantaa reunustavan metsävyöhykkeen tuntumassa. Kioskin etuosa koostuu katetusta terrassiosiosta, johon on luiskan ansiosta helppo päästä myös esim. pyörätuolilla tai lastenvaunuilla. Pihan kalusteisiin kuuluu kioskin vasemmalla seinustalla olevat hyväkuntoiset hirsipöydät penkkeineen. Rakennuksen oikealla puolella hieman takaviistossa sijaitsee ulko-WC sekä istutusalue, johon kuuluu soutuveneestä tehty näyttävä asetelma (KUVIO 75).

Kioskin takaa rantaan laskeutuvat hirsiportaat johtavat asiointilaiturille. Laituri on melko huonokuntoinen, ja sen rakenne on vinoutunut. Myös kaiteiden puuttuminen tekee laiturilla oleskelusta turvattoman. Laiturin tämänhetkisiin kalusteisiin kuuluu kiinteä pöytä ja tuolit.

3) Ehdotetut suunnitelmat erillisine ratkaisuineen

- Idealuonnos ”Laiturirakennelma”:

Kioskin ympäristön suunnittelun lähtökohtana oli lisätä asiakkaiden ja veneilijöiden viihtyisyyttä sekä jäsenellä rinteiselle metsäalueelle uusi oleskelualue (LIITE 12). Kioskin ympäristö on ympärivuotisessa käytössä, ja etenkin kesäisinä toripäivinä siellä on vilkasta ja autojen paikoitus on hyvinkin tiivistä. Tämä luo suunnittelunäkökulmalta mielenkiintoisen haasteen; alueen käyttöarvoa tulisi nostaa tekemättä sitä kuitenkaan autopaikoituksen kustannuksella. Tästä syystä, sekä mahdollisen tulevan kylmäaseman johdosta, on perusteltua, että rantaan rakennetaan uusi oleskelulaituri (KUVIO 78).

Laiturin kestävyuden ja monitasaisuuden takia on parempi, että varsinainen oleskelualue on maan päällä, rannan tuntumassa. Rakennelma on sijoitettu niin, että se toimii myös tietynlaisena jakajana, risteyskohtana: matonpesupaikalle, uudelle venelaiturille sekä mahdolliselle kylmäasemalla pääsee helposti samalta tasanteelta. Turvallisuutta laiturille antavat ympäröivät puukaiteet.

Laiturin kalusteisiin kuuluu kaiteisiin kiinnittyvät penkit sekä irrallinen, siirrettävä pöytä penkkeineen, pelastusrengas sekä kukkalaatikoita, joihin on istutettu kesäbegoniaa. Laiturin metsänpuoleiseen rinteeseen on istutettu riviin kultatuijia sekä

varjojyrttiä. Laiturille johtavaa portaikkoa reunustaa jättipoimulehti sekä hiekkamaruna istutukset, jotka sopivat hyvin luonnonkivillä koristeltuun rinteeseen. Laiturin pohjoispäättyyn rannan tuntumaan on istutettu marjasinikuusamaryhmä.

KUVIO 78. Havainnekuva laiturirakennelmasta

- Idealuonnos ”Kioskin terassi”:

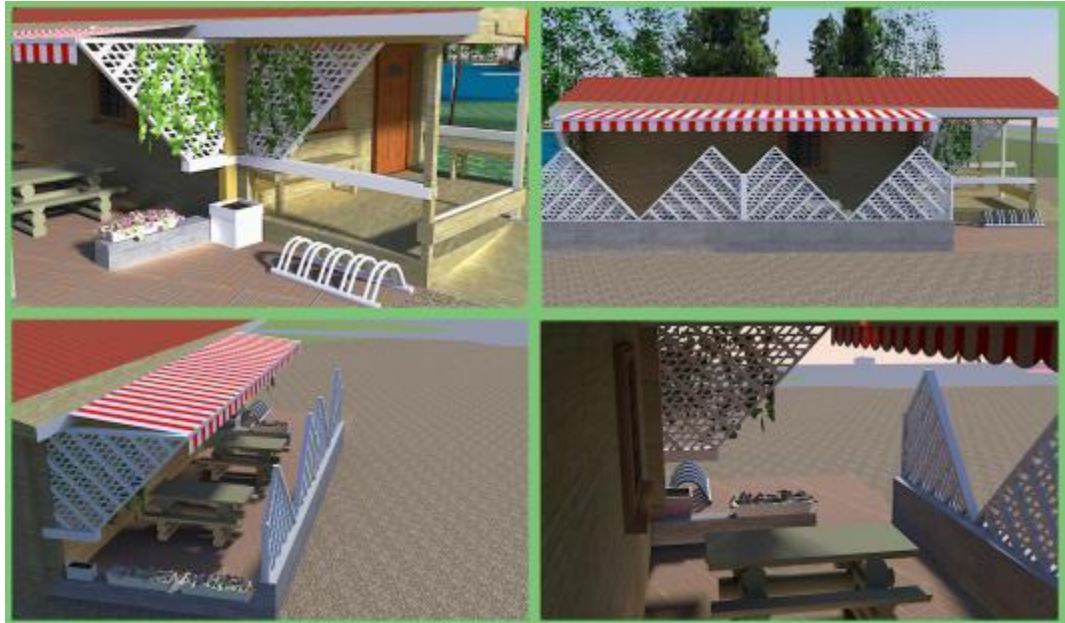
Kioskin asiakkaiden kasvavasta määrästä ja heidän tarpeistaan johtuen, kioskin kehittämiseksi olisi kysyntää. Kioski itsessään on viihtyisä ja houkutteleva paikka pysähtyä vaikkapa ostamaan jotakin pientä tai juomaan kahvia. Kioskin kehittämistä onkin lähdetty miettimään terassin laajentamisen kautta. Nykyisellään kioskin sisääntulopäädystä sijaitseva terassi on toiminnallisesti puutteellinen. Sinne ei esim. mahdu pöytiä, joiden äärelle voisi kesäaikaan istahtaa lounaalle. Sen sijaan tämänhetkiset hirsipöydät penkkeineen sijaitsevat kioskin vasemman seinän äärellä (kioskin sisään tultaessa) ikään kuin irrallisina, vailla mitään katosta tai terassin tuomaa suojaa. Tämä kioskin länsipuolen seinän edusta jo olemassa olevineen ulkokalusteineen osoittautuikin ihanteellisimmaksi terassin sijoittamispai-
kaksi.

KUVIO 79. Kioskin uusi terassi

Kioskin terassisuunnitelmassa on lähdetty liikkeelle siitä, että terassin koko ulottuvuudelta (kioskin rakennuksen pituudelta ja leveysuunnassa noin 2 metriä) on betonikivin päällystetty maapinta. Tämä ratkaisu parantaa huomattavasti niin käyttömukavuutta kuin yleisvaikutelmaakin. Varsinainen terassin oleskelualue on siis rajattu kioskirakennuksen seinän pituudelta ja ympäröity lohkomuurikivielementein (KUVIO 79). Pysäköintialueen puoleinen, pidempi osa muurista on myös korkeampi (n. 60 cm), kun vastaavasti terassin päissä olevat muurin pätkät ovat puolet matalampia. Tämä siksi, että muurin ensisijaisena tarkoituksena on luoda mahdollisimman tehokas näkö- ja pölyeste paikoitusalueelle parkkeeratuilta ajoneuvoilta. Terassin päätyjen matalammat muurit puolestaan soveltuvat hyvin mm. istutusastioiden ja -ruukkujen alustaksi. Isomman muurin päälle on asennettu kolmiomaiset puuristikot, muodostaen symmetrisen kokonaisuuden. Pöytien kohdalla ristikot avautuvat, yleisesti ottaen tiheään ruutumainen ristikon rakenne soveltuu hyvin esim. köynnöskasveille. Tämän tyyppinen ratkaisu toimii hyvin terassin esteettisyyttä ja viihtyisyyttä parantavana elementtinä, luoden samalla myös suojaa ja yksityisyyttä terassin käyttäjille suhteessa ympäröivään pysäköintialueeseen.

KUVIO 80. Markiisi

Terassin käyttäjien viihtyisyyttä on pyritty parantamaan kioskin rakennuksen räystäään kohdalta asennetun markiisin avulla (KUVIO 80). Kyseinen markiisi voi olla joko kiinteä tai esim. säädettävä, jolloin sitä voi syvyysuunnassa avata tai vaikka rullata kokonaan kiinni. Markiisi on suosittu ja käyttökelpoiseksi todettu ratkaisu esim. kahviloissa tai katuravintoloissa. Se tarjoaa suojaa vaikkapa aurin-
gonpaahteelta tai vesisateelta. Markiisin laidoille on suunniteltu vastaavatyypiset puuristikot kuin muurin jatkeeksikin. Nykyisen ja suunnitellun terassin väliselle alueelle on muodostettu eräänlainen ”sisääntulotasanteen” tyyppinen kokonaisuus. Nykyisen terassin kohdalle on sijoitettu myös puuristikko, muodostaen näin symmetrisesti kulmikkaan kokonaisuuden. Ritelikön alle pystyy sijoittamaan istutusaltaan tai –ruukun, johon voi istuttaa kasvamaan esim. ritelikköä myötäilevän köynnöskasvin. Terassin ulkopuolella jäävälle betonikivipäällysteiselle osuudelle sopii hyvin kioskin asiakkaita ja vierailijoita varten varattu pyöräteline.

- Asiontilaiturin kehittäminen:

Kioskin pohjoispuolisen rinteiden rannassa sijaitseva laituri on yksi Vuolenkosken tämänhetken tärkeimmistä asiontilaitureista (KUVIO 81). Laiturilla on tärkeä rooli, se toimii veneilijöiden välipysähdyspaikkana ja mahdollistaa heille kioskin tarjoamat palvelut.

Lisäksi laiturin sijoittuminen aivan kylän rantakaistaleen keskelle, sataman ja tori-alueen välimaastoon mahdollistaa hyvin sen käyttämisen kioskille suuntautuvan asioinnin lisäksi myös muuhun pikavierailutarkoitukseen.

KUVIO 81. Asiontilaituri nykyisellään. Avoimen tilarakenteen lisäksi laiturin käyttäjien turvallisuutta vaarantavana tekijänä on sen itäpuolisen osan vääntynyt rakenne.

Asiointilaiturin kehittämisessä on lähdetty liikkeelle sen funktionallisuutta parantavien asioiden kautta. Ensisijaisena ja samalla tärkeimpänä toimenpiteenä on nähty sen rakenteen, varsinkin pinnan uusiminen. Jo ensisilmäyksellä laiturin nykyinen olotila jättää varsin ankean mielikuvan. Rakenteen heikkokuntoisuus näkyy silminpistävästi varsinkin järveltä käsin. Onkin täysin johdonmukaista, että tämä tekijä verottaa samalla paikan vetovoimaisuutta järveltä käsin, mikä puolestaan vaikuttaa suoraan negatiivisesti kioskin potentiaalisten asiakkaiden määrään. Laiturin pinnan uusimisen ohella olisi syytä kiinnittää huomiota myös rakenteen yleiseen jäänkestävyyteen.

Toinen kioskin potentiaalisten asiakkaiden määrään kielteisesti vaikuttava tekijä on vesiteitse liikkuville matkailijoille suunnatun opastaulun puuttuminen. Tähän puutteeseen on vastattu ehdottamalla noin neljän metrin korkuista loistoputki-

valaistettua opastaulua, jossa olisi neljä selkeää kilpeä: pysäköintimerkki, infopisteiden merkki, kahvilan merkki sekä wc-merkki. Opastaulun alaosassa voisi olla myös ilmoitustaulu informatiivisella alueen kartalla varustettuna (KUVIO 82).

Valaistuksen puuttuminen asiointilaiturilta heikentää sen havaittavuutta pimeinä aikoina, sekä tekee siitä turvattoman tuntuksen. Sopivimpana valaisintyyppinä on ehdotettu lyhtyvalaisinten käyttöä. Valaistuksen lisäksi muutamilla lyhtyvalaisimilla laiturille saataisiin luotua sille ominaista tunnelmaa. Esim. laivalyhtyyppiset valaisimet sopivat loistavasti laituriteemaan. Lyhtyvalaisimet voidaan asentaa suoraan laiturin paalujen jatkeeksi. Laiturin yleistä turvallisuutta ja käyttömahdollisuuksia voisi lisätä myös sen reunoille paalusta-paaluun kiinnitettävillä köysillä tai vaihtoehtoisesti esim. kettingillä. Laiturin kehystäminen luo turvallisuuden tunnetta laiturilla oleskelijoille, sekä edesauttaa veneilijöitä rantautumisessa. Laiturin nykyiset kalusteet (pöytä ja penkki) ovat paikoillaan. Laiturin kehittämisen yhteydessä voisi lisätä toisenkin vastaavanlaisen penkin ja varsinkin roskakori olisi hyvä olla. Viihtyisyyttä lisääisivät myös mm. rantailmastoon soveltuvat kasvit, jotka voisi istuttaa joko istutusaltaisiin tai sopivan kokoisiin ruukkuihin.

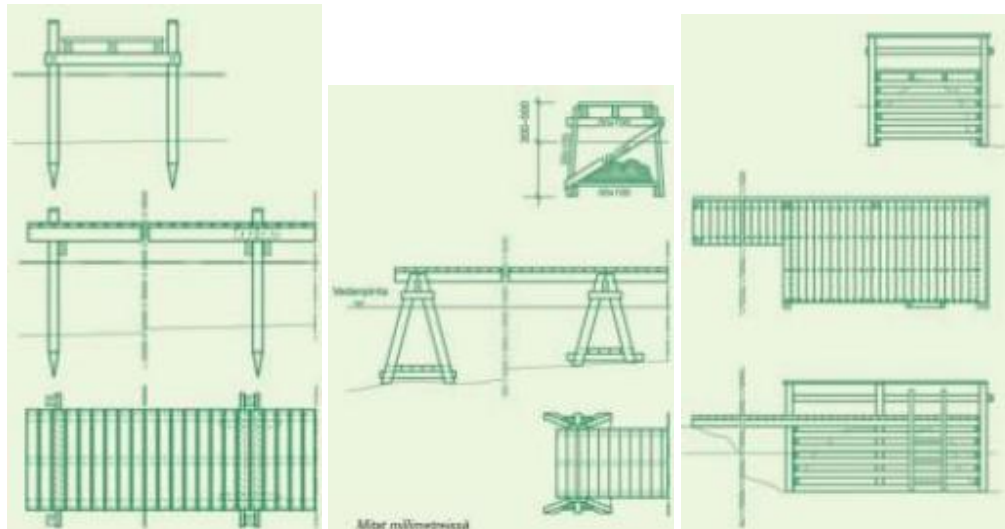
KUVIO 82. Havainnekuva asiointilaiturin kehittämiseen liittyvistä parannusehdoksista

- Laiturin rakentaminen:

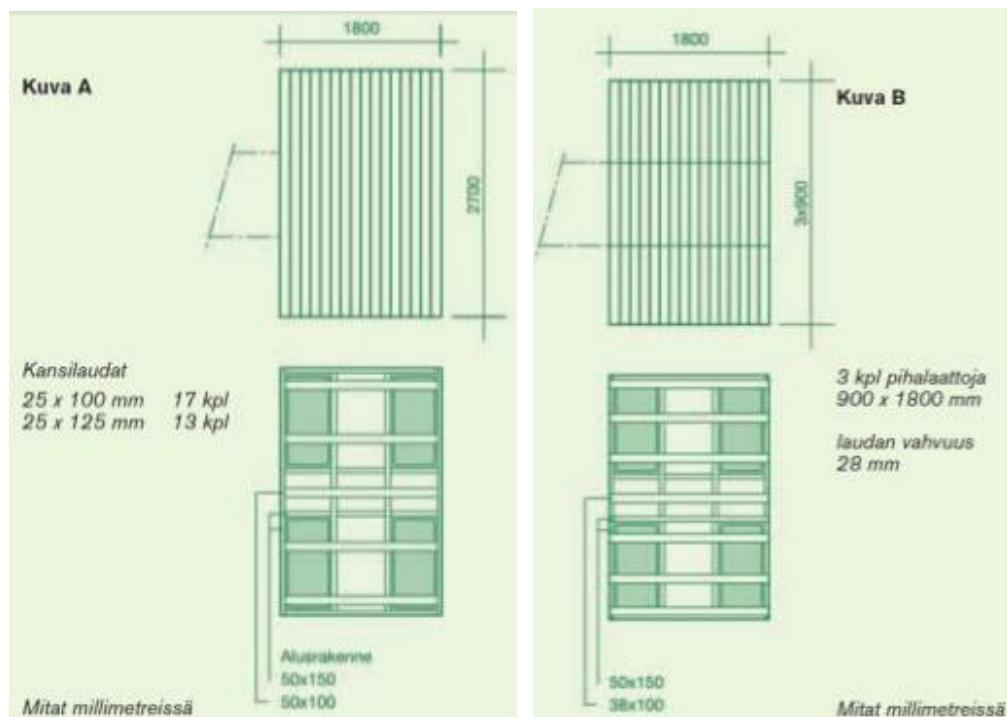
Kunnollinen laituri lisää rannan käyttökelpoisuutta ja ympäristön viihtyisyyttä. Oikean laiturin valintaan vaikuttaa sen sijainti sekä käyttötapa. Laiturin paikkaa valittaessa kannattaa ottaa huomioon ympäröivän maaston muodot, puusto, rannan laatu, veden syvyys sekä rakennusten sijainti. Myös tuulen tai laivaväylän synnyttämä aallonmuodostus tulee ottaa huomioon, sillä tavallista voimakkaampi aallokko voi tehdä laiturin käytöstä vaikeaa ja pahimmassa tapauksessa rikkoa sen rakenteita. Turvallisuussyistä myös hyvät näköyhteydet olisi hyvä pyrkiä säilyttämään laiturin paikkaa valitessa. (Kestopuuteollisuus 2012.)

Laiturityyppiä valittaessa tulee ottaa huomioon rannan pohjan laatu, veden syvyys, jääolosuhteet, vedenkorkeuden vaihtelut sekä laiturin käyttötarkoitus. Pehmeäpohjaiseen ja enintään kaksi metriä syvään rantaan soveltuu hyvin paalulaituri, joka nimensä mukaisesti rakennetaan pohjaan juntattujen paalujen varaan (KUVIO 83). Kovapohjaisessa rannassa paalulaiturin vastineena voi toimia pukkilaituri, jossa tukirakenteena toimii laituria kannattelevat pukit (KUVIO 84).

Isompaa laituria rakennettaessa myös arkkulaituri on vartenotettava vaihtoehto. Se soveltuu hyvin isojenkin veneiden laituriksi ja kestää hyvin jäiden rasitusta sekä tuulisia olosuhteita (KUVIO 85). Arkkulaiturin ohella isoksi venelaituriksi sopii hyvin kelluva laituri. Se soveltuu hyvin kaiken syvyisiin rantoihin ja mukautuu veden korkeusvaihteluihin (KUVIO 86, KUVIO 87). Tuulisilla paikoilla laituri saattaa heilua melko paljon, joten se on syytä kiinnittää tukevasti. (Kestopuuteollisuus 2012.)

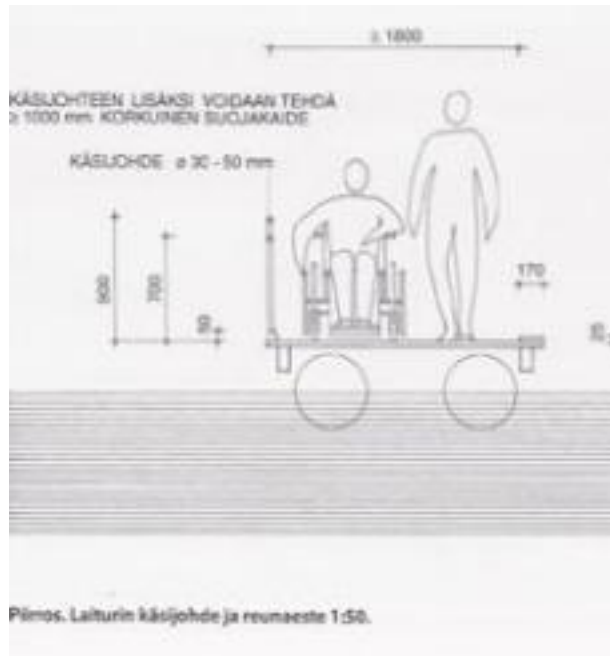
KUVIO 83. Paalulaituri KUVIO 84. Pukkilaituri KUVIO 85. Arkkulaituri
(Kestopuuteollisuus 2012)

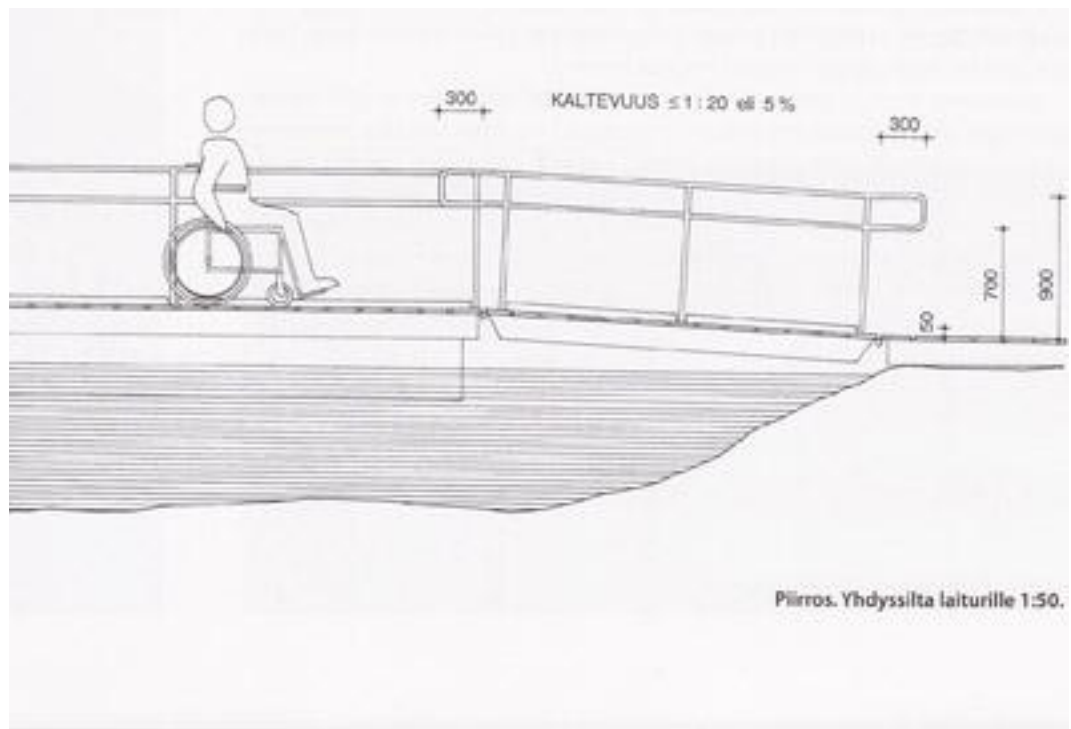
KUVIO 86, KUVIO 87. Esimerkkikuvat kelluvan laiturin rakenteesta (Kestopuuteollisuus 2012)

Isomman laiturikonaisuuden rakentamisessa täytyy ensisijaisesti ottaa huomioon laajempi kohderyhmä jolle laituri rakennetaan. Esimerkiksi satamalaiturin tulisi olla hyvin helppokulkuinen ja liikunta- sekä näkövammaiset huomioonottava. Laituri tulee rakentaa tarpeeksi leveäksi jotta myös pyörätuolilla liikkuja pää-

see helposti kääntymään. Rannan ja laiturin yhdistävän yhdyssillan tulee olla tarpeeksi pitkä jotta se säilyy loivana myös korkean veden aikaan (KUVIO 89). Myös kaiteet ja käsijohteet sekä levähdyspenkit luovat viihtyisyyttä ja turvallisuutta (KUVIO 88, KUVIO 90). (Verhe & Ruti 2007, 68 -72.)

KUVIO 88. Laiturin käsiohde ja reunaeste (Verhe & Ruti 2007, 71)

KUVIO 89. Yhdyssilta laiturille (Verhe & Ruti 2007, 70)

KUVIO 90. Esimerkki laiturille rakennetusta levähdyspenkistä. Penkkirakenteelle tulee rakentaa oma syvennys jotta se ei tuki varsinaista kulkuväylää. (Verhe & Ruti 2007, 72)

Alueen opastus on myös tärkeä huomioida. Opastekylttien tulisi löytyä läheisiltä parkkialueilta sekä laiturien läheisyyteen rannalle. Taulujen tarkoitus on opastaa käyttäjiä palveluiden sijainnista, aukioloajoista sekä yleisistä säännöistä ja toimintaohjeista. (Verhe & Ruti 2007, 68.)

5.3.6 Kohde 6 / Torin ympäristö

1) Inventointitiedot

KUVIO 91. Torialuetta reunustaa pohjoisesta Konnivesi, vieressä sijaitsee mm. Lossirannan kartano

*Kohteeseen liittyvät kenttäkäynnillä kerätyt, taulukkomuodossa olevat inventointitiedot löytyvät opinnäytetyön kirjallisen osuuden liitteistä.

2) Suunnittelun tarve ja lähtökohdat

Vuolenkosken niin kutsutun Savipakan torialue sijaitsee aivan kylän sydänmailla Konniveden järven äärellä (KUVIO 91). Varsinaisen toriaukean lisäksi alueelle sijoittuu myös uimaranta, torikatos, veneenlaskupaikka (KUVIO 94), laivalaituri (KUVIO 95) sekä aivan torin viereen rakennettu Lossirannan kartano. Torialueen käyttötarkoitusta palvelee ensisijaisesti Vuolenkosken kesätori, joka tunnetaan yhtenä seudun vetovoimaisimpana kesätahtumana. Tämän johdosta jokaisena kesälauantaina Vuolenkosken kyläkeskus täyttyy ihmisistä ympäri Iittiä ja jopa sen ulkopuoleltakin (KUVIO 92). Juuri kesätoripäivinä korostuu myös ajoneuvojen pysäköintipaikkojen vähäisyys. Vuolenkoskentien sekä torialueelle vievän sivutien liittymässä sijaitsevan kioskin paikoitusalueen kapasiteetti on varsin rajallinen, eikä läheskään kaikkia ajoneuvoja saada asianmukaisesti ja liikenneturvallisuutta vaarantamatta pysäköityä. Tämän ongelman johdosta Vuolenkoskentie täyttyy helminauhaisesti pientareille parkkeeratuista henkilöautoista (KUVIO 93). Tämä ongelma on kuitenkin tilapäinen eli tapahtumaan sidonnainen, eikä siihen ole helposti löydettävissä toimivaa tai pysyvää ratkaisua. Pidemmällä aikavälillä voisi olla tarpeen rajata uusi, erillinen pysäköintialue toritapahtumaan saapuville ajoneuvoille.

KUVIO 92, KUVIO 93. Kesätorilla riittää kävijöitä. Rajalliset pysäköintimahdollisuudet aiheuttavat kuitenkin ongelmia, jolloin autot on jouduttu parkkeeraamaan Vuolenkoskentien kyläraitin pientareille.

Torialueen suunnittelua on lähestytty lisäämällä sen käyttömahdollisuuksia. Luonnosehdotukset perustuvat “rantabulevardi”-teemaan, jolloin alueelle on ideoitu kokonais kattava rantabulevardi-laiturirakenne koko toriaukean ulottuvuudelta, torilavalta aina laivalaiturille asti. Tarkoituksena on ollut luoda alueelle aidosti viihtyisä ja pirteä ilme, unohtamatta sen toimivuutta. On tärkeää, varsinkin ruuhkaisen kesätorin aikaan, luoda vesiteitse paikalle saapuville vaivattomat puitteet rantautua torin välittömään läheisyyteen. Rantabulevardi-laiturirakenne tarjoaisi mahdollisuuden rantautua suoraan torille. Pidemmän päälle torialueen kehittäminen palvelisi myös paikallisia asukkaita ja voisi parhaimmillaan toimia vuolenkoskelaisten ympärivuotisena “olohuoneena”. Rantarakenteen lisäksi on otettu kantaa myös tiettyihin yksityiskohtiin, kuten esim. torikatoksen (KUVIO 96, KUVIO 97) laajentamiseen, ja ideoitu mahdollista rantarakennusta laivalaiturin yhteyteen.

KUVIO 94. Veneenlaskupaikka

KUVIO 95. Laivalaituri

KUVIO 96, KUVIO 97. Torikatoksen käyttö on lähinnä kesäajan toritapahtumaan sidonnaista, talvikunnossapitoa ei sillä ole

3) Ehdotetut suunnitelmat erillisine ratkaisuihin

- Idealuonnos ”A”:

Kesätorin vetovoimaisuuden seurauksena järven rannalla olevan torin koko käy paikoitellen ahtaaksi. Tästä syystä kehittämisideoinnin pohjana oli vahvasti, kuten kioskin kohdalla, asiakaslähtöinen viihtyisyyden lisääminen. Toisena tärkeänä teemana oli tulevaisuuden näkymät. Mikäli Kimolan kanavatoiminta elvytetään uudelleen, tarkoittaa se Vuolenkoskelle lisääntyvää laivaliikennettä sekä entistä vilkkaampia toripäiviä. Tämän takia on tärkeää huomioida nykyisiä olosuhteita ja suunnitelmia miettiessä, kuinka niitä voidaan edelleen kehittää tulevaisuudessa.

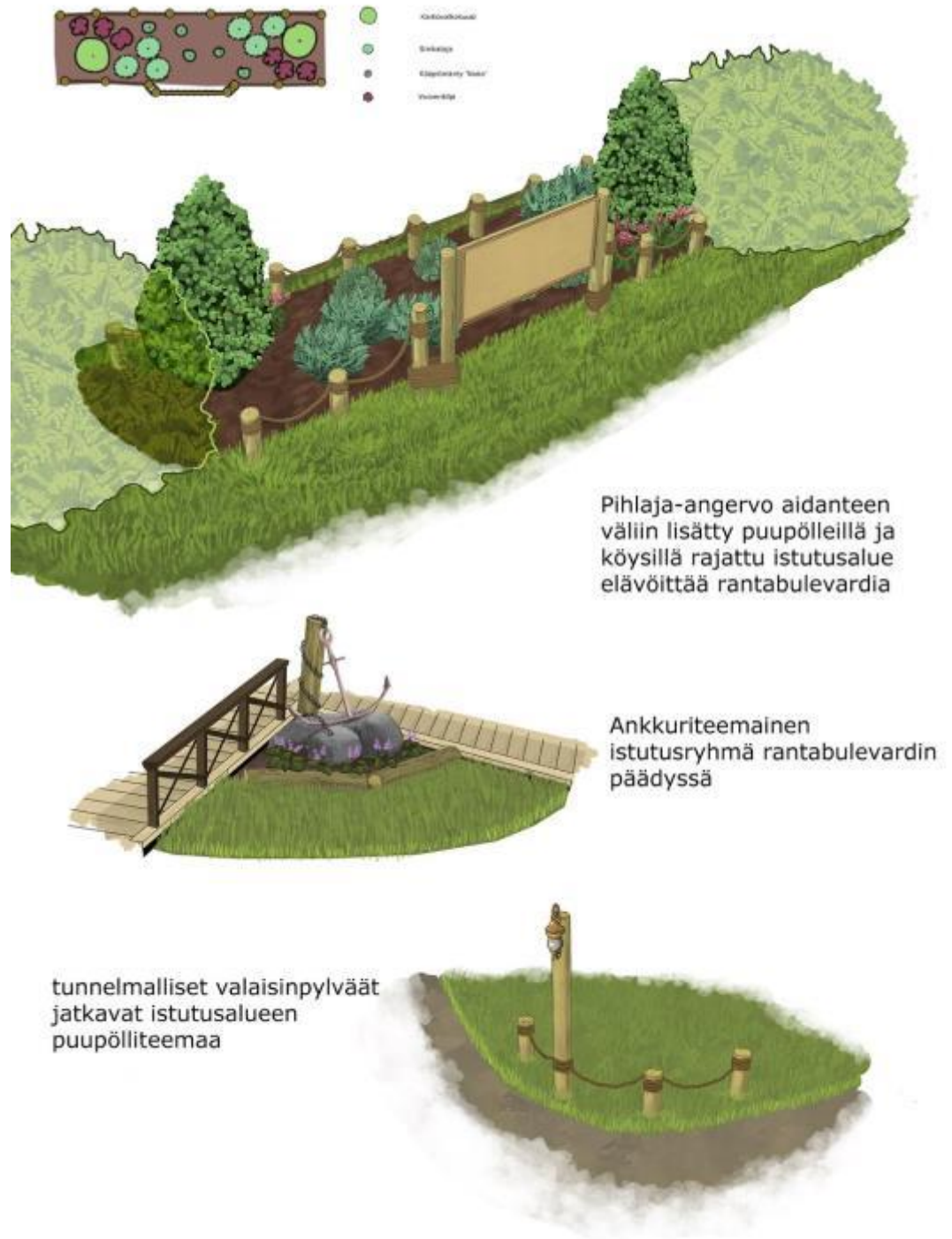
Idealuonnoksen pohjana oli rantaa myötäilevän laituribulevardin lisääminen torirantaan (LIITE 13). Bulevardi on jaettu kahteen miltei yhtä pitkään osioon, ja keskeltä ne halkaisevat veneenlaskupaikka. Bulevardin erotetaan torialueesta lisäämällä angervo-aidanne nurmivyöhykkeelle rannan tuntumaan. Aidanteen tarkoituksena on tuoda rantaan elävyyttä sekä tehdä laiturialueesta oma, rauhallisempi miljöö. Laituribulevardi on reunustettu kaiteella, joka edesauttaa turvallisuutta sekä toimii tarpeeksi leveäksi rakennettuna laskutasona. Laituri antaa myös veneilijöille mahdollisuuden vierailta toripäivillä, sillä laiturin kaiteeseen on jätetty veneilijöitä varten köydellä suljettuja aukkoja sekä veneensitomispaaluja. Laiturin muihin kalusteisiin kuuluvat pihlaja-angervo aidannetta reunustavat penkit. Ne toimivat levähdyspaikkana bulevardin käyttäjille sekä tarjoavat mahdollisuuden pysähtyä tarkastelemaan vesiliikennettä (KUVIO 98).

KUVIO 98. Havainnekuva laituribulevardista

Laituriteemaa on jatkettu myös nykyisen katosrakennuksen yhteyteen jotta kokonaisuus olisi yhdenmukainen. Laiturin päädyn ja katoksen ulkokulman villinä vesirajaan asti kasvanut rinne on kivetetty. Vehreyttä on tuotu laiturin päätykai-teeseen asetetuilla kukkalaatikoilla. Torialueen vedenläheistä teemaa on jatkettu istutusalueilla sekä sopivalla valaistuksella. Torikatoksen ja laituribulevardin kulmaan lisätty jyrkää ankkuriteemainen vuorenkilpi-istutus puupölleineen antaa rannalle omaleimaisen ilmeen (KUVIO 99). Pihlaja-angervopensaiden välissä oleva puupölleillä ja köysillä rajattu istutusalue luo pitkään aidanteeseen vaihtelevuutta ja tarjoaa torilla liikkujille hyvät näkymät vesistölle. Istutusalueen laidalla oleva infotaulu tarjoaa toriväelle ajankohtaista tietoa tapahtumista sekä kylän palveluista. Kasveina käytetyt erikokoiset havukasvit yhdessä kuorikatteella peitetyn kasvualustan kanssa antavat alueelle piristävän ilmeen (KUVIO 99). Valaisimien teemana on käytetty myrskylyhtyä sekä istutusalueesta tuttuja köysillä yhdistettyjä puupöllejä (KUVIO 99).

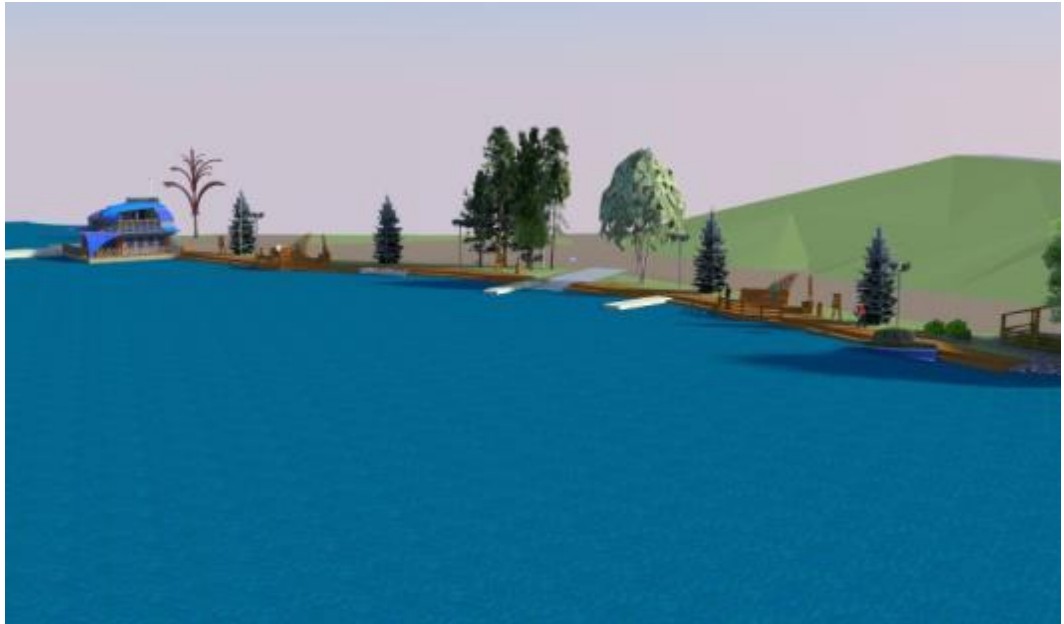

KUVIO 99. Havainnekuvat istutusalueista ja valaisimista

- Idealuonnos ”B”:

Torialueen käyttömahdollisuuksien lisääminen tukee myös Vuolenkosken kehittymistä pidemmällä aikavälillä. Alue sijaitsee aivan kylän ytimessä, Konniveden äärellä. Kävijämäärällisesti vilkkaan kesätorin ohella alueella sijaitsee myös veneenlaskupaikka sekä mm. laivalaituri ja muutama pienempi laituri. Lisäksi torialueen yhteydessä sijaitsevat uimaranta sekä Lossirannan kartano.

KUVIO 100. Rantabulevardi

Torialueen eli nk. ”Savipakan” alueen kehittämisehdotuksessa on lähdetty liikkeelle kokonais kattavan rantabulevardi-laiturirakenteen suunnittelulla (LIITE 14). Nykyinen rantakaistale on vain osittain käytössä, ainoastaan uimarannan, veneenlaskupaikan ja laivalaiturin osalta. Varsinkin kesäkausi niin kesätoreineen, mökkeilijöineen kuin satunnaisine matkailijoineenkin osoittaa, että Vuolenkoskelle riittää tulijoita niin maitse kuin vesiteitsekin. Lisäksi on huomioitava vesiliikenteen ja -matkailun potentiaalinen kasvu Kimolan kanavahankkeen toteutuessa. Suunnitelmaluonnoksen rantabulevardi-laiturirakenne on kaksitasoinen: Alempi vesistönpuoleinen taso toimii rantaa myötäilevänä laiturina, jolloin esim. kesätorivieraiden on helppoa ja vaivatonta paikoittaa veneensä torialueen yhteyteen. Ylemmällä tasolla sijaitsee varsinainen kävelytaso eli niinkutsuttu ”rantabulevardi” muodostaen samalla kiinteän kokonaisuuden alemman laituritason kanssa (KUVIO 100).

KUVIO 101. Rantabulevardin oleskelutasanne

Rantalaiturit on varustettu kiinnityspollarein. Ylempään ”bulevarditasoon” on sijoitettu myös kaksi oleskelutasannetta: yksi torilavan puoleiselle ja toinen laivalaiturin puoleiselle osuudelle. Nämä oleskelutasanteet on suunnattu niin torikäyttäjille, kuin muina aikoina alueella liikkuvillekin toimien oleskelu- ja levähdyspaikkana. Kahdeksankulmainen tasanne on muodoltaan geometrinen, ja se halkoo rantabulevardia leveyssuunnassa tasapuolisesti muodostaen kaksi kokonaisuutta. Vedenpuoleinen laituritason päällä oleva turvakaiteilla varustettu puolikas on tarkoitettu tilapäiselle oleskelulle, jossa voi esim. pitää lenkkeilytaukoa tai muuten vaan ihaila kaunista järviluontoa. Sisempi osa tasannetta on puolestaan omistettu kahdelle vastakkaisesti asetetulle reilun kokoiselle istumapenkkirakenteelle. Tämä penkkirakenne yhdistyy symmetrisesti, muodostaen eräänlaisen kehikkomaisen porttiteeman. Tämän portin alitse pääsee kulkemaan torilta tasanteelle. Rakenteen kehikot soveltuvat myös esim. köynnöskasveille. Vehreyttä tuomaan on tasanteille suunniteltu yhtenevät istutusryhmät, jotka koostuvat pikkupilarikatajista ja grön-lanninhanhikeista (KUVIO 101).

Bulevardin luonnosehdotuksessa on pitäydytty havuteemassa, niinpä oleskelutasanteiden molemmin puolin on istutettu hopeakuuset. Nämä hopeakuuset koristavat myös rantabulevardia järveltä katsottuna luomalla sen rantaviivalle jatkuvuutta. Torikatoksen ja -lavan yhteyteen on niin ikään suunniteltu kolmionmuo-

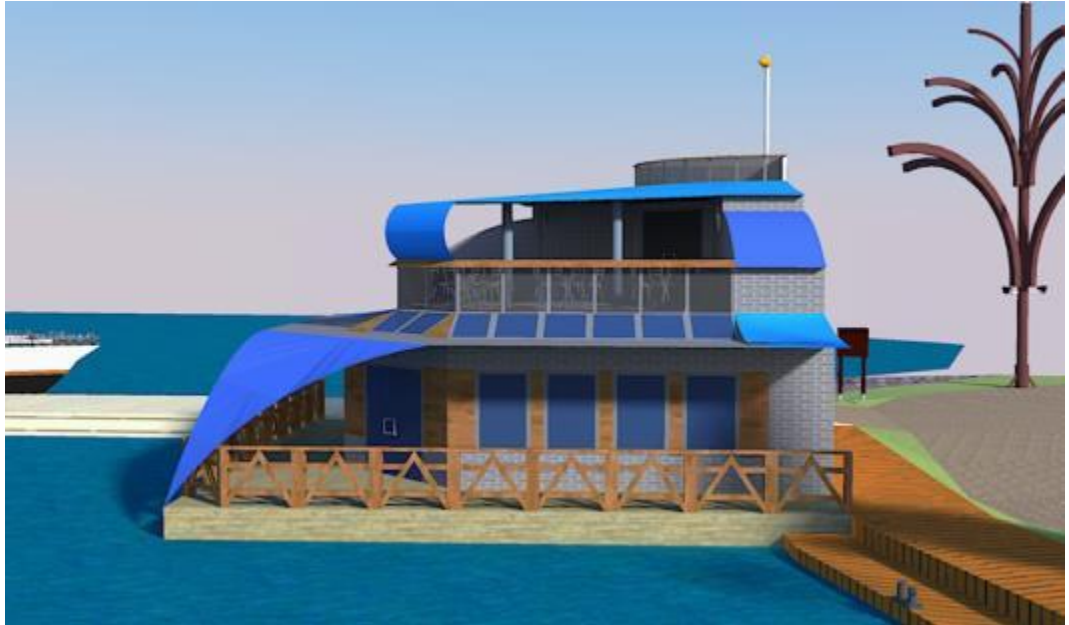
toinen istutusryhmä, joka sisältää ainavihantia kääpiövuorimäntyjä ja on reunustettu raikkailla pikkutalviolilla. Pienempien laiturien ja veneenlaskupaikan yhteydessä oleva puusto on osittain säilytetty. Luonnokseen on sisälletty myös nykyiset laiturit ja veneenlaskuluiska, yhdistämällä ne osaksi rantabulevardi-laiturirakennetta. Tarpeen vaatiessa ja esim. siirrettäessä veneenlaskupaikka toiseen paikkaan on rantabulevardi-laiturirakenne mahdollista toteuttaa katkeamattomasti koko torialueen rantakaistaleen väliltä. Rantabulevardi on kalustettu tasaisin välein kiinteillä roskakoreilla (3 kpl) sekä pelastusvälinetauluilla (3 kpl). Lisäksi viihtyisyyttä ja käyttömukavuutta koko rantabulevardi-laiturirakenteen ulottuvuudelle tuovat sen vieressä olevalle viherkaistaleelle sijoitetut neljä nelihääräistä valaisinpylvästä.

KUVIO 102. Katoslaajennus

Varsinkin kesätorin aikaan alati kasvavan vierailijoiden määrän vuoksi torilavalla sijaitsevan kahvipisteen yhteydessä sijaitseva katos on käynyt kokonsa vuoksi pieneksi. Katoksen olemassa olevan osan jatkeeksi on helpoin toimenpitein toteutettavissa samankokoinen, symmetrinen lisälaajennus (KUVIO 102). Katoslaajennus tuplaisi katettujen istumapaikkojen määrän ja palvelisi näin tehokkaammin kahvipisteen tarpeita kesätorin aikaan. Suunnitelmassa on myös osoitettu laivalaiturin yhteyteen tilavaraus rantarakennukselle (KUVIO 103). Tämä rantarakennus voisi toimia käyttötarkoitukseltaan esim. paikallisen venekerhon toimitilana tai

olla vaikkapa kahvila- ja ravintolakäytössä. Pidemmällä aikavälillä, Kimolan kanavahankkeen toteuduttua tämänkaltaisen laivalaituri-rantarakennus konseptin yhteyteen sopisi hyvin myös esim. kiinteä venetankkauspiste.

KUVIO 103. Ideointiluonnos rantarakennuksesta

- Uimarantaa koskevat ratkaisut:

KUVIO 104. Nykyinen uimaranta

KUVIO 105. Ideointiluonnos

Luonnosehdotuksessa on esitetty myös torialueen kupeessa olevaa uimarantaa koskevia parannusehdotuksia. Uimarannan vierestä torialueelle vievä tie luo turvallisuutta eikä tue uimarannan käyttäjien kaipaamaa yksityisyyttä (KUVIO 104). Tie ei itsessään ole ongelma, vaan sen läheinen sijainti suhteessa uimaran-

taan sekä se, ettei niiden välillä ole mitään erottavaa aitaa tai aidannetta. Nykyjärjestelyin on siis täysin mahdollista esim. esteetön moottoriajoneuvoilla pääsy suoraan rantahietikolle vaarantamaan uimarannan käyttäjien turvallisuutta. Ratkaisuksi tähän ongelmaan on ehdotettu marjasinikuusama-pensasaidanteen istuttamista tien ja uimarannan väliin. Uimarannan käyttäjien tarpeita huomioiden on ranta-alueelle suunniteltu kiinteät rantakalusteet (aurinkovarjo ja rantatuoli). Lisäksi on lisätty ennen uimarannalle tuloa, uimakopin kohdalle kiinteä roskakori ja ehdotetun pensasaidanteen kumpaankin päähän nelihaaraiset pylväisvalaisimet (KUVIO 105). Näiden ohella uimakopin (KUVIO 106) parannusehdotuksina on huomioitu sisääntulojen kohdalle lisätyt oviverhot ja yläpuolisiin valoaukkoihin läpinäkyvät pleksit tai suojaverkot torjumaan mm. siivekkäitä tunkeilijoita (KUVIO 107).

KUVIO 106. Uimakoppi

KUVIO 107. Ideointiluonnos

5.3.7 Kohde 7 / Kosken ympäristö

1) Inventointitiedot

KUVIO 108. Sillat

*Kohteeseen liittyvät kenttäkäynnillä kerätyt, taulukkomuodossa olevat inventointitiedot löytyvät opinnäytetyön kirjallisen osuuden liitteistä

2) Suunnittelun tarve ja lähtökohdat

Vuolenkosken tunnetuimpia tunnusmerkkejä ovat Kymijoen yläjuoksun koskisuus sekä sen sillat (KUVIO 108). Vuolenkosken historiassa Kymijoella on aina ollut merkittävä osuus, ei pelkästään siltojen rakentamisen vuoksi, vaan myös tukinuiton sekä siltoja edeltäneen lossiliikenteen takia. Onpa Kymijoen Vuolenkoskella sijaitsevalla yläjuoksulla järjestetty 1950-luvulla myös mm. koskenlaskukilpailuja ja uisteltu lohta. Ennen Kymijoen ylittävän teräsrakenteisen kaarisillan valmistumista vuonna 1935, oli kyläläisten ja muiden matkaajien ylitettävä joki lossilla. Lossia oli usein huudettava hakemaan väkeä vastakkaiselta Kymijoen rannalta. Tästä perinteestä saivat alkunsa vielä tänä päivänäkin paikan niminä käytettävät nimet: Huutotöyry ja lossiranta.

3) Ehdotetut suunnitteluratkaisut

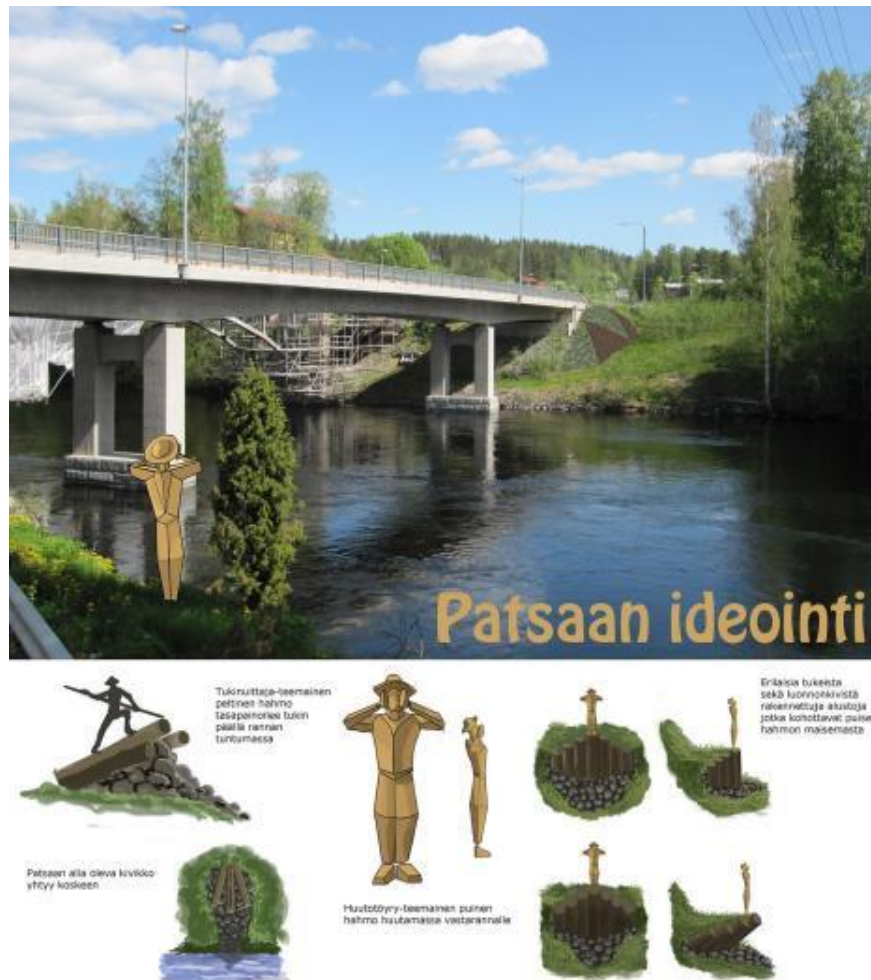
- Idealuonnos:

Kosken rikkaan historian takia suunnittelun lähtökohtana oli tuoda selkeästi esiin ne omaleimaiset seikat joista alue muistetaan sekä elävöittää mm. Lossirannan kartanolle kaartavan rantatien sillanalustoja uusilla istutuksilla. Joen rantatörmälle rakennettu infopiste (KUVIO 109) antaa rantatietä kulkevalle kokonaisvaltaisen kuvan Vuolenkosken koskiseudun merkittävistä historian vaiheista. Historiallista

vaikutelmaa tukemaan on rantaan lisätty puusta rakennettu, vastarannan suuntaan huutava hahmo (KUVIO 110). Moniväriset ja modernit rinneistutukset antavat raikkaan kontrastin rantatörmän info-pisteelle ja tuovat näyttävyyttä rantatien rinteille ja sillanalustoille (KUVIO 111).

KUVIO 109. Infopisteen ideointikuvia

KUVIO 110. Huutotyrypatsaan ideointikuvia

KUVIO 111. Rinneistutukset

5.3.8 Kohde 8 / Koulun edusta

1) Inventointitiedot

KUVIO 112. yleisnäkymä koulun edusta (Maps google 2013)

*Kohteeseen liittyvät kenttäkäynnillä kerätyt, taulukkomuodossa olevat inventointitiedot löytyvät opinnäytetyön kirjallisen osuuden liitteistä

2) Suunnittelun tarve ja lähtökohdat

Koulun edustalla sijaitseva istuskelualue vaikutti hyvin kehittämiskelpoiselta, vaikkakin pieneltä kohteelta (KUVIO 112). Kohteeseen sisältyy hirrestä rakennettu pöytä penkkeineen minkä alla on hieman epämääräinen hiekoitettu alue (KUVIO 113). Kohteen suurimpina dominantteina ovat punavalkoinen maitolaituri, muistomerkki sekä kevyen liikenteen väylää käsittelevä suuri katettu kyltti. Nämä yksinkertaiset ja maalaisympäristöön hyvin istuvat elementit jättävät viih-

tyisän, mutta toisaalta hieman irrallisen tuntuisen kokonaiskuvan koulun edustan kevyen liikenteen väylän osuudelta. Näiden havaintojen pohjalta päätimme muutamain yksinkertaisin toimenpitein kohottaa alueen yleisilmettä.

KUVIO 113. Hirsipöytä

KUVIO 114, KUVIO 115. Esimerkkinä Vuolenkosken VPK:n vastaavat ulkokuulusteet ja ideointikuva

3) Ehdotetut suunnitteluratkaisut

- Idealuonnos:

Hirsipöydän alle lisätty uusi laatoitus antaa levähdyspaikalle siistimmän yleisilmeen parantaen samalla kalusteiden käyttömukavuutta (KUVIO 114, KUVIO 115). Maitolaiturin yhteyteen lisätyt maitotonkat sekä istutuslaatikko kesäkasveineen tekevät maitolaiturin edustasta kesäaikaan monipuolisemman näköisen ja pirteämmän tuntuksen. Maitolaituria, kylttiä ja muistomerkkiä yhdistävä liuskeki-

vilaatoitus antaa alueelle kaivattua yhtenevyyttä ja kokoaa irralliset elementit yhteen toimien samalla toimivana päällysteenä paikalla liikkuville ihmisille (KUVIO 116). Kohteessa on otettu kantaa myös alueen palvelukeskittymän (VPK, päiväkotineuvola ja koulu) havainnolliseen kuvaamiseen kunnallisten palvelujen sijoitumista kuvaavan karttapohjaisen kyltin muodossa (KUVIO 117). Vastaavanlaiset karttapohjaiset opasteet auttavat varsinkin paikkakunnan ulkopuolisia helposti hahmottamaan hakemansa palvelun tarkan sijainnin ja yleisesti ottaen edistävät palvelukohteiden tunnistettavuutta (KUVIO 118).

KUVIO 116. Kehittämisidea koulun edustalle

KUVIO 117. Karttakyltin sijoittuminen

KUVIO 118. Kartta alueesta

5.3.9 Kyläraitin kehittäminen

1) Yleiskuvaus

KUVIO 119, KUVIO 120. Näkymiä Vuolenkosken kyläraitin varrelta eri vuodenaikoina.

Vuolenkoskentiellä (maantie 363) on valtava merkitys Vuolenkoskelle paikallisena pääliikenneväylänä. Lännessä se sitoo Vuolenkosken Vierumäkeen, idässä puolestaan Jaalaan. Vuolenkoskentie kyläraitin keskeinen, kylää halkova sijoittuminen on vuosien saatossa edesauttanut Vuolenkosken kylän kehittymistä ja kasvamista alueen suurkyläksi (KUVIO 119, KUVIO 120). Liikennemäärien kasvassa Vuolenkoskentie kehittäminen tulee asettamaan tulevaisuudessa monenlaisia haasteita, mutta yhtä lailla luomaan mahdollisuuksia niin kylän kuin koko seudunkin kehittymiselle. Vuolenkoskentiellä on myös ominaisuuksiensa takia hyvät puitteet kasvaa esim. Päijät-Hämeen ja Kymenlaakson maakunnat yhdistäväksi matkailutieksi. Komeiden metsä-, vesistö- ja maalaismaisemien vuoksi Vuolenkoskentiellä on myös hyvät puitteet toimia seudullisena maisematienä.

KUVIO 121. Liikenteen kehittämisalueet kartalla

Vuolenkosken kyläraittia koskevassa suunnittelussa on pyritty tunnistamaan raitin keskeiset ongelmat ja epäkohdat sekä esittää niille toteuttamiskelpoisia ratkaisuehdotuksia (KUVIO 121). Ensisijaisesti on ehdotettu yleistä liikenneturvallisuutta parantavia ratkaisuja. On pyritty ottamaan kantaa myös maisemointiin mm. näkymien avausten osalta (KUVIO122). Tienvarsikasvillisuuden niukkuus on huomioitu osoittamalla tienvarsi-istutuksille sopivia paikkoja koko kyläraitin osuudelta (KUVIO 123). Näiden lisäksi kyläraitin kehittämisen puitteissa on mietitty kyläporteille ja niiden yhteydessä sijaitseville mainostauluille uutta ja yhtenevää ilmettä.

KUVIO 122. Vuolenskosken kyläraitin havaituista epäkohdista koottu kuvakollaasi

KUVIO 123. Tienvarsi-istutuksille sopivia kyläraitin pientareita kuvaava kartta-pohja (Muokattu lähteestä Google Maps 2013)

2) Maisemointi

Maisemointi on käsitteenä laaja; sillä voidaan tarkoittaa satunnaisten oksien poistoa tai vaikka hehtaarien laajuisia metsien hakkuita tai maansiirtoa. Toimintamallista riippumatta maisemoinnilla tarkoitetaan yleensä alueen laajan yleiskuvan parantamista. Se ei vaadi välttämättä suuriakaan toimenpiteitä, vaan pienillä muutoksilla voi saada jo suuria muutoksia isoon kokonaiskuvaan. On yleistä, että maisemasta poistetaan tiettyjä elementtejä, jotta halutut kohteet saavat enemmän tilaa.

Myös maisemoinnin syyt voivat olla moninaiset: yleinen viihtyvyyden parantaminen, liikenneturvallisuuden lisääminen, maisemavaurion korjaaminen tai kaikkia edellämainittuja. Maisemoinnin tarkoitukseen on vaikea vetää selvää rajaa, koska se koskee niin kattavasti ympäröivää kokonaiskuvaa. Tämä takia maisemointi tulee suunnitella huolellisesti niin, että se palvelee kaikkia ympäristön elementtejä toimimatta minkään kustannuksella. Tarvittaville muutoksille on helppo sokeutua, ja ne kaipaavatkin usein ulkopuolisen näkemystä.

Liikenteen näkökulmasta maisemoinnin suurin hyöty on liikenneturvallisuuden parantuminen. Autolla ajaessa ja nopeuden kasvaessa tieympäristön havainnointi hankaloituu näkökentän kaventuessa ja suuntautuessa voimakkaammin eteenpäin. Kaksi kolmasosaa kuljettajan havaitsemista kohteista sijaitsee suoraan edessä ja loput sivuilla. Huomio kohdistetaan ympäristön tarkempaan tarkkailuun silloin, kun maisemassa tai ajonopeudessa tapahtuu selkeä muutos. Huomiointiin vaikuttavina elementteinä toimivat liittymät, suojatiet, hienot näkymät sekä muut visuaa-

liset elementit. Myös oikeanlaisella valaistuksella voidaan kiinnittää ajajan huomio tiettyihin elementteihin. Avonaisilla alueilla autolla ajamisen nopeus hämärtyy helposti; Onkin tärkeää, että maisemasta löytyy tarpeeksi vaihtelua ja kiinne-kohtia, jotka auttavat vauhdin hahmottamisessa ja ajokokemuksen rytmittämises-sä. (Tielaitos 1995, 15.) Tienvarsialuiden maisemointitarve koskee yleensä umpeen kasvaneita näkymiä. Säännöllisen hoidon puutteessa tienvarsialueiden reunat peittyvät usein nopeasti pusikkovyöhykkeistä. Peltomaisemaa vasten tämä koe-taan maisemallisena häirtana mikä vaikuttaa myös alueen liikenneturvallisuuteen. Pensaikon keskeltä ilmestyvät eläimet eivät anna autoilijalle tarpeeksi aikaa rea-goida. (Pro Agria Pirkanmaan maaseutukeskus/maa- ja kotitalousnaiset 2002, 39.)

Hyvillä kasvivalinnoilla liikenneympäristöstä voidaan saada viihtyisämpi niin autoilijoille kuin raitin lähettyvillä asuville. Kasvien tehtävänä on tuottaa happea, sitoa ilmansaasteita, estää maan eroosiota, toimia ympäristöjä rajaavana elementtinä sekä auttaa melun torjunnassa. Oikeanlainen kasvillisuuden käyttäminen toi-mii liikenteen ohjausta tukevana elementtinä antaen autoilijoille ja kevyelle liiken-teelle paremman käsityksen raittiympäristöstä. (Ympäristöministeriö 1992, 14.)

Raittiympäristön kasveja valittaessa tulee ottaa ensisijaisesti huomioon kasvin kestävyys sekä ympäröivät luonnonolosuhteet. Maalaisympäristöön ei välttämättä sovi kaikki kaupunkiympäristöön tarkoitetut kasvit, ja niiden asettelu tulee olla vapaampaa sekä helposti ympäröivään luontoon sulautuvaa. Kasvin tulee myös kestää tieympäristön ilmansaasteita, auraslunta sekä tiesuolaa. (Ympäristöministe-riö 1992, 22.)

Hyvä kasvien asettelu ja istutusten huolellinen suunnittelu on erittäin tärkeää, jotta liikenneturvallisuus ei vaarannu esimerkiksi peittävien puiden tai pensasryhmien luoman näköesteen seurauksena. Kasvien käyttö maiseman solmukohdissa, kuten sisääntuloporteilla ja siltojen ympäristössä, lisäävät niiden visuaalista tehoa ja nostavat ne paremmin esiin maisemasta. Suunnittelussa kannattaa myös ottaa huomioon eri vuodenaajat, jotta istutukset voivat näyttää kauniilta ympäri vuoden. Talvisin havupuut pääsevät oikeuksiinsa ja muodostavat valkeaa maisemaa vasten kauniita vihreitä kiinnekohtia. Kesäisin kasvien kukinnat antavat tieympäristöön väriä ja luovat ruska-aikanakin hienoa tunnelmaa. (Ympäristöministeriö 1992, 14.)

3) Ajohidasteet

KUVIO 124. Tukkirekan ojaanajo aiheutti vaaratilanteen Vuolenkoskella. (Tapahtui Pohjois-Itissä vuosina 1998 - 99.)

Tienkäyttäjien yleinen liikenneturvallisuus on parantunut Vuolenkosken kyläraitin (n. 3 km) osuudelta vuonna 2001 valmistuneen kevyen liikenteen väylän myötä. Ongelmana on kuitenkin edelleen nähtävissä kasvava ajoneuvoliikenne ja erityisesti raskas hake- ja tukkirekkaliikenne, joka käyttää Vuolenkoskentietä säännöllisesti mm. Heinolan puunjalostuslaitoksiin kohdistuvissa kuljetuksissa (KUVIO 124). Vallitsevien nopeusrajoitusten laiminlyöminen on tuntuva liikenneturvallisuusriski ja tienkäyttäjien turvattomuuden lisääjä. Monet tieltä suistumiset, kolarit sekä päälleajot ovat ehkäistävissä sopivin välein ja paikoin asennetuilla ajohidasteilla. Ajohidaste on ennen kaikkea tehokas tapa saada ajoneuvo hidastumaan liikenneturvallisuusriskialttiilla paikoilla, kuten esim. pienten lasten käyttämällä tieosuuksilla koulun tai päiväkodin lähistöllä tai siellä missä nopeusrajoituksia yleisesti laiminlyödään, esim. kylän porteilla tai kyläkeskuksen tienoilla.

Ajohidasteiden keskeisimpänä funktiona on siis parantaa liikenneturvallisuutta. Parhaiten tähän tarkoitukseen sopii nk. uritettua kumia sisältävä hidasteluiska, joka on käyttöominaisuuksiltaan kestävämpi kuin muovi-, asfaltti- tai betonihidaste. Uritettu pinta estää myös tehokkaasti veden jäämisen luiskalle sekä sitä kautta sen liukkaaksi muuttumisen. Kyseiset hidasteluiskat erottuvat tienpinnasta huomollakin näkyvyydellä kelta-mustien raitojen ja upotettujen punaisten heijastimien ansiosta (KUVIO 125, KUVIO 126).

KUVIO 125. Punaiset heijastimet sekä kelta-mustat raidat edesauttavat hidasteluiskia erottumaan tienpinnasta (The Manutan Group 2013.)

KUVIO 126. Hidasteluiskan uritettu tartuntapinta, estää mm. pyörien sutimisen. (The Manutan Group 2013.)

Riippuen liikenteen intensiivisyydestä ja raskaan liikenteen osuudesta luiskaa on saatavilla myös kahta eri korkeutta: 70 mm tai 50 mm. Esimerkiksi Vuolenkosken kyläraitin tapauksessa, jolloin liikenteen määrä ei ole suuri, mutta suhteellinen kuorma-autojen osuus kokonaismäärästä verraten suuri, on luiskan korkeuden oltava 70 mm. Luiskien osien kiinnitys maahan tapahtuu paisuntatulppien avulla, minkä myötä ne ovat myös tarpeen mukaan helposti irrotettavissa ja siirrettävissä paikasta toiseen (KUVIO 127, KUVIO 128) (The Manutan Group 2013.)

KUVIO 127. Valmis ajohidaste koostuu monesta hidasteluiska -osasta, sitä voidaan täydentää puolipyöreillä päätyosilla. (The Manutan Group 2013.)

KUVIO 128. Hyvien käyttöominaisuuksien lisäksi hidasteluiskat ovat myös vaivattomia asentaa paikoilleen. (The Manutan Group 2013.)

- Sopivia ajohidasteiden sijoituspaikkoja Vuolenkoskella:
  - a) Likolahden tienoilla, ennen kyläkeskusta (KUVIO 129).

KUVIO 129. Ajohidaste

- b) Koulun ja päiväkodin edusta (KUVIO 130)

KUVIO 130. Ajohidaste

- c) Ennen läntistä kyläporttia (KUVIO 131)

KUVIO 131. Ajohidaste

4) Kyläportit ja tienvarsimainonta

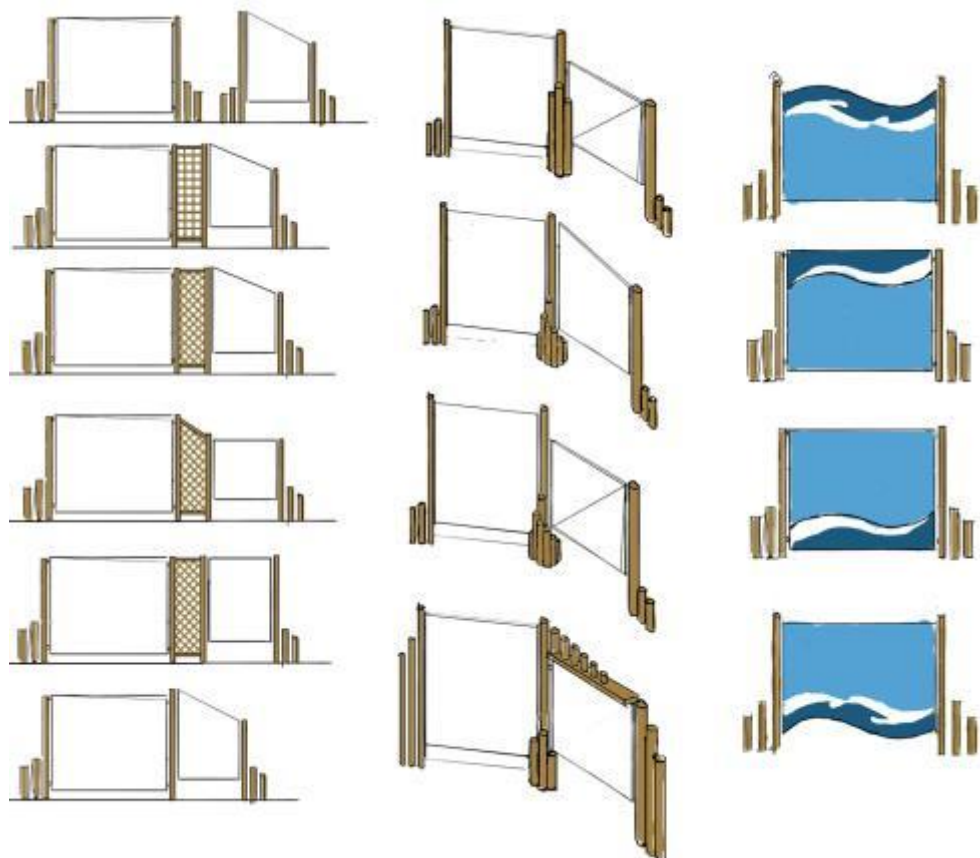
Kyläportilla tarkoitetaan nimensä mukaisesti yleensä tien molemmille laidoille asennettuja korkeita rakenteita, jotka muodostavat kylän edustalle niin sanotun portin. Kyläportti toimii samassa merkityksessä kuin tienviitta, ja se edesauttaa autoilijaa reagoimaan tulevaan ympäristön muutokseen tarpeeksi ajoissa. Kyläportti antaa autoilijalle myös ensivaikutelman tulevasta kyläympäristöstä, ja se toimiikin omalla tavallaan kylän käyntikorttina.

Vuolenkosken läntisen kyläportin välittömässä läheisyydessä sijaitsee useita pellolle asetettuja tienvarsimainoksia, jotka voidaan tulkita osaksi kyläporttimiljöötä. Ne kuuluvat osaksi sitä kokonaisuutta, millaisena autoilija kokee tiemaiseman. Tämän takia on tärkeää, että myös niiden yhtenevään ulkonäköön kiinnitetään huomiota. Liikenneturvallisuuden kannalta hyvin sijoitetut ja selkeät mainokset sekä ilmoitukset nostavat kuljettajan tarkkaavaisuustasoa sekä auttavat päätöksenteossa. Kylttien yhteneväinen ulkoasu auttaa autoilijaa kiinnittämään huomion ensisijaisesti mainoksen viestiin. (Liikennevirasto 2010, 10.)

Suunnittelun lähtökohtana oli tarve saada pellolla oleville mainoskylteille yhtenäinen ulkoasu. Teemana käytimme itse kyläportteja, joiden sininen väri sopii hyvin taustaväriksi mainoskylteille. Kyltit pystytetään tummaksi maalatuilla puupaaluilla, jotka mukailevat porttien alkuperäistä teemaa. Kyltin taitekohtaan jätetty ristikko antaa isolle mainostaululle hengittävyttä ja mahdollistaa sen elävöittämistä esimerkiksi köynnöskasveilla (KUVIO 132, KUVIO 133).

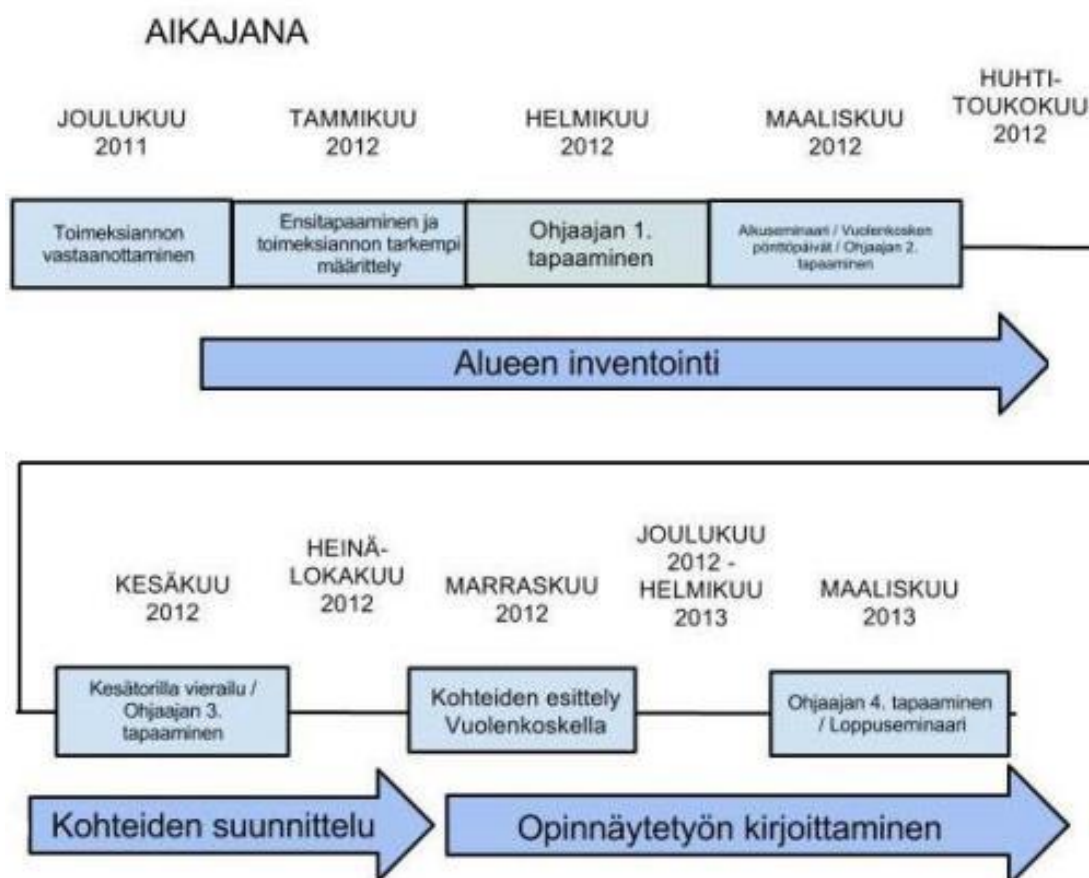
KUVIO 132. Kylän länsipuoleiselle kyläportille ideoitu yhteneväinen portti-
mainostaulukokonaisuus

KUVIO 133. Luonnoksessa on esitetty eri vaihtoehtoja kyläportteihin tyyllisesti
sopivista mainostauluista

6 YHTEENVETO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli laatia Vuolenkosken kyläraitin kehittämissuunnitelma ja perehtyä Vuolenkosken kylän taustoihin ja luoda esiin tulleiden tarpeiden pohjalta kehittämisideoita tulevaisuuden varalle. Opinnäytetyön toimeksiantajan, Vuolenkosken kyläyhdistys ry:n, toiveena oli saada objektiivinen näkemys Vuolenkosken kyläympäristön kehittämisestä. Pyrimme ennen suunnittelun aloittamista huomioimaan kattavasti Vuolenkosken kylän historian, nykytilan sekä tulevaisuuden näkymät. Suunnittelun tueksi tehty asukaskysely sekä opinnäytetyöstä kertova esite auttoivat myös herättämään kyläläisten mielenkiintoa ja tuomaan esille omia näkemyksiään. Edellämainittujen asioiden pohjalta valitsimme kylän raittiympäristöstä kahdeksan kohdetta, joiden suunnittelutarpeen ja lähtökohtien perusteella teimme idealuonnoksia sekä havainnekuvia (KUVIO 134).

KUVIO 134. Opinnäytetyö-prosessia kuvaava aikajana

Vuolenkosken kylän asettumisella Konniveden ja Kymijoen saumakohtaan on jo muinaisista ajoista saakka ollut suurta merkitystä. Ensimmäisten pysyvien asukkaiden aikaan kivikauden kampakeraamisella ajalla (4200 - 2000 eKr) pääelinkeinoina olivat metsästys, kalastus ja kasken poltto, jolloin niemen kärki yhdessä harjun kanssa tarjosivat kaikin puolin edullisen ja suojaisen elinympäristön. Keskiajalle tultaessa asutus oli alkanut tiivistyä, mikä johti Vuolenkosken kylän syntyyn. Kylä oli alkanut kehittyä nopeasti, ollen 1500-luvulla Iitin seudun suurin kylä. Uusien elinkeinojen (mm. maanviljely ja karjatalous) tultua käyttöön asutuksen painopiste oli alkanut vähitellen siirtymään vesistön ääreltä sisämaan peltoaukeille. Samoihin aikoihin 1600-luvun loppupuolelta omaksuttiin tukinuitto, mihin Kymijoen yläjuoksu tarjosi mitä parhaimmat olosuhteet. 1700 - 1800-luvuilla uusi kyläkeskus oli syntynyt noin kolmen kilometrin päähän Konnivedeltä, Likolahden länsipuolelle. Teollistumisen ajankausi alkoi näkyä Vuolenkoskella varsinkin sahateollisuuden ja myllytuotannon kehittyessä, jolloin 1900-luvulla kylä oli jälleen alkanut levittäytyä kohti vesistöä. Nykyisin Vuolenkoski onkin muodoltaan pitkä ja kapea raittikylä, jonka asutus on levittäytynyt pääosin nauhamaisesti Vuolenkoskentietä pitkin. Yhtälailta Vuolenkoskea voidaan luonnehtia hajakyläksi, sillä monet sen asumusryhmistä ovat sijoittuneet myös maantiestä haaraautuvien teiden varsille.

Väestö- ja elinkeinorakenteen muuttuminen ovat asettaneet maaseudun tulevaisuudelle ja kehittymiselle suurta painetta. Työpaikkojen ja palvelujen keskittymisen yhä enemmän suuriin asutuskeskittymiin lisää maaseutujen negatiivista muutovirtaa. Maaseudun kehittymisen voimavarana ovat aktiiviset kyläyhteisöt mitkä ajavat eteenpäin oman kyläympäristönsä tulevaisuutta ja toimivat esikuvina muille. Vuolenkosken ehdottomana vahvuutena voidaan pitää vahvaa kylähenkeä ja tulevaisuuden uskoa. Kaunis ja puhdas luonto vahvistavat kylän vetovoimaa kesäasukkaiden keskuudessa sekä luovat hyvät puitteet erilaisille yhteisöllisille tapahtumille, kuten kesätorille. Kimolan kanavan kunnostushanke vahvistaisi toteutessaan Vuolenkosken asemaa vetovoimaisena kylänä, mutta loisi samalla suuria haasteita vastata nopeaan palvelutarpeen kasvuun. Vuonna 2007 Iitin, Jaalan ja Valkealan käynnistämä OmaKylä-hanke pyrkii turvaamaan ja lisäämään kyläympäristöjen elinvoimaisuutta sekä parantamaan niiden houkuttelevuutta asuin-, pal-

velu-, matkailu- ja työympäristönä. Vuolenkoskella hankkeesta vastaa Elinkeino- ja kehitysyhtiö Omakylä Vuolenkoski Oy.

Opinnäytetyöprosessi tarjosi monipuolisesti haastetta. Haasteena oli mm. sopivan lähdemateriaalin rajaaminen ja valikoiminen, esim. kirjallisia lähteitä oli runsaasti käytettävissämme. Oikeanlaisen lähestymistavan löytäminen suunnittelua alustavassa vaiheessa edellytti kokonaisvaltaista perehtymistä kyläkohtaisiin taustatietoihin, kenttäinventointeja, vierailuja kyläkohtaisissa tapahtumissa sekä lukuisia palaveria. Jälkikäteen ajateltuna inventointi oli siinä mielessä hieman tehotonta, ettei se esim. ennen suunnittelukohteita koskevaa lopullista päätöstä kohdistunut aina oikeisiin kohteisiin. Haasteelliseksi osoittautui myös sopivien suunnittelukohteiden valinta, siltä osin että lähestyimme toimeksiantoa alussa liiankin kokonaisvaltaisesti sisältämällä työhömmme myös muutamia yksityisiä ja ei-toivottuja kohteita. Tarpeeksi aikaisessa vaiheessa saimme kuitenkin rajattua suunnittelualueen tiettyihin kohteisiin, joista olimme päässeet yhteisymmärrykseen myös asianosaisten kanssa käytyjen keskustelujen ja asiasta kiinnostuneiden toiveiden pohjalta. Pienenä ongelmana koemme myös sen, että kiinnitimme enemmän huomiota täsmäkohteiden suunnitteluun kuin esim. kokonaisvaltaisempaan maisemasuunnitteluun.

Vapaamuotoinen toteutustapa oli toisaalta haaste, mutta samalla myös mahdollisuus omaksua uusia suunnitteluprosessiin liittyviä menetelmiä käytännön tasolla. Prosessin aikana omaksuimme myös vuorovaikutteisen suunnittelun periaatteet, huomioimalla asioita niin kutsutulta ruohonjuuritasolta lähtien. Pyrimme alusta alkaen valaisemaan työmme kuvaa ja luomaan yhteyttä paikallisiin ihmisiin sekä asiasta kiinnostuneisiin mm. kehittämissuunnitelmaan perehdyttävän esitteen sekä mielipidekyselyn muodossa. Lopullisen suunnittelualueen rajaaminen ja täsmäkohteiden valitseminen oli siis monen tekijän summa.

Parityöskentely oli myös hyvin tärkeä kokemus, joka opetti kompromissin ja toisen mielipiteen huomioimisen merkityksen prosessin eri vaiheissa. Toisaalta se edellytti jatkuvaa ja säännöllistä yhteydenpitoa, tapaamisia ja keskusteluja, mikä ei voinut olla vaikuttamatta prosessin pituuteen. Prosessin loppuun saattaminen vennyikin vuoteen 2013, alunperin suunnitellusta loppuvuodesta 2012. Yleisesti ottaen prosessin hallinta tuotti välillä hankaluuksia, mutta prosessin edetessä omaksuimme paremmin ajankäytön suunnittelun ja -hallinnan merkityksen. Parityönä

laaditun kehittämissuunnitelman toteuttamisen kannalta näimme parhaaksi heti alussa jakaa suunnitteluvastuu eri täsmäkohteissa mahdollisimman tasapuolisesti: Kumpikin laati omat toisiaan täydentävät, eikä poissulkevat luonnosehdotuksensa yhteisesti sovittujen lähtökohtien pohjalta. Tarkoituksena oli nimenomaan se, että toimeksiantajalla olisi mahdollisimman monipuolisesti hyödynnettävää vaihtoehtoisista luonnosehdotuksistaamme, jolloin optimaalinen lopputulos kunkin kohteen kehittämisessä saavutettaisiin yhdistämällä yhteen erilaisia esiin tulleita suunnitteluratkaisuja.

LÄHTEET

Painetut lähteet:

Anttila, O. 2000. Iitin Historia III. Jyväskylä: Gummerrus.

Forstadius, M., Hyytiäinen, A., Kyrkkö, T., Pekkola, A. & Pethman, P. 2010. Kylätoimintaa Pohjois-Itissä 1980 - 2010. Vuolenkoski: Vuolenkosken kyläyhdistys ry.

Halila, A. 1966. Iitin Historia II. Lahti: Lahden Kirjapaino- ja Sanomalehti Oy.

Halila, A. 1988. Iitin Historia I. 2. painos. Lahti: Esan Kirjapaino Oy.

Helminen, V. & Ristimäki, M. 2008. Suomen ympäristö 24/2008. Kyläasutuksen kehitys kaupunkiseuduilla ja maaseudulla. Helsinki: Ympäristöministeriö Alueidenkäytön osasto.

Kuisma, J. & Peltonen, T. 2002. Kyläsuunnittelun opas. Jyväskylä: PS-kustannus.

Lehtinen, L. 2005. Karttojen kertomaa – Vanhojen karttojen kautta maiseman historiaan. Vantaa: Genimap Oy.

Perheentupa, T. 2008. Vastuuta ottava paikallisyhteistyö. Somero: Sälekarin Kirjapaino Oy.

Tarvonen, V. & Varis, K. 2011. OmaKylä Vuolenkoski. Kouvola: Scanweb Oy.

Verhe, I. & Ruti, M. 2007. Esteetön luontoliikunta. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Ympäristöministeriö. 1992. Selvitys 2/1992 - Katualueiden vihersuunnittelu. Helsinki: Valtion painatuskeskus.

Elektroniset lähteet:

Eriksson Arkkitehdit Oy. 2009a. Vuolenkosken koskenrannan alueen asemakaava rakentamistapaohje [viitattu 17.4.2013]. Saatavissa:

http://www.vuolenkoski.fi/files/Vuolenkoski_rakentamistapaohje.pdf

Eriksson Arkkitehdit Oy. 2009b. Vuolenkosken koskenrannan alueen asemakaava selostus [viitattu 17.4.2013]. Saatavissa:

http://www.vuolenkoski.fi/files/Vuolenkoski_asekaava_selostus.pdf

Fieldhouse, L. 2009. Uusi maaseutualueiden palvelukeskusmalli maaseutuyrittäjyyden ja -palvelujen kehittäjänä - Case Vuolenkosken kyläkeskus [viitattu 3.4.2013]. Aalto yliopisto Liiketoiminnan teknologian laitos. Saatavissa:

http://epub.lib.aalto.fi/fi/ethesis/pdf/12193/hse_ethesis_12193.pdf

Iitin kunta. 2011. Omakylä -hankkeen loppuraportti [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa: http://www.iitti.fi/images/stories/info/servilla/omakyla_loppuraportti.pdf

Iitin kunta. 2012a. Tietoa kunnasta - Historia [viitattu 1.1.2013]. Iitin kunta. Saatavissa: <http://www.iitti.fi/tietoa-kunnasta/historia.html?setLang=fi-FI>

Iitin kunta. 2012b. Vuolenkosken Koskenrannan alueen asemakaava muutos, ehdotus [viitattu 3.4. 2013]. Saatavissa:

http://iitti.fi/intrakun_ii.nsf/64436ab8f406db5ac225657c0062b8ac/2a0771ab22392db6c2257ad200332fbf?OpenDocument

Iitissä valtuustoaloite kuntaliitoksesta Nastolaan. 2012. Etelä-Suomen Sanomat [viitattu 3.4.2013] Saatavissa: <http://www.ess.fi/?article=392214>

Kestopuuteollisuus. 2012. Laiturin rakentaminen [viitattu 1.4.2013]. Saatavissa: http://www.kestopuu.fi/hyvan_laiturin_rakentamisopas.htm

Kulttuuriympäristön rekisteriportaali. 2013. Hakusana: "iitti" [viitattu 3.4.2013]. Museovirasto 2013. Saatavissa:

<http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/portti/default.aspx>

Kymenlaakson liitto. 2013. Suunnittelu ja kehittäminen - Maakuntakaava [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa:

http://www.kymenlaakso.fi/suunnittelu_ja_kehittaminen/Maakuntakaava/

Liikennevirasto. 2010. Tienvarsimainonta - Poikkeuslupamenettelyohje [viitattu 1.4.2013]. Saatavissa: http://www2.liikennevirasto.fi/julkaisut/pdf3/lo_2010-15_tienvarsimainonta_web.pdf

OmaKylä Vuolenkoski Oy. 2009. OmaKylä-hanke, OmaKylä Vuolenkosken esittely [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa:

http://www.vuolenkoski.fi/files/Omakyla_Vuolenkoski_esittely_130509.pdf

OmaKylä Vuolenkoski Oy. 2013. OmaVerkko-hankkeen edistymistiedote Nro 2, 7.12.2012 [viitattu 4.4.2013]. Saatavissa:

<http://www.omakylävuolenkoski.fi/OmaVerkko.php>

Pro Agria Pirkanmaan maaseutukeskus/maa- ja kotitalousnaiset. 2002.

VALTATIE 12:N TIEMAISEMAN KEHITTÄMISSUUNNITELMA, KANGASALA [viitattu 1.4.2013]. Tampere. Saatavissa: http://kangasala-fi-bin.directo.fi/@Bin/6fd81ec215075c612ec197a7be2e612a/1364842680/application/pdf/136044/lumo_loppuraportti.pdf

Pöyry Finland Oy. 2012. Kouvolan kaupunki: Kimolan Kanava-alueen kehittäminen osana Heinola – Kuusankoski vesiväylää [viitattu 3.4.2012]. Saatavissa:

http://www.kouvola.fi/material/attachments/5nm088taz/65gnNwoUy/Kimolan_sulukkanavan_raportti310112_d.pdf

Kouvolalle ei myötätuntoa herunut Vuolenkoskelta. 2012. Kouvolan Sanomat.

Sanoma Lehtimedia [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa:

<http://www.kouvolansanomat.fi/Online/2012/02/26/Kouvolalle+ei+my%C3%B6t%C3%A4tuntoa+herunut+Vuolenkoskelta/2012213009151/4>

Kuntaraportti: Iitti Kouvolaan, Vuolenkoski Heinolaan. 2012. Kouvolan Sanomat.

Sanoma Lehtimedia [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa:

<http://www.kouvolansanomat.fi/Online/2012/02/08/Kuntaraportti%3A+Iitti+Kouvolaan,+Vuolenkoski+Heinolaan/2012218/4?alku=10>

The Manutan Group. 2013. Ulkoalueet & Liikenne – Ajohidasteet [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa: http://www.witre.fi/ajohidaste_649M50M.html

Tielaitos. 1995. Tien sovittaminen maisemaan - Ohje tiensuunnittelijoille [viitattu 1.4.2013]. Helsinki. Saatavissa: http://alk.tiehallinto.fi/thohje/pdf/2110009-95_tien_sovittaminen_maisemaan.pdf

Valtion ympäristöhallinnon verkkopalvelu. 2012. Kaakkois-Suomen kaavoitus [viitattu 14.1.2013]. Saatavissa: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=4707&lan=fi#a1>

Valtion ympäristöhallinnon verkkopalvelu. 2013. Maakuntakaavoitus [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=1114&lan=fi>

Vuolenkosken kyläyhdistys ry. 2008. Historia [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa: <http://www.vuolenkoski.fi/?q=kylayhdistys>

Yleisradio Oy. 2012b. Kimolan kanavan suunnittelu alkaa [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/kimolan_kanavan_suunnittelu_alkaa/6288053

Yleisradio Oy. 2012a. Kimolalaiset uskovat kanavan tuovan uusia yrityksiä [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/kimolalaiset_uskovat_kanavan_tuovan_uusia_yrityksia/6267997

Sähköpostiviestit:

Lehtinen, J. 2012. VS: Historiallisia karttoja Vuolenkoskelta [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Väyrynen, M. Lähetetty 7.7.2012.

Pätynen, S. 2012. Vs: Vuolenkoskea käsittävät kaavat [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Hokkanen, J. Lähetetty 19.3.2012.

Kuvalähteet:

Fonecta Oy. 2013. Sijanti. Saatavissa:

<http://www.fonecta.fi/kartat/Vuolenkoski+%28Kyl%C3%A4%2Fkaupunginosa%29%2C+IITTI>

Google Maps. 2013. Saatavissa: maps.google.com

Iitin kunta. 2011. Omakylä -hankkeen loppuraportti [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa: http://www.iitti.fi/images/stories/info/servilla/omakyla_loppuraportti.pdf

Kestopuuteollisuus. 2012. Laiturin rakentaminen [viitattu 1.4.2013]. Saatavissa: http://www.kestopuu.fi/hyvan_laiturin_rakentamisopas.htm

Kulttuuriympäristön rekisteriportaali. 2013. Iitti - Koskenranta, asuinpaikat [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa:

http://kulttuuriymparisto.nba.fi/netsovellus/rekisteriportaali/mjreki/read/asp/r_kohde_kooste.aspx?KOHDE_ID=142010012

Kymenlaakson liitto. 2011. Suunnittelu ja kehittäminen – Energiamaakuntakaava [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa:

<http://www.kymenlaakso.fi/export/sites/www.kymenlaakso.fi/liitteet/kaavoitus/ekaaava.pdf>

Tapahtui Pohjois-Iitissä vuosina 1980 - 87. Pohjois-Kymen Kasvu / Vuolenkosken kyläyhdistys ry. Lehtileikkeet.

Tapahtui Pohjois-Iitissä vuosina 1998 - 99. Pohjois-Kymen Kasvu / Vuolenkosken kyläyhdistys ry. Lehtileikkeet.

Tapahtui Pohjois-Iitissä vuonna 1992. Pohjois-Kymen Kasvu / Vuolenkosken kyläyhdistys ry. Lehtileikkeet.

Liikennevirasto. 2011. Liikennemääräkartta 2011, Kaakkois-Suomi [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa:

http://portal.liikennevirasto.fi/portal/page/portal/f/aineistopalvelut/tilastot/tietilastot/liikennemaarakartat/KaS_KVLkartta2011_korjattu_07082012.pdf

OmaKylä Vuolenkoski Oy 2009. OmaKylä -hanke, OmaKylä Vuolenkosken esittely [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa:

http://www.vuolenkoski.fi/files/Omakyla_Vuolenkoski_esittely_130509.pdf

Omakylä Vuolenkoski Oy, Eriksson Arkkitehdit Oy 2009. Vuolenkosken koskenrannan alueen asemakaava [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa:

http://omakylävuolenkoski.fi/documents/kr_kartta.pdf

Pekkola, A. 2003. Kuvia Vuolenkosken vaiheilta. Hollola: Salpausselän kirjapaino.

Pöyry Finland Oy. 2012. Kouvolan kaupunki: Kimolan Kanava-alueen kehittäminen osana Heinola – Kuusankoski vesiväylää [viitattu 3.4.2012]. Saatavissa:

http://www.kouvola.fi/material/attachments/5nm088taz/65gnNwoUy/Kimolan_suilkukanavan_raportti310112_d.pdf

Tarvonen, V. & Varis, K. 2011. OmaKylä Vuolenkoski. Kouvola: Scanweb Oy /

The Manutan Group 2013, Witre Oy. Ulkoalueet & Liikenne – Ajohidasteet [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa: http://www.witre.fi/ajohidaste_649M50M.html

Valtion ympäristöhallinnon virastot. OIVA- Ympäristö- ja paikkatietopalvelu asiantuntijoille [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa:

<http://www.p2.ymparisto.fi/scripts/oiva.asp?error=1>

Verhe, I. & Ruti, M. 2007. Esteetön luontoliikunta. Tampere: Tammer-Paino Oy

Vuolenkosken kyläyhdistys ry 2008 [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa:

<http://www.vuolenkoski.fi/vanhat>

Yleisradio Oy. 2009. Iitti vaihtaisi Kymenlaakson Päijät-Hämeeseen [viitattu 3.4.2013]. Saatavissa: http://yle.fi/uutiset/iitti_vaihtaisi_kymenlaakson_paijat-hameeseen/5889864#

LIITTEET

LIITE 1. Esite

LIITE 2. Mielipidekysely

LIITE 3. Kasviluettelo

LIITE 4. Inventointitaulukko

LIITE 5. Kohde 1 / Palotallin idealuonnos ”A”

LIITE 6. Kohde 1 / Palotallin idealuonnos ”B”

LIITE 7. Kohde 2 / Seurantalon idealuonnos ”A”

LIITE 8. Kohde 2 / Seurantalon idealuonnos ”B”

LIITE 9. Kohde 3 / Kaupan idealuonnos ”A”

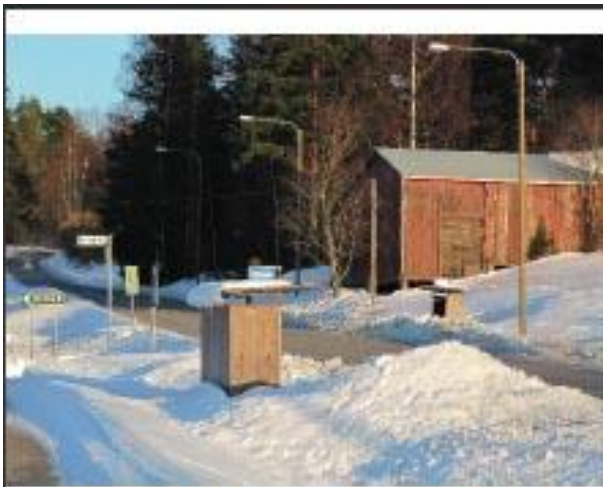
LIITE 10. Kohde 3 / Kaupan idealuonnos ”B”

LIITE 11. Kohde 4 / Muinaismuistoalueen idealuonnos ”Levähdys- ja opastuspaikka”

LIITE 12. Kohde 5 / Kioskin ympäristön idealuonnos ”Laiturirakenteen sijoittuminen”

LIITE 13. Kohde 6 / Torin ympäristön idealuonnos ”A”

LIITE 14. Kohde 6 / Torin ympäristön idealuonnos ”B”

VUOLENKOSKEN KYLÄN KEHITTÄMISSUUNNITELMA 2012

Lahden ammattikorkeakoulun miljöosuunnittelun opiskelijoina aikomuksemme on toteuttaa opinnäytetyön muodossa Vuolenkosken kylän kehittämissuunnitelma. Suunnitteluprosessimme ytimessä on juuri Teidän, eli kyläläisten ja asiasta kiinnostuneiden mieltä askarruttavat asiat. Kevät on suurten odotusten aikaa, anna siis mielipiteesi kuulua ja ehdotuksesi näkyä oman kylän miljöössä!

Ketkä tekevät?

Kehittämissuunnitelman laatijoina toimivat Lahden AMK:n miljöosuunnittelun neljännen vuosikurssin opiskelijat Jesse Hokkanen ja Martti Väyrynen. Työn toimeksiantajana toimii Omakylä Vuolenkoski Oy.

Mitä tekevät?

Vuolenkosken kylän kehittämissuunnitelmassa on kyse yleistä ilmettä kohentavista kehitysratkaisuista, sekä mahdollisten epäkohtien korjaamisesta. Suunnittelualueen ulottuvuus on noin 4 km, eli kylän portilta-portille asti. Suunnitelma tulee siis koskemaan ensisijaisesti kylän raittiympäristöä. Koskenrannan asemakaavoitettu alue tulee myös olemaan keskiössä.

Mitkä tavoitteet?

Työllä tähdätään alueen käyttöarvon sekä yleisen viihtyisyyden lisäämiseen. Lähtökohtia ovat mm. turvallisuuden lisääminen, esteettisyys ja ympäristön yleinen toimivuus.

Milloin tapahtuu?

Valmisteluvaihe kestää loppukevääseen jolloin alkavan luonnosteluvaiheen yhteydessä on mahdollista esittää omia suunnittelua koskevia näkemyksiä ja ehdotuksia. Suunnitelman laatiminen on tarkoitus toteuttaa kesän kuluessa.

Miten voi vaikuttaa?

Jokaisella kyläläisellä ja kylän kehittämisestä kiinnostuneella on mahdollisuus vastata kirjallisen kyselyn muodossa suunnitteluprosessia koskeviin kysymyksiin.

Miljöosuunnittelussa on kyse

Kokonaisvaltaisesta maisemasuunnittelusta

- Viherrakentaminen
- Maisemointi

Yhdyskuntateknisistä ratkaisuista

- Valaistuksen suunnittelu
- Liikenneväylä- ja rakennesuunnittelu

Sekä ympäristövaikutusten huomioimisesta

- Kestävä kehitys
- Luonnon monimuotoisuus
- Terve elinympäristö

Työn laatijat:

Martti Väyrynen
puh. 0505521288
e-mail: martti.vayrynen@lpt.fi

Jesse Hokkanen
puh. 040 8404899
e-mail: jesse.hokkanen@lpt.fi

LIITE 2. Mieliidekysely

VUOLENKOSKEN KYLÄN KEHITTÄMIS SUUNNITELMA, MIELIIDEKYSELY

Tällä kysely-lomakkeella pyrimme kartoittamaan kylän asukkaiden sekä kaikkien sen kehittämistä kiinnostuneiden mielipiteet sekä selvittämään suunnittelua koskevat ehdotukset. Kysely liittyy kesän 2012 aikana toteutettavaan kehittämissuunnitelmaan jonka laadinnasta vastavat Lahden ammattikorkeakoulun opiskelijat (kts. yhteystiedot).

TAUSTATIEDOT:

Sukupuolenne:

Olen mies Olen nainen

Ikänne:

Alle 18 vuotias 18-29 vuotias 30-49 vuotias

50-69 vuotias Yli 70 vuotias

Asemanne:

kylän vakituinen asukas Mökkiläinen

Muu, kuka _____ ?

Kuinka kauan olette asuneet Vuolenkoskella? ____ vuotta

KYLÄN NYKYTILAN ARVIO:

Arvioi asteikolla 1-5 (kts. selitykset oikealla)

Liikenneturvallisuus ____

Yleinen viihtyisyys ____

Valaistuksen riittävyys ____

Meluttomuus ____

Liikunta/ulkoilumahdollisuudet ____

Kevyenliikenteen väylien kunto ____

Vapaa-ajanvietto mahdollisuudet ____

Palvelutarjonnan riittävyys ____

5 = Erittäin hyvä
4 = Melko hyvä
3 = En osaa sanoa
2 = Melko huono
1 = Erittäin huono

VAHVUUDET JA HEIKKOUEDET:

Mainitse kyläympäristön:

Kolme vahvuutta: 1. _____
2. _____
3. _____

Kolme kehitettävää

asiaa: 1. _____
2. _____
3. _____

OMAT NÄKEMYKSET:

Esitä suunnittelua koskevat ehdotuksesi ja mielipiteesi:

Mikäli sinulla on muuta kysyttävää tai haluat keskustella lisää, voit olla yhteydessä suoraan suunnitelman laatijoihin. Kiitos mielenkiinnostasi kyselyä kohtaan!

Yhteystiedot:

Martti Väyrynen
puh. 0505521288
martti.vayrynen@lpt.fi

Jesse Hokkanen
puh. 0408404899
jesse.hokkanen@lpt.fi

LIITE 3. Kasviluettelo

KOHDE 1/ PALOTALLI

IDEALUONNOS "A", SISÄLTYVÄT KASVIT:

	Kasvinimi:	Tieteellinen nimi:	Kasviryhmä:	Kasvuvyöhykkeet:	Kukinta:	Kasvupaikka:	Kasvualusta:	Taimiväli:	Korkeus/leveys:	Kukintojen väri:	Taimimäärä:	Kasvutapa, hoitotarve:
#1	Keijunruusu	Rosa 'Dart's Defender'	Pensas	I-IV	Kesä-Heinäkuu	Aurinko/ puolivarjo	Kuiva-tuore, keskiravinteinen, läpäisevä	90*	150/200		11 kpl	Keijunruusu on kestävä ja suurikukkainen, joka leviää tehokkaasti juuriversoillaan ja kasvaa vaikeissakin olosuhteissa.
#2	Kiinanlaikkuköynnös	Actinidia Kolomikta	Köynnös	I-V	Kesäkuu	Aurinko/ puolivarjo	Tuore, ravinteikas	100*	300-700/		2 kpl	Valkokirjavat lehdet. Ulkonäkö riippuu tuesta: puun runkoa pitkin siitä tulee korkea, matalalla tuella voi vanhemmiten muistuttaa isoa pensasta. Sopii seinustojen tukisäleiköihin.

* Kasvien taimiväli on ohjeellinen ja koskee yhtä-lailla ryhmien sisäisten kasvien välistä, kuin eri kasvilajien keskinäistäkin istutusetäisyyttä

IDEALUONNOS "B", SISÄLTYVÄT KASVIT:

	Kasvinimi:	Tieteellinen nimi:	Kasviryhmä:	Kasvuvyöhykkeet:	Kukinta:	Kasvupaikka:	Kasvualusta:	Taimiväli:	Korkeus/leveys:	Kukintojen väri:	Taimimäärä:	Kasvutapa, hoitotarve:
#1	Arovuokko	Anemone Sylvestris	Perenna		Touko-Kesäkuu	Aurinko/varjo	Kuohea, kalkkipitoinen	20-35*	20-40/		2 kpl	Kukkii runsaasti alkukesästä. Leviää jonkin verran maanalaisilla rönnyilläään. Hyvä reunuskasvi kukkaryhmiin. Hyvin, kunhan kasvupaikka ei ole liian märkä.
#2	Hansaruusu	Rosa Rugosa 'Hansa'	Pensasruusu	I-V(VI)	Heinä-Lokakuu	Aurinkoinen	Kuiva-tuore, keskiravinteinen ja läpäisevä	90*	150-200/180		1 kpl	Suuriteriäinen, kukkii kauan. Vahvakasvuinen. Juurivesoja muodostuu kohtalaisesti. Kukkii runsaimmin auringossa, mutta puolivarjossa kukinta kestää kauemmin.
#3	Kartiotuija	Thuja Occidentalis 'Homstrup'	Havukasvi	I-IV	Ei kuki	Puolivarjo/varjo	Tuore-kosteaa, runsasravinteinen, hapan/kalkittu	100-120*	300/100	Ei kuki	9 kpl	Tiheän kartiomainen pikkupu, joka kasvaa melko hitaasti ja pysyy säännöllisen muotoisena vanhanakin.
#4	Keltapäivänlilja	Hemerocallis Lilio-asphodelus	Perenna		Kesä-Heinäkuu	Aurinko/puolivarjo	Ravinteikas, tuore, syvämultainen maa, ei liian kuiva/laiha	30-40*	40-100/		3 kpl	Kestävä ja helppohoitoinen ryhmäperenna. Suomalainen perinneperenna, jota kasvatettu jo 1700-luvulta lähtien.
#5	Komeamaksaruoho	Sedum Herbstfreunde	Perenna		Elo-Lokakuu	Aurinko/puolivarjo	Kuiva-tuore, niukka- tai keskis-ravinteinen	35*	30-80/40		2 kpl	Viihtyy kauan samalla kasvupaikalla ilman sen erityisempää hoitoa. Kuivuneet varret leikataan keväällä.
#6	Komeasinikuunlilja	Hosta Sieboldiana 'Elegans'	Perenna		Kesä-Elokuu	Puolivarjo/varjo	Tuore, keski- tai runsasravinteinen	50*	60-90/120-160		1 kpl	Keväällä hidas kasvuunlähtö. Kuunliljat voidaan jakaa keväällä tai syyskesällä.
#7	Kotkansiipi	Matteuccia Struthiopteris	Perenna		Ei kuki	Puolivarjo/varjo	Tuore-märkä, runsasravinteinen	50*	60-140/60	Ei kuki	3 kpl	Taimet istutetaan tuulensuojaiseen, kosteahkoon kasvupaikkaan. Kotkansiipi sopii myös vesiaiheiden ääreen.
#8	Maitokello	Campanula Lactiflora 'Prichard's variety'	Perenna		Kesä-Elokuu	Aurinko/puolivarjo	Tuore	40*	80-150/30-40		1 kpl	Runsaskukkainen perenna. Viihtyy tuulensuojaisessa paikassa. Hauras juurakko.
#9	Taikinamarja	Ribes Alpinum	Pensas	I-VII	Touko-Kesäkuu	Aurinko(varjo)	Kuiva-kosteaa, keskiravinteinen	60*	100-150/70-120		6 kpl	Saa erittäin tiheän, varhain keväällä vihertyvän ja matalan, helposti muotoiltavan aidan. Viihtyy niin kuivassa kuin kosteassakin maassa. Kestää hyvin lumikuormaa.

* Kasvien taimiväli on ohjeellinen ja koskee yhtä-lailla ryhmien sisäisten kasvien välistä, kuin eri kasvilajien keskinäistäkin istutusetäisyyttä

KOHDE 2/ SEURANTALO

IDEALUONNOS "A", SISÄLTYVÄT KASVIT:

	Kasvinimi:	Tieteellinen nimi:	Kasviryhmä:	Kasvu- vyöhykkeet:	Kukinta:	Kasvupaikka:	Kasvualusta:	Taimiväli:	Korkeus/leveys:	Kukintojen väri:	Taimi- määrä:	Kasvutapa, hoitotarve:
#1	Alppiruusu	Rhododendron	Pensas		Kesäkuu	Puolivarjo/varjo	Turvepitoinen, tuore, hapan, runsasravinteinen ja hyvin läpäisevä	100*	150/200		2 kpl	Alppiruusu (Rhododendron) on lajimäärältään suuri ja laajalle levinnyt suku kanervakasvien (Ericaceae) heimossa. Ne eivät ole nimestään huolimatta sukua ruusukasveille.
#2	Grönlanninhanhikki	Potentilla Tridentata 'Nuuk'	Perenna	I-V(VI)	Kesä-Heinäkuu	Aurinko/puolivarjo	Tuore, keskiravinteinen ja läpäisevä	40*	10-15/40		6 kpl	Sopii maanpeittäjäksi. Osa lehdistä varisee syksyllä ja osa säilyy keväeseen, jos lumipeite on riittävä. Ei leikkaustarvetta, ränsistynyt kasvusto alasleikataan keväällä.
#3	Herttavuorenkilpi	Bergenia Cordifolia	Perenna	I-V(VI)	Touko-Heinäkuu	Aurinko/varjo	Kuiva-tuore, humuspitoinen, ei savinen, ravinteikas, emäksinen	35-40*	20-50/40		10 kpl	Paksun maanpintaa myöten suikertavan juurakon avulla leviävä peittoperenna. Ei vaadi erityistä hoitoa. Tyylikäs maanpeitekasvi rinteisiin, kallioidelle ja kivikkoihin.
#4	Hopeahärkki	Cerastium Yomentosum	Perenna		Touko-Kesäkuu	Aurinko	Kuiva ja vähäravinteinen	30*	20/30		8 kpl	Mattomainen kasvutapa.
#5	Hopeakuusi	Picea Pungens 'Glaucá'	Havukasvi	I-VI	Ei kuki	Aurinko/kevyt puolivarjo	Tuore, sorapitoinen, hiekkapitoinen, runsasravinteinen	300-700*	500-1200/250-500		1 kpl	Keskikorkea, säännöllisen kartiomainen havupuu. Hidaskasvuinen. Runsaasti valoa kaipaava okakuusen lajike, jota suositaan piholla ja puistoissa.
#6	Juhannusruusu	Rosa Pimpinellifolia 'Plena'	Pensas	I-VIII	Kesäkuu	Aurinko/puolivarjo	Kuiva-tuore, keskiravinteinen, läpäisevä	100*	150/200		6 kpl	Koko Suomessa menestyvä juhannusruusu tunnetaan kestävyystään ja ihanasti tuoksuvasta kukinnastaan.
#7	Kangasajuruoho	Thymus Serpyllum	Perenna		Heinä-Elokuu	Aurinko	Kuiva, vähäravinteinen, hiekkainen	30*	10 30		8 kpl	Hyvä peitekasvi karuun maaperään.
#8	Kartiovalkokuusi	Picea Glauca 'Conica'	Havukasvi	I-III	Ei kuki	Aurinko/puolivarjo	Kuiva-tuore, keskiravinteinen		150/100		2 kpl	Myös sokeritoppakuuseksi kutsuttu, erittäin tiheä- ja hidaskasvuinen valkokuusen kääpiömuoto.
#9	Keltamaksaruoho	Sedum Acre	Pensas	I-VII	Kesä-Heinäkuu	Aurinko	Kalkkipitoinen, kuivahko, ohut	30*	10 30		8 kpl	Tulee toimeen hyvin ohuessa kasvualustassa.
#10	Kesäbegonia	Begonia Semperflorens-hybr	Yksivuotinen		Kesä-Elokuu	Aurinko/puolivarjo	Kuohea, kalkkipitoinen	20*	25/20			Helppohoitoinen kesäkasvi.
#11	Kultatuija 'Rheingold'	Thuja Occidentalis	Havukasvi	I-III	Ei kuki	Aurinko/puolivarjo	Tuore-kosteaa, runsasravinteinen, hapan/kalkittu		150/100		1 kpl	Keltavihreälehtiset kultatuijat ovat kanadantuijan lajikkeita, joiden muoto vaihtelee pallomaisesta leveään kartiomaiseen.
#12	Metsäkuusi	Picea Abies	Havukasvi	I-VIII	Ei kuki	Aurinko/varjo	Tuore-kosteaa, keskiravinteinen, hapan tai kalkittu		30000/6000		1 kpl	Kuusi hyödyntää auringon energian kaikista metsäpuistamme tehokkaimmin ja se kestää erinomaisesti varjoa.
#13	Pikkutöytäangervo	Aruncus Aethusifolius	Perenna		Heinä-Elokuu	Aurinko/varjo	Niukka ravinteisille hiekkapitoisille kasvualustoille	25*	30/25		12 kpl	Erinomainen pikkukasvi perennanpenkin reunaan tai kivikon multavalle paikalle.
#14	Punakoivu	Betula Pubescens f. Rubra	Lehtipuu	I-VII	Toukokuu	Aurinko/puoliaurinko	Tuore-kosteaa, keskiravinteinen	500*	1000/		2 kpl	Hieskoivun punalehtinen muoto. Puu on muodoltaan siro. Lehdet ovat koko kesän punaiset ja saavat kauniin oranssin syysvärin. Vanhemmilla puilla on valkoinen koivunrunko.
#15	Rentoakankaali	Ajuga Reptans	Perenna		Kesä-Heinäkuu	Aurinko/varjo	Tuore-kosteaa, keskiravinteinen, multava maa.	30-40*	15-25/		3 kpl	Leviää nopeasti maanpinnassa kasvavien, nivelistä juurtuvien rönsyjen avulla. Helppohoitoinen maanpeiteperenna.
#16	Rönsyleimu	Phlox Stolonifera	Perenna		Touko-Kesäkuu	Aurinko/puolivarjo	Kuiva-tuore, keskiravinteinen, läpäisevä	35*	15 20		30 kpl	Hyvin talvenkestävä ja helppohoitoinen.
#17	Sammal-leimu	Phlox Subulata	Perenna		Touko-Kesäkuu	Aurinko/puolivarjo	Kuiva-tuore, keskiravinteinen, läpäisevä	30*	15 20		40 kpl	Sopii maanpeittäjäksi aurinkoiseen rinteeseen.
#18	Suikeroalpi	Lysimachia Nummularia	Perenna		Heinä-Elokuu	Aurinko/varjo	Kuiva-kosteaa, keskiravinteinen	40*	5 40		3 kpl	Kestävä ja hoitoa kaipaamaton maanpeittäjä.
#19	Suomenpihlaja	Sorbus Hybrida	Lehtipuu	I-IV(V)	Kesäkuu	Aurinko/puolivarjo	Kuiva-tuore, keskiravinteinen	500*	4000-10000/		4 kpl	Puu sietää hyvin tuulta ja ilmansaasteita. Keskimääräinen elinikä on 70 vuotta.
#20	Villapaju	Salix Lanata	Pensas	I-VIII	Touko-Kesäkuu	Aurinko/puolivarjo	Tuore-kosteaa, keskiravinteinen	70*	80-150/100		1 kpl	Näyttävän hopealehtinen, matala, kostean maan pensas. Ei erityistä hoito- eikä leikkaustarvetta. Useimmista pajuista poiketen komea kukinta.

* Kasvien taimiväli on ohjeellinen ja koskee yhtä-lailla ryhmien sisäisten kasvien välistä, kuin eri kasvilajien keskinäistäkin istutustäisyyttä

IDEALUONNOS "B", SISÄLTÄVÄT KASVIT:

	Kasvinimi:	Tieteellinen nimi:	Kasviryhmä:	Kasvu- vyöhykkeet:	Kukinta:	Kasvupaikka:	Kasvuolusta:	Taimiväli:	Korkeus/leveys:	Kukintojen väri:	Taimi- määrä:	Kasvutapa, hoitotarve:
#1	Arovuokko	Anemone Sylvestris	Perenna		Touko-Kesäkuu	Aurinko-varjo	Kuohea, kalkkipitoinen	20-35*	20-40/		2 kpl	Kukkii runsaasti alkukesästä. Leviää jonkin verran
#2	Herttavuorenkilpi	Bergenia Cordifolia	Perenna	I-V(VI)	Touko-Heinäkuu	Aurinko/varjo	Kuiva-tuore, humuspitoinen, ei savinen, ravinteikas, emäksinen	35-40*	20-50/40		3 kpl	Paksun maanpintaa myöten suikertavan juurakon avulla leviävä peittoperenna. Ei vaadi erityistä hoitoa. Tyylikäs maanpeitekasvi rinteisiin, kallioille ja kivikkoihin.
#3	Hopeamaruna	Artemisia Ludoviciana	Perenna	I-IV	Heinä-Elokuu	Aurinko	Tuore-kosteaa, runsasravinteinen, hapan/kalkittu	30-40*	60-100/		9 kpl	Helppohoitoinen, voimakkaasti leviävä perenna, ei silti vaadi jakamista. Sopii niin kivikkokasviksi kuin ryhmäperennaksikin.
#4	Idänvirpiangervo	Spiraea Chamaedryfolia	Pensas	I-VII	Kesäkuu	Aurinko/puolivarjo	Kuiva-tuore, keskiravinteinen	70-80*	100-150/150		1 kpl	Joka vuosi runsaasti kukkiva koristepensas. Helppo-hoitoinen, terve ja vaatimaton kasvupaikan suhteen. Istutetaan pensasryhmiin.
#5	Japaninhanhikki	Potentilla Megalantha	Perenna		Touko-Kesäkuu	Aurinko/puolivarjo	Kuivahko, tuore, keskiravinteinen (soramulta)	30*	15-30/		3 kpl	Laji versoo ja kukkii alkukevällä. Suurikkokasvin hanhikki (3-4 cm leveät teriöt), myös lehdet isoja. Kasvusto leikataan syksyllä läheltä maanrajaa.
#6	Karpaattienkello	Campanula Carpatica `Blau Clips`	Perenna		Heinä-Syyskuu	Aurinko	Kuiva, vähäravinteinen ja kalkittu	20-30*	10-25/25		1 kpl	Monivuotinen, kukinta kestää muutaman kuukauden (jos kuihtuneet kukat poimitaan pois).
#7	Kirjokuunilija	Hosta Undulata	Perenna		Heinä-Elokuu	Varjo	Runsasmultainen, tuore-kosteaa (savimaa), ravinteikas	25-35*	30-70/30-40		2 kpl	Helppo jakaa, mutta viihtyy parhaiten saadessaan olla vuosikautia samassa paikassa.
#8	Kuninkaanangervo	Spiraea x Watsoniana `Kruunu`	Pensas	I-VII	Heinä-Elokuu	Aurinko/puolivarjo	Tuore-kosteaa, keskiravinteinen	60-100*	100/150		1 kpl	Sopii sekä pieniin että laajoihin pensasryhmiin. Vaatimaton kasvupaikan ravinteisuuden ja valon suhteen. Erittäin tuuheaa pensas, kestää hyvin leikkausta.
#9	Myskimalva	Malva Moschata	Perenna	I-VII	Heinä-Elokuu	Aurinko	Kuiva-tuore, keskiravinteinen	35*	40-70/		1 kpl	Tavallisesti lyhytikäinen, mutta helposti itsekseen kylväytyvä. Ei pidä talvimärkyydestä, istutettava mielellään kohopenkkiin. Kukkii runsaasti.
#10	Nukkeruusu	Rosa Nitida	Pensasruusu	I-IV	Kesä-Elokuu	Aurinko/puolivarjo	Tuore, keskiravinteinen		80/80		2 kpl	Matala ja tiheäkasvuinen pensasruusu. Sopii hyvin matalaksi pensasruusuksi tai rinteisiin maanpeitto tarkoitukseen.
#11	Pallohortensia	Hydrangea Arborescens `Grandiflora`	Pensas	I-II(III)	Heinä-Syyskuu	Puolivarjo	Tuore, hapan ja runsasravinteinen turvemulta	50*	100/120		3 kpl	Voi leikata alas jopa vuosittain tai poistaa vain hangen yläpuolelta paleltuneet osat, jolloin siitä kehittyy metrin korkuinen. Istutetaan kalkitsemattomaan maahan.
#12	Pallotuija	Thuja Occidentalis `Tiny Tim`	Havukasvi	I-IV	Ei kuki	Puolivarjo/varjo	Tuore-kosteaa, runsasravinteinen, hapan tai kalkittu	50*	50-100/50-100	Ei kuki	1 kpl	Suojattava keväthavalta. Myrkyllinen. Neulaset tummanvihreitä.
#13	Peittokurjenpolvi	Geranium x Cantabrigiense	Perenna		Kesä-Elokuu	Aurinko/puolivarjo	Kuiva tai tuore, keskiravinteinen	20-30*	10-20/		3 kpl	Reheväkasvuinen peittokasvi, leviää maarönsyillään. Kestävä ja helppohoitoinen.
#14	Peittolehti	Asarum Europaeum	Perenna		Touko-Kesäkuu	Puolivarjo/varjo	Tuore, keskiravinteinen, hyvin vettä läpäisevä (savimaa)	25-30*	10-15/		4 kpl	Osittain ainavihanta sietää kuivuutta kesällä. Leviää melko hitaasti. Pienet ruskeat kukat jäävät munuaismaisten lehtien alle.
#15	Pihasyreeni	Syringa Vulgaris	Pensas	I-V(VI)	Kesäkuu	Aurinko/puolivarjo	Tuore, runsasravinteinen, läpäisevä	100-200*	250-400/200-300		1 kpl	Pystyhaarainen pensas vesoo runsaasti. Iäkkäästä pensaasta poistetaan huonosti kukkivia, vanhoja versoja muutaman vuoden välein.
#16	Pikkupilarikataja	Juniperus Communis `Sentinel`	Havukasvi	I-V	Ei kuki	Aurinko	Tuore-kuiva, vähäravinteinen, runsas- vähähiekkainen	50-60*	100/40	Ei kuki	1 kpl	Hidas- ja tiheäkasvuinen pilarikatajan kääpiömuoto. Sopii erinomaisesti esim. kivikkoryhmiin.
#17	Preerriamesiangervo	Filipendula Rubra	Perenna		Heinä-Elokuu	Aurinko	Tuore-kosteaa, runsasravinteinen, läpäisevä		100-200/		2 kpl	Suurikasvuinen ja helppohoitoinen. Leviää hitaasti.
#18	Purppurahappomarja	Berberis Thunbergii `Atropurpurea`	Pensas	I-III	Kesäkuu	Aurinko/puolivarjo	Kuiva-tuore, keskiravinteinen, läpäisevä	60*	100/130		2 kpl	Säilyy koko kesän punalehtisenä. Lämmin kasvupaikka menestymisen ehtona. Matalahko, siro-oksainen pensas. Sietää hyvin leikkausta.
#19	Pylväshaapa	Populus Tremula `Erecta`	Lehtipuu	I-VII	Ei kuki	Aurinko	Tuore, keski-runsasravinteinen	300-500*	800-1700/150-200	Ei kuki	9 kpl	Juurivesaton ja erittäin kapealatvainen. Kestää hyvin lumen painoa. Sietää hyvin tiesuolaa, kasvupaikan suhteen vaatimaton. Puuta tarvitsee leikata vain harvoin.
#20	Päivänsilmä	Heliopsis Helianthoides	Perenna		Elo-Syyskuu	Aurinko	Kalkittu, runsasravinteinen, hiekka-multamaa	40*	100-150/		1 kpl	Roteva, pystykasvuinen, näyttävä yksittäis- tai ryhmäperenna. Kestävä, erinomainen leikkokukka.
#21	Rentoakankaali	Ajuga Reptans	Perenna		Kesä-Heinäkuu	Aurinko/varjo	Tuore-kosteaa, keskiravinteinen, multava maa	30-40*	15-25/		3 kpl	Leviää nopeasti maanpinnassa kasvavien, nivelistä juurtuvien rönsyjen avulla. Helppohoitoinen maanpeiteperenna.
#22	Ryhmäruusu `Tom Tom`	Rosa `Tom Tom`	Tertturuusu		Heinä-Syyskuu	Aurinko	Runsasmultainen, läpäisevä, kalkittu, lannoitettu	35-50*	50-70/50		3 kpl	Hyvä talvenkestävyys. Suojattava talvisin. Lajike on pysty-oksainen, mutta matala. Runsaat kukinta.

#23	Siperiankurjenmiekkä	Iris Sibirica	Perenna		Kesä-Heinäkuu	Aurinko/puolivarjo	Kosteaa-tuore, keskiravinteinen	35*	50-90/		3 kpl	Hyvin kestävä ja helppohoitoinen. Se kukkii parhaiten valoisalla ja hikevällä kasvupaikalla, mutta viihtyy jopa ajoittain märässä tai kuivassa alustassa.
#24	Sulkaheernepensas	Caragana Arborescens Lorbergii	Pensas	I-VII	Kesä-Heinäkuu	Aurinko/puolivarjo	Kuiva-tuore, keskiravinteinen, jopa karu maa	80-100*	200-500/		3 kpl	Vaatimaton kasvupaikan suhteen. Nuoruusvaiheessa latvus muotoillaan sateenvarjon näköiseksi. Vanhaa latvusta nuorennetaan tarvittaessa harventamalla oksia.
#25	Taikinamarja	Ribes Alpinum	Pensas	I-VII	Touko-Kesäkuu	Aurinko/varjo	Kuiva-kosteaa, keskiravinteinen	60*	100-150/70-120		2 kpl	Kestää hyvin lumen painoa ja tuulta. Sietää myös karuja ja kuivia maita sekä leikkaamista.
#26	Tulppaani	Tulipa	Yksivuotinen		Huhti-Toukokuu	Aurinko/puolivarjo	Hiekkaa sisältävä, kuivahko maa	15-25*	30-45/		5 kpl	Ei tarvitse kastella. Istutetaan syksyisin. eivät vaadi erityistä hoitoa. Jalostetut lajikkeet on hyvä nostaa maasta ja istuttaa uudestaan parin vuoden välein eri paikkaan.
#27	Viirukirjokanukka	Cornus Alba Sibirica Variegata	Pensas	I-IV	Kesäkuu	Aurinko/varjo	Tuore-kosteaa, runsasravinteinen	80-90*	200-250/		1 kpl	Helppohoitoinen. Valkojuovaiset lehdet, punertavat versot. Valko-kirjava lehvästö, upea lisä esim. havukasvien joukkoon.
#28	Villapaju	Salix Lanata	Pensas	I-VIII	Touko-Kesäkuu	Aurinko/puolivarjo	Tuore-kosteaa, keskiravinteinen	70*	80-150/100		9 kpl	Näyttävän hopealehtinen, matala, kostean maan pensas. Ei erityistä hoito- eikä leikkaustarvetta. Useimmista pajuista poiketen komea kukinta.

* Kasvien taimiväli on ohjeellinen ja koskee yhtä-lailla ryhmien sisäisten kasvien välistä, kuin eri kasvilajien keskinäistäkin istutusetäisyyttä

KOHDE 3/ KAUPPA

IDEALUONNOKSET "A"/"B", SISÄLTÄVÄT KASVIT:

	Kasvinimi:	Tieteellinen nimi:	Kasviryhmä:	Kasvu- vyöhykkeet:	Kukinta:	Kasvupaikka:	Kasvualusta:	Taimiväli:	Korkeus/ leveys:	Kukintojen väri:	Taimimäärä:	Kasvutapa, hoitotarve:
#1	Helmiörapihlaja	Crataegus x Mordenensis `Toba`	Lehtipuu	I-III(IV)	Kesäkuu	Aurinko	Kuiva-tuore, keskiravinteinen.	300-400*	200-400/ 200-300		A=1,B=6 kpl	Terve ja vahvajuurinen pikkupuu, sietää hyvin kuivuutta ja auringon paahdetta. Hyvä tuulenkestävyys ja ilmansaasteiden sietokyky.
#2	Hopeatäpläpeippi	Lamium Maculatum	Perenna		Kesä-Elokuu	Aurinko/puolivarjo	Tuore, keskiravinteinen ja läpäisevä, hiekkansekainen multa	30-50*	10-40/30		A=10,B=15 kpl	Helppohoitoinen, ei tarvitse jakaa. Rento nopeasti leviävä maanpeittokasvi rinteeseen, kasviryhmien reunaan, puiden ja pensaiden alle, kivikkoon.
#3	Kääpiövuorimänty	Pinus Mugo Var. `Mughus` tai `Pumilio`	Havukasvi	I-VI	Ei kuki	Aurinko	Kuiva-tuore, humuspitoinen, ei savinen, ravinteikas, emäksinen	50*	50-100/ 150	Ei kuki	A=2,B=13 kpl	Pysyy pienenä ilman leikkaustakin. Täysikokoisena leveän pallomainen, vuosiversoja ty pistämällä (Juhannuksen aikaan) tulee entistäkin tiheäkasvisempi.
#4	Loistokärhø 'Fujimusume'	Clematis Fujimusume	Köynnöskasvi		Kesä-Elokuu	Aurinko/puolivarjo	Tasaisesti hikevä-hiekkapitoinen, runsasravinteinen, kalkittu,		200/		A=1,B=1 kpl	Japanilainen vanha lajike, joka soveltuu myös ruukkukasvatukseen pienehkön kokonsa vuoksi. Kestävä ja upea erikoisuus kärhøjen ystävälle.
#5	Suikeroalpi	Lysimachia Nummularia	Perenna		Heinä-Elokuu	Aurinko/varjo	Kuiva-kosteaa, keskiravinteinen	35-40*	5-16/		A=120 kpl	Kestävä ja hoitoa kaipaamaton maanpeittäjä.
#6	Suikerovihma	Cytisus Decumbens	Pensas	I-IV	Touko-Kesäkuu	Aurinko	Kuiva, keskiravinteinen, läpäisevä ja hyvin kalkittu.	50*	150/200		A=15,B=24 kpl	Lähes varpumainen peittopensas. Kasvualustan tulee läpäistä hyvin vettä. Ei siedä savista eikä märkää maata.

* Kasvien taimiväli on ohjeellinen ja koskee yhtä-lailla ryhmien sisäisten kasvien välistä, kuin eri kasvilajien keskinäistäkin istutusetäisyyttä

KOHDE 4/ MUINAISMUISTOALUE

IDEALUONNOS, SISÄLTÄVÄT KASVIT:

	Kasvinimi:	Tieteellinen nimi:	Kasviryhmä:	Kasvu- vyöhykkeet:	Kukinta:	Kasvupaikka:	Kasvualusta:	Taimiväli:	Korkeus/ leveys:	Kukintojen väri:	Taimimäärä:	Kasvutapa, hoitotarve:
#1	Kultatuija 'Rheingold'	Thuja Occidentalis	Havukasvi	I-III	Ei kuki	Aurinko/puolivarjo	Tuore-kosteaa, runsasravinteinen, hapanta tai kalkittua	100-200/	200-400/ 60-100	Ei kuki	2 kpl	Kartiomainen, valo- ja vaativaa havupensas. Lehdet voivat ruskettaa hieman talvella, mutta ne vihertyvät keuhällä kasvun alettua.
#2	Pallotuija 'Danica'	Thuja Occidentalis 'Danica'	Havukasvi	I-IV	Ei kuki	Aurinko/varjo	Tuore-kosteaa, runsasravinteinen, hapanta tai kalkittua	50*	50-100/ 50-100	Ei kuki	1 kpl	Suojattava kevätahavalta. Myrkyllinen. Neulaset tummanvihreitä. Tiivis, säännöllisen pallomainen, hyvin hidaskasvuinen havupensas
#3	Pikkutalvio	Vinca Minor	Perenna	I-IV	Touko-Kesäkuu	Puolivarjo/varjo	Tuore, runsasravinteinen	35*	15-40/		6 kpl	Yksi parhaista ainavihanhoista maanpeittovarvusta. Säilyy usein hyvinvoivana ja näyttävän näköisenä samalla paikalla ilman hoitotoimia.
#4	Varjojrtti	Pachysandra Terminalis	Perenna	I-VII	Touko-Kesäkuu	Puolivarjo/varjo	Tuore-kosteaa, ravinnerikas, humuspitoinen, hapanta, kalkittamaton	30*	20-30/		12 kpl	Ainavihanta varjoisten ja puolivarjoisten paikkojen peittokasvi. Syys-kesällä kehittyvät kypsiksi valkoiset marjat, joita ei syödä.

* Kasvien taimiväli on ohjeellinen ja koskee yhtä-lailla ryhmien sisäisten kasvien välistä, kuin eri kasvilajien keskinäistäkin istutustäisyyttä

KOHDE 5/ KIOSKIN YMPÄRISTÖ

LAITURIRAKENNELMA, SISÄLTÄVÄT KASVIT:

	Kasvinimi:	Tieteellinen nimi:	Kasviryhmä:	Kasvu- vyöhykkeet:	Kukinta:	Kasvupaikka:	Kasvualusta:	Taimiväli:	Korkeus/ leveys:	Kukintojen väri:	Taimimäärä:	Kasvutapa, hoitotarve:
#1	Jättipoimulehti	Alchemilla Mollis	Perenna		Kesä- elokuu	Aurinko/varjo	Tuore, keski- ja runsasravinteinen maa	40*	40 50		8 kpl	Yksi parhaita peittoperennoja, tiiviskasvuinen, terve ja keuhvä. Sopii reunakasviksi, pensaiden alle ja varjoisille seinustoille. Lehdet pyöreät ja poimuiset.
#2	Hiekkamaruna	Artemisia Stellariana	Perenna		Kesä-Heinäkuu	Aurinko/puoliaurinko	Kuiva, hiekkapitoinen, runsasravinteinen, emäksinen. Huom. Läpäisevä ja hiekkapitoinen kasvualusta.	20*	20/20		16 kpl	Lamoava, mattomainen kasvutapa. Hopeanhohtoinen lehtiruusu, kauniit sormilehdykkäiset lehdet. Kukii pienin, keltaisin kukin. Keuhvä lajike.
#3	Kesäbegonia	Begonia Semperflorens-hybr	Yksivuotinen		Kesä-Elokuu	Aurinko/puolivarjo	Kuoheaa, kalkkipitoinen	20*	25/20			Helppohoitoinen kesäkasvi.
#4	Kultatuija 'Rheingold'	Thuja Occidentalis	Havukasvi	I-III	Ei kuki	Aurinko/puolivarjo	Tuore-kosteaa, runsasravinteinen, hapanta/kalkittua		150/100	Ei kuki	3 kpl	Keltavihreälehtiset kultatuijat ovat kanadantuijan lajikkeita, joiden muoto vaihtelee pallomaisesta leveään kartiomaiseen.
#5	Marjasinikuusama	Lonicera Kamtschatica 'Duet'	Perenna	I-VII	Touko-Kesäkuu	Aurinko/puolivarjo	Runsasravinteinen, multava, savitai hiekkamaa	70-100*	100-200/ 150-200		6 kpl	Erittäin talvenkeuhvä muoto. Keuhvä hyvin leikkaamista, aurauksellisia, menestyvät hyvin tienvarsilla. Herkulliset vitamiinipitoiset, pitkulaiset, n. 3 cm siniset marjat.
#6	Varjojrtti	Pachysandra Terminalis	Perenna		Touko-Kesäkuu	Puolivarjo/varjo	Kosteaa, runsasravinteinen, hapahko	30	20 30		16 kpl	Ainavihanta varjoisten ja puolivarjoisten paikkojen peittokasvi.

* Kasvien taimiväli on ohjeellinen ja koskee yhtä-lailla ryhmien sisäisten kasvien välistä, kuin eri kasvilajien keskinäistäkin istutustäisyyttä

KOHDE 6/ TORIN YMPÄRISTÖ

IDEALUONNOS "A", SISÄLTÄVÄT KASVIT:

	Kasvinimi:	Tieteellinen nimi:	Kasviryhmä:	Kasvu- vyöhykkeet:	Kukinta:	Kasvupaikka:	Kasvualusta:	Taimiväli:	Korkeus/ leveys:	Kukintojen väri:	Taimimäärä:	Kasvutapa, hoitotarve:
#1	Herttavuorenkilpi	Bergenia Cordifolia	Perenna	I-V(VI)	Touko-Heinäkuu	Aurinko/varjo	Kuiva-tuore, humuspitoinen, ei savinen, ravinteikas, emäksinen	35-40*	20-50/40		3 kpl	Paksun maanpintaa myöten suikertavan juurakon avulla leviävä peittoperenna. Ei vaadi erityistä hoitoa. Tyylikäs maanpeitekasvi rinteisiin, kallioille ja kivikkoihin.
#2	Kartiovalkokuusi	Picea Glauca 'Conica'	Havukasvi	I-III	Ei kuki	Aurinko/puolivarjo	Kuiva-tuore, keskiravinteinen		150/100	Ei kuki	2 kpl	Myös sokeritoppakuuseksi kutsuttu, erittäin tiheä- ja hidaskasvuinen valkokuusen kääpiömuoto.
#3	Kesäbegonia	Begonia Semperflorens-hybr	Yksivuotinen		Kesä-Elokuu	Aurinko/puolivarjo	Kuohea, kalkkipitoinen	20*	25/20			Helppohoitoinen kesäkasvi.
#4	Kääpiömänty 'Nana'	Pinus sylvestris 'Nana'	Havukasvi	I-V	Ei kuki	Aurinko	Kuiva-tuore, vähäravinteinen ja hyvin vettä läpäisevä		50/60		5 kpl	Kääpiömännyt ovat luonnonvaraisen metsämäntymme erittäin hitaasti kasvavia lajikkeita.
#5	Marjasinikuusama	Lonicera Kamtschatica 'Duet'	Pensas	I-VII	Touko-Kesäkuu	Aurinko/puolivarjo	Runsasravinteinen, multava, savi- tai hiekkamaa	70-100*	100-200/ 150-200		16 kpl	Erittäin talvenkestävä muoto. Kestää hyvin leikkaamista, aurautsumia, joten menestyy hyvin tienvarsilla. Herkulliset vitamiinipitoiset, pitkulaiset, n. 3 cm siniset marjat.
#6	Pihlaja-angervo	Sorbaria Sorbifolia	Pensas	I-VIII	Heinä-Elokuu	Aurinko/puolivarjo	Tuore-kosteaa, keskiravinteinen	80*	200/250		27 kpl	Kovaakin leikkausta sietävä pensas sopii aidanteisiin ja muunlaisiin suojaistutuksiin.
#7	Sinikataja 'Blue Star'	Juniperus Squamata	Havukasvi	I-II(III)	Ei kuki	Aurinko	Kuiva-tuore, keskiravinteinen ja hyvin vettä läpäisevä		40/100		6 kpl	Nämä leudon ja lievästi mereisen ilmaston havupensaat menestyvät Etelä-Suomessa aurinkoisilla paikoilla.

* Kasvien taimiväli on ohjeellinen ja koskee yhtä-lailla ryhmien sisäisten kasvien välistä, kuin eri kasvilajien keskinäistäkin istutusetäisyyttä

KOHDE 7/ KOSKEN YMPÄRISTÖ

SILTOJEN ALUSTAT JA RINTEET, SISÄLTÄVÄT KASVIT:

	Kasvinimi:	Tieteellinen nimi:	Kasviryhmä:	Kasvu- vyöhykkeet:	Kukinta:	Kasvupaikka:	Kasvualusta:	Taimiväli:	Korkeus/ leveys:	Kukintojen väri:	Taimimäärä:	Kasvutapa, hoitotarve:
#1	Ketoneilikka	Dianthus Deltoides	Perenna		Kesä-Elokuu	Aurinkoinen	Kuiva-kuivahko, niukkaravinteinen maa	30*	10-20/			Kartiomainen, valoa vaativa havupensas. Lehdet voivat ruskettua hieman talvella, mutta ne vihertyvät keväällä kasvun alettua.
#2	Sammalleimu	Phlox Subulata	Perenna		Touko-Kesäkuu	Aurinkoinen/puolivarjoinen	kuiva-tuore, keskiravinteinen, läpäisevä	30*	5-15/			Sopii maapeittäjäksi rinteeseen, kivikkokasviryhmään. Peittyi raikkaasti tuoksuviin kukkiin. Neulasmaiset versot ruskettuvat herkästi talvella, jos kasvupaikalle ei kerry lunta.
#3	Suikeroalpi	Lysimachia Nummularia	Perenna		Heinä-Elokuu	Aurinkoinen/varjoinen	kuiva-kosteaa, keskiravinteinen	35-40*	5-16/			Kestävä ja hoitoa kaipaamaton maanpeittäjä.
#4	Tuivio	Microbiota Decussata	Havukasvi	I-VI	Ei kuki	Aurinkoinen/varjoinen	kuiva-tuore, vähä-keskiravinteinen, hapan tai kalkittu	50-70*	30/150	Ei kuki		Tuivio peittää muutamassa vuodessa yhden neliömetrin alan. Tuivio menestyy myös helposti kuivuvassa rinteessä. Se ei kaipaa leikkausta eikä sillä ole havaittu kasvintuhoojia.

* Kasvien taimiväli on ohjeellinen ja koskee yhtä-lailla ryhmien sisäisten kasvien välistä, kuin eri kasvilajien keskinäistäkin istutusetäisyyttä

KOHDE 8/ KOULUN EDUSTA

KEV.LIIKENTEEN VÄYLÄN MUISTOMERKKI, SISÄLTYVÄT KASVIT:

	Kasvinimi:	Tieteellinen nimi:	Kasviryhmä:	Kasvu- vyöhykkeet:	Kukinta:	Kasvupaikka:	Kasvualusta:	Taimiväli:	Korkeus/ leveys:	Kukintojen väri:	Taimimäärä:	Kasvutapa, hoitotarve:
#1	Huovinkukka	Sanvitalia Procumbens	Yksivuotinen		Kesä-Lokakuu	Aurinko/puolivarjo	Tuore, miedosti kastelulannoitettu	15*	15-35/	Yellow		Illoisen keltainen, Etelä-Amerikasta kotoisin oleva amppeli- ja reunuskasvi joka kestää hyvin sadetta, eikä se hätkähä syksyn ensimmäisiä halloja.
#2	Kesäbegonia	Begonia Semperflorens-hybr	Yksivuotinen		Kesä-Elokuu	Aurinko/puolivarjo	Kuohea, kalkkipitoinen	20*	25/20	Red		Helppohoitoinen kesäkasvi.
#3	Lobelia	Lobelia Erinus	Yksivuotinen		Kesä-Syyskuu	Aurinko/puolivarjo	Ravinteikas, tasaisen kostea		10-30/	Blue		Lobelia eli sinielvikki on hyvin runsaskukkainen, tiheäkasvuinen ja kestävä perusryhmäkasvi. Erittäin suosittu kasvi, sillä harva laji on yhtä monikäyttöinen ja helppohoitoinen.
#4	Neitobegonia (Karjalanneito)	Begonia Tuberhybrida	Yksivuotinen		Kesä-Elokuu	Aurinko/puolivarjo	Tuore-kuivahko	30*	30-50/	Orange		Rentoversoinen. Yksinkertaisten tai kerrottujen kukkien väri vaihtelee valkoisesta keltaisen ja punaisen sävyihin. Hyvin hallanarka.

* Kasvien taimiväli on ohjeellinen ja koskee yhtä-lailla rymien sisäisten kasvien välistä, kuin eri kasvilajien keskinäistäkin istutusetäisyyttä

LIITE 4. Inventointitaulukko

KOHDE 1: PALOTALLI

	Siisteys/viihtyisyys:	Vehreys (kasvillisuus):	Opasteet/kyltit:	Valaistus:	Yleiskunto (0..6):	Esteettömyys:	Rakennukset:	Turvallisuus:
Nykyinen tila:	Keväällä pajukkoinen, löytyy mm. roskia/jätettä	Risuista aluskasvillisuutta, koivikko, karuhko	Puuttuvat kokonaan	Ainoastaan kevytvälänpuoleinen valaistus	2	Rakennukselle pääsy hyvä, piha vaikeakulkuista	Rakennus päässyt rappeutumaan, päällisesti heikkokuntoinen	Epäsiisteys ja tietyt ongelma-kohtat nostavat riskitasoa
Kehitettävää:	Ulkoisesti elävöitettävä ja edusta siistittävä	Kaipaa lisää esim. Täsmäistutuksia	Opastusmerkki/-viitta käyttötarkoituksen mukaan	Voisi kaivata jonkinlaista kohdevalaistusta		Käyttöarvon ja -mukavuuden lisääminen (levähdyspaikka)	Eheyttäminen/ saneeraus	Kokonaisuuden siistiminen
Muuta huomioitavaa:	Kohteen sijainti näkyvällä paikalla (maamerkki)							

KOHDE 2: SEURANTALO

	Siisteys/viihtyisyys:	Vehreys (kasvillisuus):	Opasteet/kyltit:	Valaistus:	Yleiskunto (0..6):	Esteettömyys:	Rakennukset:	Turvallisuus:
Nykyinen tila:	Avoimen tuntuinen piha, melko siisti ympäristö	Pihalla täsmäistutuksia sekä mm. ryhmä puita	Pieni ilmoitustaulu rakennuksen kuistilla	Puutteellinen ulkovalaistus	3	Varsin esteetön pihallepääsy	Rakennuksen kivijalka ja puurakenteet paikoin kuluneita	Pihan puutteellinen jäsentely, etupiha avautuu tielle
Kehitettävää:	Tien puoleiselle etupihalle selkeä jäsentely	Kaipaa lisää vehreyttä, näyttäviä istutuksia	Näyttävä ja informoiva opastaulu etupihalle	Pihavalaisuksen huomioiminen		Esim. Luiska seurantaloon kuistin portaiden yhteyteen	Kivijalan, puurakenteiden saneeraus, pihalle esim. huvimaja	Etupihan ja tien erottavaksi elementiksi esim. Aidanne
Muuta huomioitavaa:	Kohteen käyttöarvon huomioiminen					Etupihan esteettömyys myös riskitekijänä	Huoltorakennus siistikuntoinen	

KOHDE 3: KAUPPA

	Siisteys/viihtyisyys:	Vehreys (kasvillisuus):	Opasteet/kyltit:	Valaistus:	Yleiskunto (0..6):	Esteettömyys:	Rakennukset:	Turvallisuus:
Nykyinen tila:	Kaupan pihan tienpuoleinen osuus hoitamaton	Istutuksien puute, mm. portaat kasvaneet umpeen	Asianmukaiset	Osin puutteellinen ulkovalaistus	2	Pihan kaltevuus haittana, jalankulku esteellinen	Kaupan rakennus melko siisti, osittain puutteellinen	Melko turvaton ja riskialtis pihan avautuminen päätielle
Kehitettävää:	Pihan yleisen viihtyisyyssarvon kohentaminen	Kaipaa istutuksia, nk. hevosparkin elävöittämisen	Erottuva tiedotustaulu pihalle	Lisää valaistusta pihan yhteyteen		Mahdollinen pihan tasaus liian kaltevuuden takia	Kauppatöimintojen lajennuksen yhteydessä esim. Lisärakennelma	Pihan toimivampi rajaus, paikoitusalueen kehittäminen
Muuta huomioitavaa:								Pihan liiallinen kaltevuus aiheuttaa ongelmia talvella

KOHDE 5: KIOSKIN YMPÄRISTÖ

	Siisteys/viihtyisyys:	Vehreys (kasvillisuus):	Opasteet/kyltit:	Valaistus:	Yleiskunto (0..6):	Esteettömyys:	Rakennukset:	Turvallisuus:
Nykyinen tila:	Asiakkaiden tarpeet huomioitu	Istutusvene -teema, luonnonmukainen ympäristö	Hiekkakentällä opaskyltti sekä ilmoitustaulu	Niukka valaistus ulkovalaistus	4	Huomioitu mm. kioskille pääsyn yhteydessä	Päällisesti kunnossa oleva ja ehjä kioskirakennus	Asiointilaituri turvattoman tuntuinen, vääntynyt
Kehitettävää:	Ranta-alueen siistiminen, jäsentelyyn muutoksia	Kioskin pihan elävöittäminen täsmäistutuksilla	Monipuolisempi, tienkättäjille suunnattu opaskyltti	Tienpuoleiselle hiekkakentälle lisää valaistusta		Asiointilaiturilta ylösnouseminen vaikeaa rajoitteiselle	Mahdollinen uusi laituri-/oleskelurakenne rantaan	Hiekkakentän yhteyteen aidat tai kaiteet (jyrkkä rinne)
Muuta huomioitavaa:								

KOHDE 6: TORIN YMPÄRISTÖ

	Siisteys/viihtyisyys:	Vehreys (kasvillisuus):	Opasteet/kyltit:	Valaistus:	Yleiskunto (0..6):	Esteettömyys:	Rakennukset:	Turvallisuus:
Nykyinen tila:	Hieman karuhko mutta siisti, viihtyisyysarvo ei korkea	Koivuja sekä muita puita rantakaistaleella	Veneilykielto kyltti uimarannalla, laskupaikalla kyltti	Puuttuu asianmukainen ulkovalaistus	4	Ei näkyviä puutteita	Torilavan lisäksi rakenteina mm. uimakoppi, ulko-wc sekä laiturit	Kesätorin aikaan runsas ajoneuvojen määrä
Kehitettävää:	Torilavan yhteyteen jotain näyttävää ja kaunista	Lisää istutuksia alueelle, uimarannalle aidanne	Uimarannan merkki/katettu infotaulu	Sekä torialueelle, että uimarannan yhteyteen			Torilavan/ -katoksen laajentaminen, lisää toimintoja?	Laivalaiturin yhteyteen pelastusvälineet
Muuta huomioitavaa:	Torin läheisyydessä hienoja pihvoja sekä kartano						Toripäivien järjestelyjen arvioiminen, talvikäytön huomioiminen	

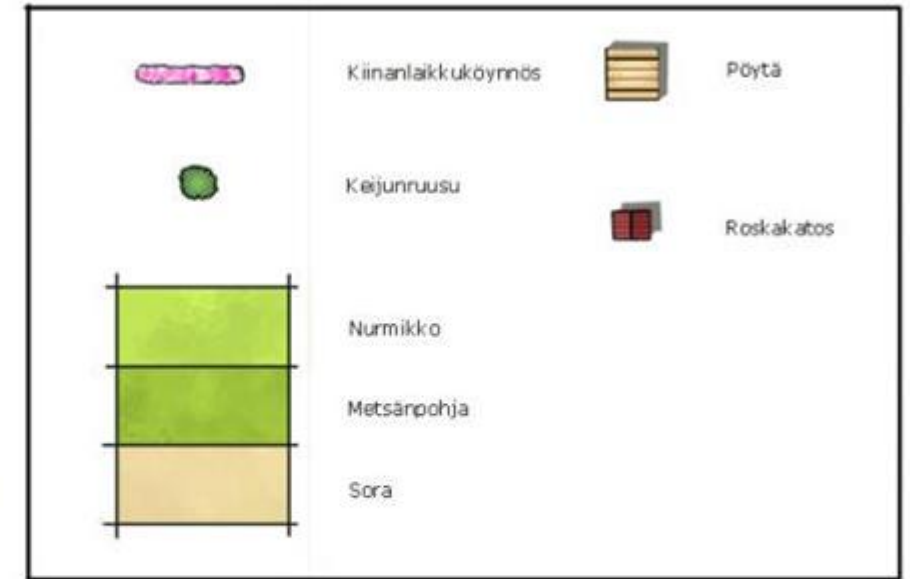
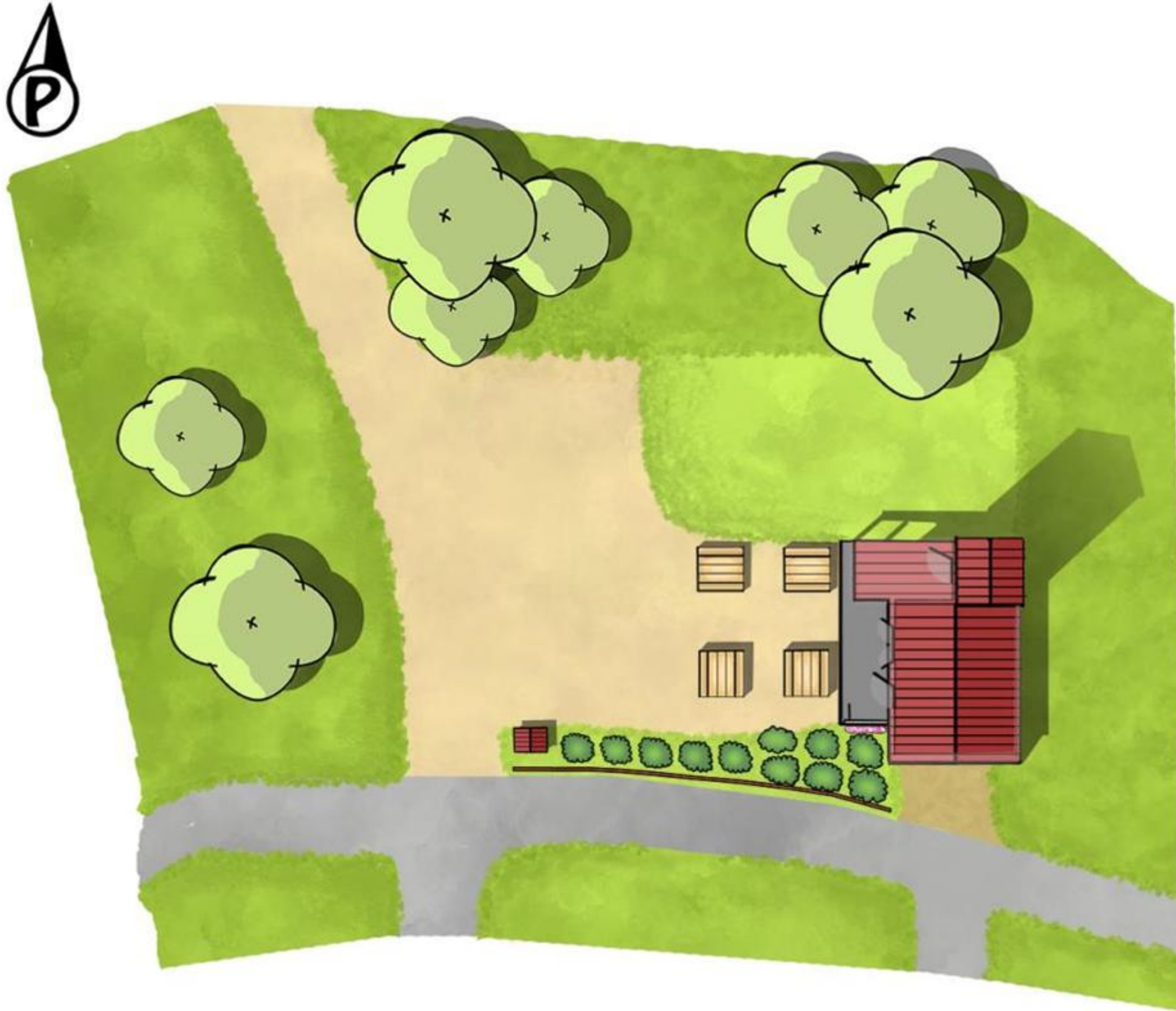
KOHDE 7: KOSKEN YMPÄRISTÖ

	Siisteys/viihtyisyys:	Vehreys (kasvillisuus):	Opasteet/kyltit:	Valaistus:	Yleiskunto (0..6):	Esteettömyys:	Rakennukset:	Turvallisuus:
Nykyinen tila:	Luonnonolinen ja vaikuttavan oloinen ympäristö	Luonnonkasvillisuutta sisältävä alue, esim. Kataja	Puuttuvat kokonaan, laskupaikalla kyltti	Vailla valaistusta	5	Rantatormät korkeita, myös vaarallisia	Ei sisällä muita rakenteita kuin sillat	Turvakaiteet parantamassa turvallisuutta
Kehitettävää:	Kaipaa kiintopisteitä, esim. muisomerkin tai opasteen	Sillanaluostojen rinteet kaipaavat istutuksia	Vuolenkosken historiasta kertova infotaulu	Kaipaa mahdollista kohdevalaistusta			infotaululle oma aidattu ja pinnoitettu tasanne	Pelastusvälineet rantaan
Muuta huomioitavaa:	Inventointihetkellä yksi silloista työmaa-aluetta							

KOHDE 8: KOULUN EDUSTA

	Siisteys/viihtyisyys:	Vehreys (kasvillisuus):	Opasteet/kyltit:	Valaistus:	Yleiskunto (0..6):	Esteettömyys:	Rakennukset:	Turvallisuus:
Nykyinen tila:	Maitolaituriteema sekä kevytliikenneväylän muistomerkki	Luonnonmukaista kasvillisuutta ja puustoa piholla	Asianmukaiset kyltit (koulu, päiväkotiki ja VPK)	Toimivasti valaistettu alue	5	Päiväkodin/neuvolan yhteydessä luiskat, esteetön alue	Kaikki alueen rakennukset käyttötarkoituksiensa mukaiset, siistit	Koulun/päiväkodin piha-alue erotettu tiestä aidalla
Kehitettävää:	Oleskelualueen ehostaminen erilaisin ratkaisuin	Maitolaiturin/ muistomerkkin yhteyteen istutuksia	Alueen palvelutarjontaa kuvaava karttapohja-kyltti	Kaipaa mahdollista kohdevalaistusta				
Muuta huomioitavaa:							Näyttävästi tuotu esille kevytliikenneväylän taustoja	

KOHTEEN NIMI JA OSOITETIEDOT:	PIIRUSTUSLAJI:
KOHDE1/ PALOTALLI Vuolenkoskentie	IDEALUONNOS "A"
SUUNNITTELUTOIMENPIDE:	SUUNNITTELIJAN TIEDOT:
PIHAN KAYTTOARVON NOSTAMINEN	Jesse Hokkanen, 2012

LIITE 7. Kohde 2 / Seurantalon idealuonnos "A"

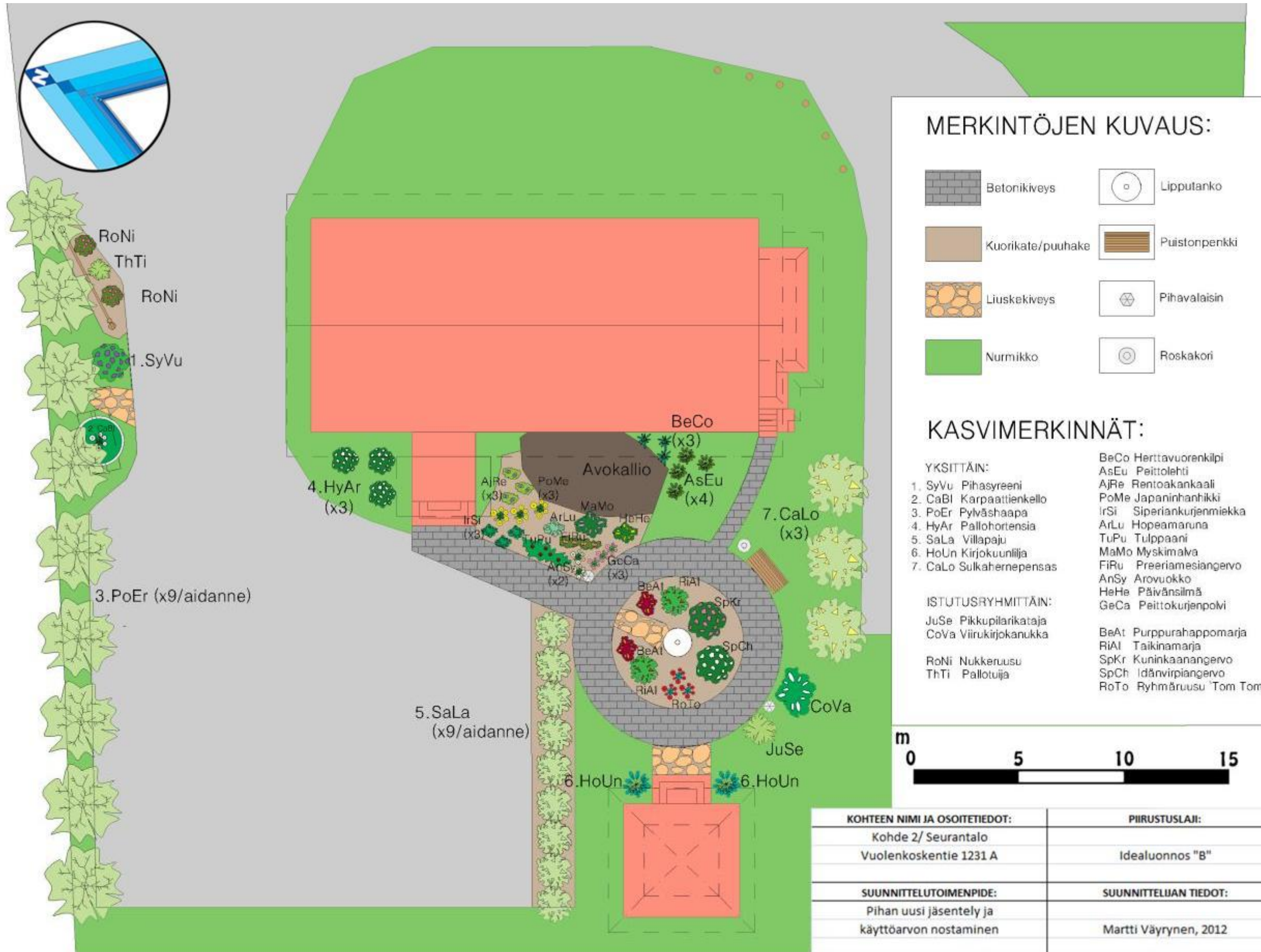

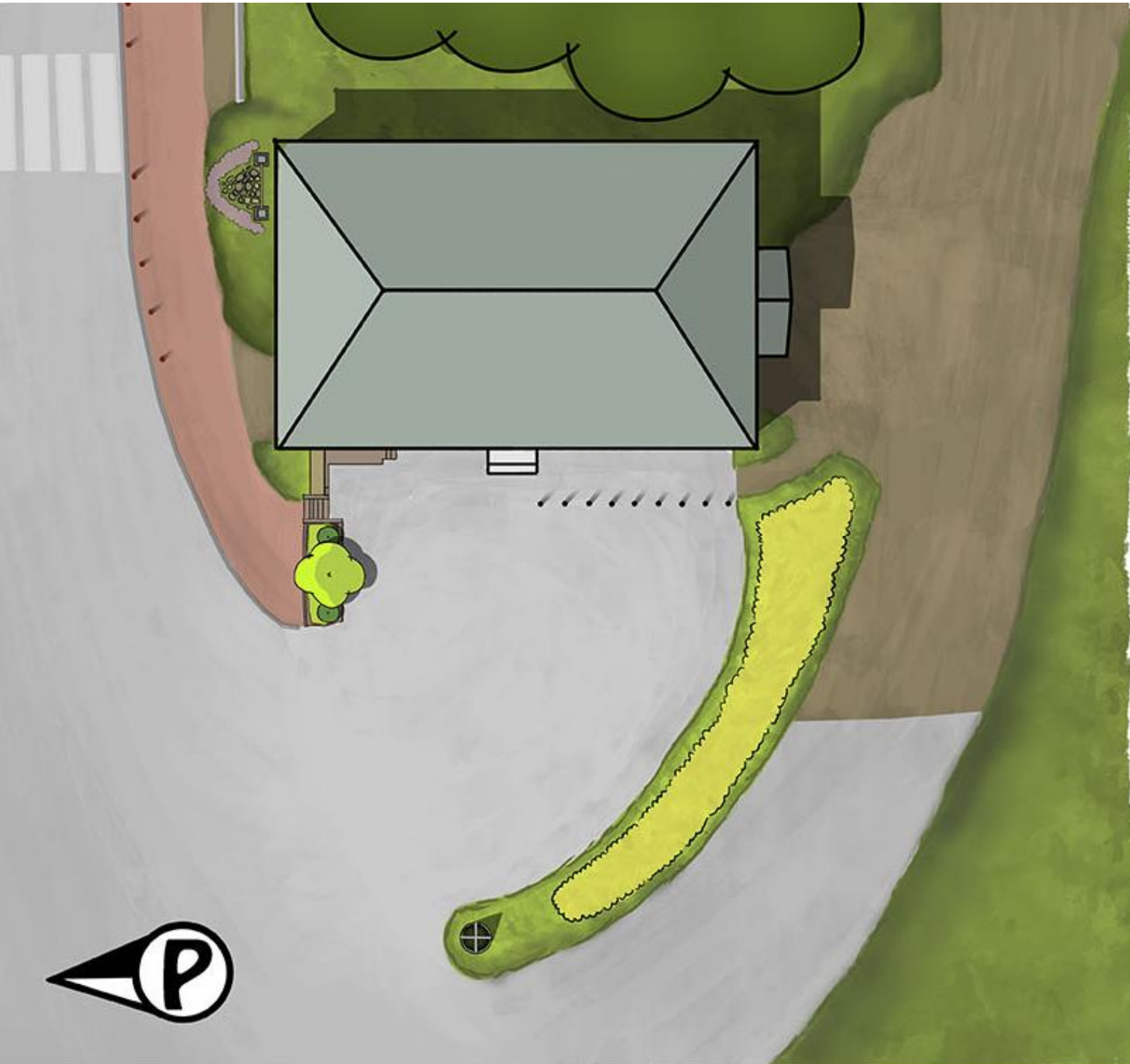
	Punakoivu		Pihlaja		Metsäkuusi		Hopeakuusi		Kartiovelkokuusi		Juhannusruusu		Alppiruusu		Kultatuija		Villapaju		Keltamaksaruoho		Ajuruoho		Vuorenkilpi		Rentoakankaali		Rönsy- ja sammalleimu		Hopeahärkki		Pikkutyttöangervo		Suikeroalpi		Grönlanninhanhikki		Kesäbegonia		Luonnonkivet		Valaisin		Puinen kyltti		Pihakatos

0 5 10 15 m

KOHTEEN NIMI JA OSOITETIEDOT: KOHDE 2/ SEURANTALO Vuolenkoskentie 1231 A	PIIRUSTUSLAJI: IDEALUONNOS "A"
SUUNNITTELUOIMENPIDE: PIHAN UUSI JASENTELY	SUUNNITTELIJAN TIEDOT: Jesse Hokkanen, 2012

	Helmiorapihlaja		Luonnonkivet
	Kääpiövuorimänty		Köynnöskehikko, jossa loistokärhö `Fujisume`
	Suikerovihma		Pollarit
	Hopeatäpläpeippi		
	Suikeroalpi		

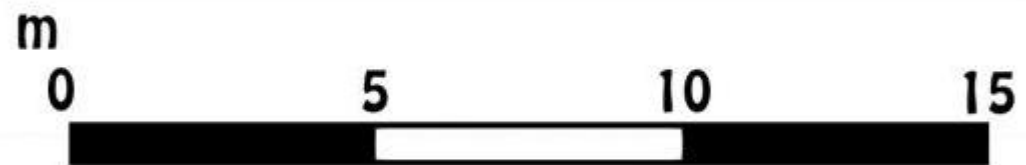
KOHTEN NIMI JA OSOITETIEDOT: KOHDE 3/ KAUPPA Vuolenkoskentie 1427	PIIRUSTUSLAJI: IDEALUONNOS "A"
SUUNNITTELUTOIMENPIDE: LIIKENNETURVALLISUUDEN JA VEHREYDEN LISÄÄMINEN	SUUNNITTELIJAN TIEDOT: Jesse Hokkanen, 2012

KOHTEN NIMI JA OSOITETIEDOT:	PIIRUSTUSLAJI:
Kohde 3/ Kauppa	Idealuonnos "B"
Vuolenskoskentie 1427	
SUUNNITTELUOIMENPIDE:	SUUNNITTELIJAN TIEDOT:
Pihan elävöittäminen ja toiminnallisuuden lisääminen	Martti Väyrynen, 2012

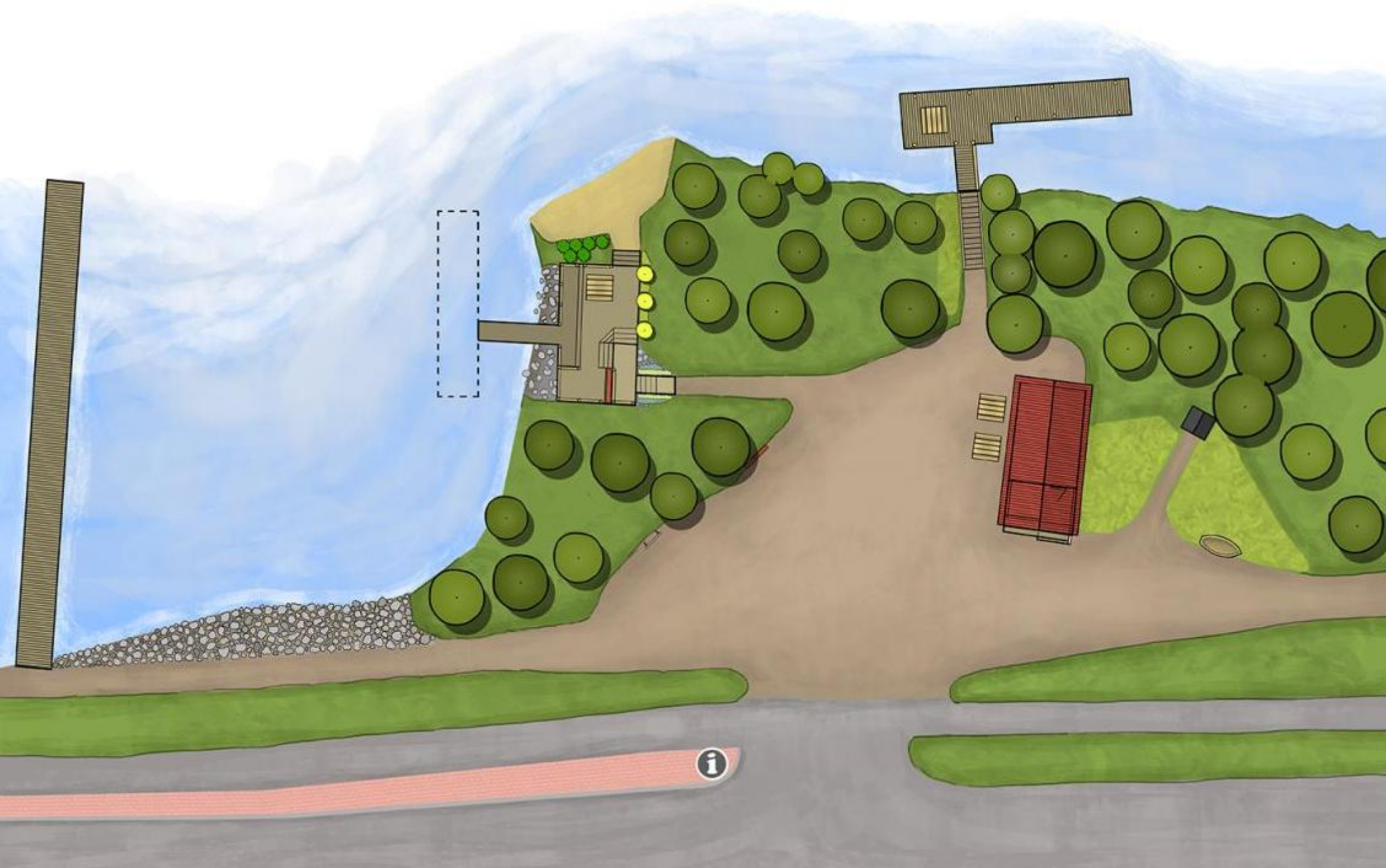
LIITE 11. Kohde 4 / Muinaismuistoalueen idealuonnos ”Levähdys- ja opastuspaikka”

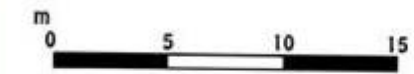
KOHTEN NIMI JA OSOITETIEDOT: KOHDE 6/ MUINAISMUISTOALUE N: +61° 5' 0,3930" E: +26° 10' 36,1333"	PIIRUSTUSLAJI: IDEALUONNOS
SUUNNITTELUTOIMENPIDE:	SUUNNITTELIJAN TIEDOT:
LEVÄHDYSPAIKKA JA INFO-KYLTTI	Jesse Hokkanen ja Martti Väyrynen, 2012

LIITE 12. Kohde 5 / Kioskin ympäristön idealuonnos ”Laiturirakenteen sijoittuminen”

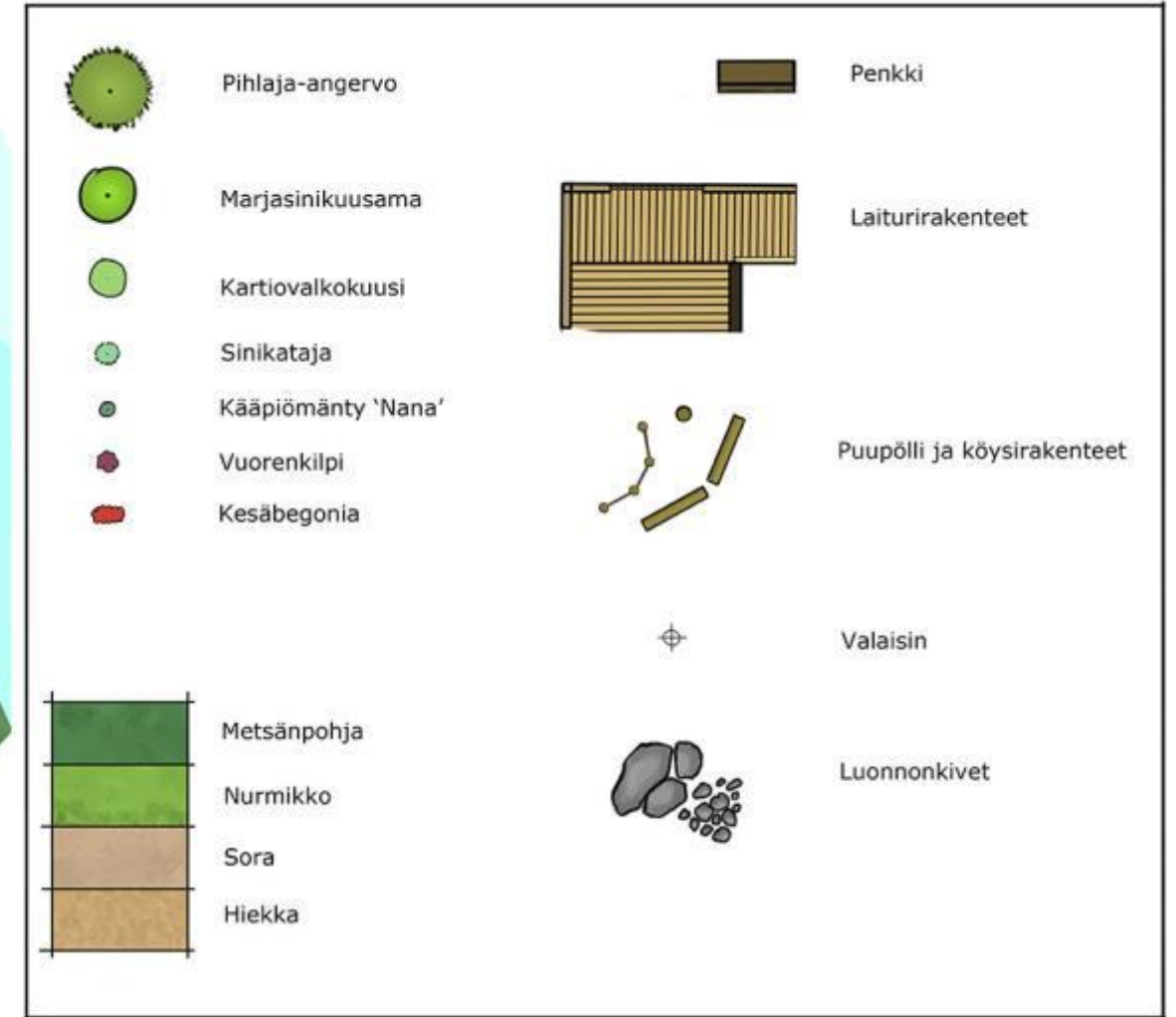
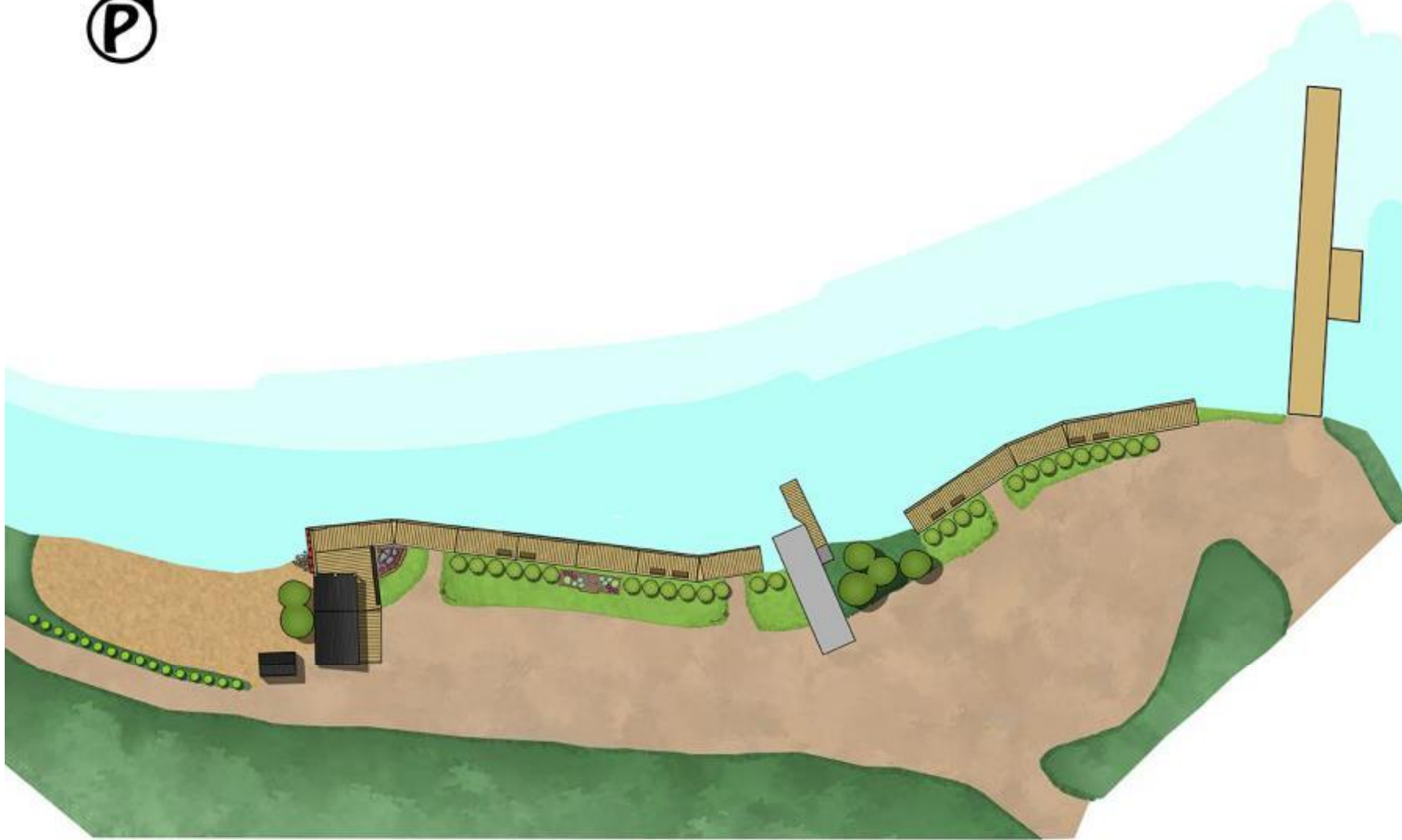

	Kultatuija		Luonnonkivet
	Marjasinikuusama		Pöytä
	Jättipoimulehti		Istutettava alue
	Kesäbegonia		Kyltin paikka
	Hiekkamaruna		
	Varjojrtti		

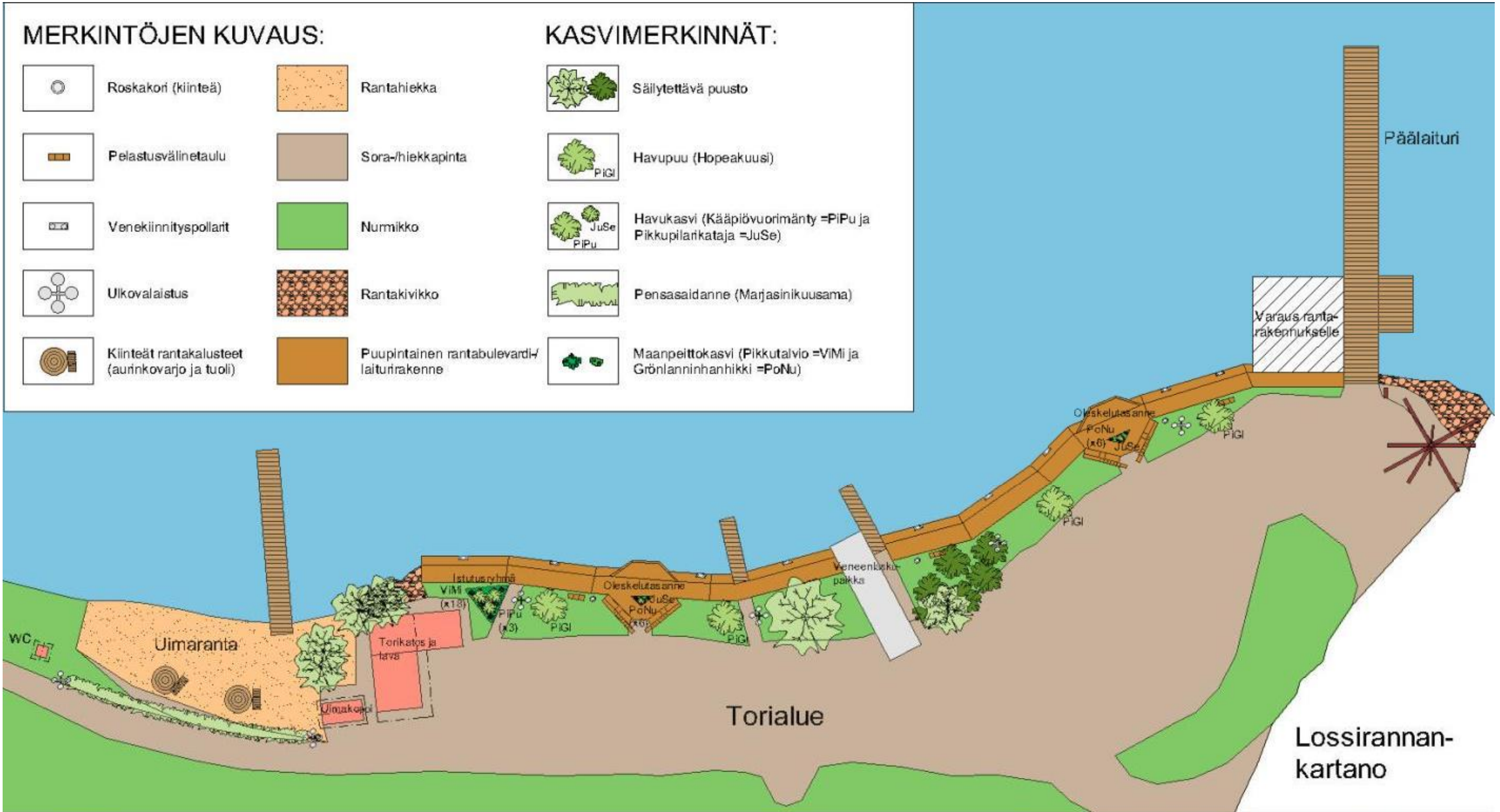
KOHTEN NIMI JA OSOITETIEDOT: KOHDE 5/ KIOSKIYMPISTO Vuolenkoskentie 1476	PIIRUSTUSLAJI: IDEALUONNOS
SUUNNITTELUTOIMENPIDE: LAITURIRAKENNELMA	SUUNNITTELIJAN TIEDOT: Jesse Hokkanen ja Martti Väyrynen, 2012

KOHTEEN NIMI JA OSOITETIEDOT: KOHDE 4/ TORI Vuolenkoskentie 1476	PIIRUSTUSLAJI: IDEALUONNOS "A"
SUUNNITTELUTOIMENPIDE: RANTABULEVARDI	SUUNNITTELIJAN TIEDOT: Jesse Hokkanen, 2012

KOHTEEN NIMI JA OSOITETIEDOT:	PIIRUSTUSLAJI:
Kohde 4/ Tori (sekä uimaranta) Vuolenkoskentie 1476	Idealuonnos "B"
SUUNNITTELUOIMENPIDE:	SUUNNITTELIJAN TIEDOT:
Torialueen ja uimarannan kehittäminen	Martti Väyrynen, 2012